

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÇİZGİ FİLMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL
ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: **Melike Seher İŞSEVER**

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÇİZGİ FİLMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL
ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Melike Seher İŞSEVER
050712261

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Kenan Göçer

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduđum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 06.08.2008

Melike Seher İŞSEVER

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

3..1..9...2008

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden **050712261** numaralı *Melike Seher İşsever'in* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 21.08.2008 tarih ve 2008/21 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (69) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. KENAN GÖÇER

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. ŞULE KAYA

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. MAHMUT KARAMAN

ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİ

Tezi hazırlayan: Melike Seher İŞSEVER

Özet

Bu tez çalışmasında; televizyonlarda yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddetin ilkokul çocuklarıyla ilişkisi araştırılmıştır. İlköğretim okullarında öğrenim görmekte olan beşinci sınıf öğrencilerinin çizgi filmlerdeki saldırgan davranışlardan etkilenip kendilerinin de saldırgan davranışlarda bulunup bulunmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde iletişim kavramı, kitle iletişim araçları, medyanın toplumsal işlevleri, şiddetle ilgili kuramsal yaklaşımlar ve televizyonun şiddete yönlendirmesiyle ilgili teoriler incelenmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde ise çizgi filmin tanımı ve tarihsel gelişimi, ilkokul çocuklarının fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi ele alınmış, televizyon ve çocuk ilişkisi, çizgi filmlerdeki şiddet ve çocuk ilişkisi incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise anket uygulaması, analiz ve sonuç kısmı bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Çizgi film, şiddet, kitle iletişim araçları, çocuk, televizyon

THE RELATION BETWEEN THE VIOLENCE IN CARTOONS AND PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Presented by: Melike Seher İŞSEVER

Abstract

In this thesis project; the relation between the cartoons on TV, and primary school students has been examined. The aim of this project is to determine whether fifth grade primary school students are affected by the aggressive behaviours in cartoons, and thus have tendency towards aggressive attitudes. In the first part of this examination, the concept of communication, mass-media, social functions of media, theoretical approaches on violence issue and theories related to television's directing people into violence have been analyzed. In the second part of the examination, the definition of cartoon and its historical progress, the physical, cognitive, social and emotional evolution of primary school students has been discussed, and the relationship between both television and children and violence in cartoons and children has been examined. In the third part, survey, analysis results and conclusion part is involved.

Key words: Cartoons, violence, mass media, child/children, television.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler	
Tablolar Listesi	III
Kısaltmalar Listesi	VII
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE ŞİDDET

1. İLETİŞİM KAVRAMI	3
1.1. İletişim ve Kitle İletişimi	4
1.2.Kitle İletişim Araçları	6
1.2.1.Yazılı Basın	6
1.2.2.Radyo ve Televizyon	9
1.2.3.Sinema	14
1.2.4.Bilgisayar ve İnternet	16
2.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ TOPLUMSAL İŞLEVLERİ	18
2.1.Sosyalleşme	19
2.2.Bilgilendirme	20
2.3.Eğitim	21
2.4.Eğlendirme	21
3.ŞİDDETİN TANIMI	22
3.1.Şiddet İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	23
3.1.1.Sosyal Öğrenme Kuramı	23
3.1.2.Psikanalitik Yaklaşım ve Dürtü Kuramları	24
3.1.3.Bilişsel Kuramlar	25
3.1.4.Gerilim ve Saldırganlık İlişkisi	26
3.1.5.Sosyal ve Psikolojik Yaklaşımlar	26
3.2.Televizyonun Şiddete Yönlendirmesiyle İlgili Teoriler	28
3.2.1.Katharsis (Saldırganlık Azalması) Teorisi	28
3.2.2.Saldırgan Örnekler Teorisi	29
3.2.3.Takviye Saldırganlık Teorisi	29

3.2.4.Deneysel Öğrenme Teorisi	29
--------------------------------	----

II. BÖLÜM

TELEVİZYONDAKİ ÇİZGİ FİLMLEİN ÇOCUK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

1.ÇOCUĞUN TANIMLANMASI	31
1.1.İlkokul Çağı Çocuklarının Gelişimi	33
1.1.1.Fiziksel Gelişimi	33
1.1.2.Bilişsel (Zihinsel) Gelişimi	34
1.1.3.Sosyal ve Duygusal Gelişimi	35
1.1.3.1.Çocuklarda Sosyal Gelişim	35
1.1.3.2.Çocuklarda Duygusal Gelişim	36
1.1.4.Son Çocuklukta Kritik Yaşlar	37
1.1.4.1.Altı Yaş	37
1.1.4.2.On Yaş	37
1.2.Televizyon ve Çocuk İlişkisi	39
1.3.Televizyon ve Şiddet İlişkisi	41
2.ÇİZGİ FİLMİN GELİŞİM SÜRECİ	43
2.1.Çizgi Filmin Tanımı	43
2.2.Çizgi Filmin Dünya'daki Tarihsel Gelişimi	44
2.3.Çizgi Filmin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi	46
3.ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDET VE ÇOCUKLAR	48
3.1.Çizgi Filmlerdeki Şiddetin Saldırganlık ve Şiddete Yönelmeye Etkisi	49
3.2.Türk Televizyonlarında Gösterilen Çizgi Filmlerin Konusu	51

III. BÖLÜM

ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI	53
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	53
3. PROBLEM	53
4. HİPOTEZLER	54
5.EVREN VE ÖRNEKLEM	54
6.YÖNTEM	54

7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUM	56
7.1. Araştırmaya Katılan Öğrenciler Hakkında Genel Bilgiler	56
7.2. Cinsiyet ile Çizgi Filmlerdeki Şiddetin Çocuklar Üzerinde Etkisi ile İlişkisinin İncelenmesi	58
7.3. Çizgi Film İzleme Sürelerinin Çocukların Şiddete Yönelmesiyle İlişkisinin İncelenmesi	66
7.4. Duygusal, Komedi Şiddet, Bilgi ve Şiddet İçerikli Çizgi Film İzleyen Çocukların Şiddete Eğilimleri İle İlişkisinin İncelenmesi	78
7.5. Şiddet İçeren Çizgi Film İzleyen Çocukların Şiddet Eğilimlerinde Çizgi Film Kahramanlarını Model Almaları İle İlişkisinin İncelenmesi	88
7.6. Seyrettiği Çizgi Film Kahramanlarını Rüyalarında Gören Çocukların Şiddet Tutumuna Yönelmeyle İlişkisinin İncelenmesi	97
7.7. Oyun Oynarken Çizgi Film Kahramanlarını Oyunlarına Katan Çocukların Şiddet Tutumuna Yönelmeyle İlişkisinin İncelenmesi	108
SONUÇ ve ÖNERİLER	116
KAYNAKÇA	120
EKLER	

TABLOLARIN LİSTESİ

<u>Tablo No</u>		<u>Sayfa</u>
1.	Deneklerin cinsiyete göre dağılımı	56
2.	Deneklerin anne eğitim düzeyine göre dağılımı	56
3.	Deneklerin baba eğitim düzeyine göre dağılımı	57
4.	Deneklerin aile yapısına göre dağılımı	57
5.	Farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumuna kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	58
6.	Birisi beni kızdırırsa ona bağıırıp kötü sözler söylerim tutumuna kız ve erkek öğrencilerin verdiği cevaplar	59
7.	Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	59
8.	Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	60
9.	Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	60
10.	Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	61
11.	Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	61
12.	Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	62
13.	Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	62
14.	Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	63
15.	Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	63
16.	Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	64
17.	Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	64

18.	Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki	65
19.	Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	66
20.	Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	67
21.	Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	68
22.	Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	69
23.	Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	70
24.	Bana kötü şaka yapan birsinin canını yakarım isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	71
25.	Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	72
26.	Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	73
27.	Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	74
28.	Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	75
29.	Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi	76
30.	Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	78
31.	Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumunda şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	79
32.	Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	80
33.	Bana kötü şaka yapan birsinin canını yakarım tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	81
34.	Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	82

35.	Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	83
36.	Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	84
37.	Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	85
38.	Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki	86
39.	Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	88
40.	Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürürüm tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	89
41.	Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	90
42.	Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	91
43.	Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	92
44.	Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	93
45.	Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	94
46.	Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	95
47.	Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki	96
48.	Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki	97
49.	Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki	98
50.	Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki	99
51.	Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki	100

52. Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 101
53. Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 102
54. Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 103
55. Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 104
56. Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 105
57. Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 106
58. Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki 107
59. Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 108
60. Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 109
61. Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 110
62. Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 111
63. Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 112
64. Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 113
65. Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki 114

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.k	Adı Geçen Kitap
a.g.t	Adı Geçen Tez
a.g.m	Adı Geçen Makale

Giriş

Televizyonun icadı kitle iletişim araçlarında bir nevi devrim sayılır. Çünkü artık yaşadığımız dünya küçülmüş Marshall McLuhan'ın dediği gibi “evrensel bir köy” e dönüşmeye başlamıştır. Bu teknolojik gelişmeler sonucunda televizyon ekranlarından yayılan mesajlar evimize kadar girip özellikle beyinlerinde henüz savunma kalkanı oluşmamış çocuklarımızı etkilemektedir. Teknolojik gelişmelerin yarattığı bir sonuç olarak televizyonda yayınlanan programlardan verilen mesajların dünyadaki tüm ülkeleri kapsadığını söyleyebiliriz.

Toplum üzerinde bu kadar gücü bulanan televizyonun, çocukların dünyasına girmesi engellenemezdi. Çocuklar artık televizyonla birlikte büyümektedirler ve hayatlarında anne babalarından sonra en etkili araç televizyondur. Bunda en büyük etken televizyonun kulağa ve göze hitap etmesidir. Çocukların kendilerine model olarak seçtikleri çizgi film kahramanlarını çevreyle kurdukları ilişkiye ve oyunlarına katarak onlardan kazandıkları davranışları olumlu veya olumsuz olsun yaşamlarına katmaktadır. Çocukların çizgi film kahramanlarında görerek model aldıkları saldırgan davranışlar çocuklarda dürtülerini dizginleme yeteneği zayıf olduğu için saldırgan davranışlara dönüşebilmektedir.

Çocuk programları içinde en büyük bölümü oluşturan çizgi filmlerin uzmanların yardımıyla özenle seçilmesi gerekmektedir. Çocuğun gelişme çağında izlediği çizgi filmlerden olumlu mesajlar alması gerekmektedir. Rating uğruna çocukların gelişimini olumsuz etkileyecek yayınlardan kaçınılması gerekmektedir.

Bu araştırmada temel amaç ilkökul çağı çocuklarının televizyonda yayınlanan şiddet dolu çizgi filmlerden nasıl etkilendiklerini incelemektir. Araştırmamızın birinci bölümünde kitle iletişim araçları ve toplumsal işlevleri, şiddet ile ilgili kuramsal yaklaşımlar ve televizyonun şiddete yönlendirmesiyle ilgili teoriler incelenmiştir. Araştırmamızın ikinci bölümünde ise çocuğun gelişimi, televizyon-çocuk ,çizgi filmin gelişim süreci ve çizgi filmlerdeki şiddetin çocuklarla ilişkisiyle ilgili literatür çalışması yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise çizgi filmlerdeki şiddetin çocukların şiddet tutumuyla ilişkisi hazırlanan anket ile incelenmiştir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır.1. bölüm 28 sorudan 2. bölüm ise tutum ölçen 25 sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümündeki ilk 8 soru ankete katılan öğrenci ile ilgili olgusal sorulardan oluşmaktadır.9-28 arasındaki sorular davranışları ölçmeye yönelik sorulardır. Anketin ikinci bölümde yer alan 25 soru ise çocuklardaki şiddet tutumunu ölçmeye yönelik sorulardır. Bu araştırma İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan 69 resmi ilköğretim okulu ve bu okullarda okuyan 8058 5.sınıf öğrencisinden tesadüfi olarak seçilen 3 ilköğretim okulundaki 400 öğrenciye uygulamıştır. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular daha önceden yine bu konuyla ilgili yapılmış olan araştırmaların sonuçlarına bakılarak karşılaştırılmıştır.

1.BÖLÜM

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE ŞİDDET

1.İLETİŞİM KAVRAMI

İletişim tarihi insanların var olmasıyla başlamıştır. Çünkü insanlar birbirleriyle iletişim ihtiyacı duymuş ve bu ihtiyaçlarını çeşitli şekilde karşılamışlardır. İletişim her şeyden önce, insanın kendini bir insan olarak gerçekleştirmesi ve sosyal süreçlere girmesi bakımından önemlidir. İletişim sayesinde insanlar zihinlerindeki kavram ve fikirleri açığa vurma, onları paylaşma ve değerlendirme olanağına sahip olurlar. Başkalarını etkileme ve onlardan etkilenme, yararlanma, yararlı olma ve bir başarı gösterme iletişim sayesinde mümkün olur. İnsanlar arasında yaşanan ilişkilerin sürmesi iletişim sayesinde gerçekleşmektedir. İletişim, sözel ve sözel olmayan yollarla kurulabilir. Sözel iletişim insanın kullandığı en geleneksel iletişim türüdür. Toplumların kültürel kimliklerinin korunmasında ve geleneklerinin yaşatılmasında sözel iletişim büyük rol oynamıştır. Halk ozanlarının eserleri, atasözleri, şarkılar, efsaneler sözlü iletişim aracılığı ile günümüze kadar gelmiştir. Günümüze kadar gelen kültür birikimi sözlü iletişim aracılığı ile bizden sonraki kuşaklara aktarılmaktadır.

“ İlk haberleşme işaretleşmeyle başlamıştır. İlk toplumlarda, yüksek tepeler üzerine ateş yakarak, bu ateşin çıkarttığı duman ile haberleşme görülmektedir. Bunun dışında tamtam çalarak ya da çeşitli ses ve işaretler kullanarak haberleşme de görülmektedir.”¹

İletişim dünyasının geçmişi incelensek birbirini izleyen üç temel dönemle karşılaşırız: yazının bulunmasını izleyen dönem, matbaanın bulunmasını izleyen dönem ve telgraf ve daha sonra radyo televizyonun bulunduğu dönemdir.

“Zaman zaman kullanılan iletişim araçlarının ışığı altında son altı bin yıl içinde birbirini izlemiş olan en az dört farklı kültür görebiliriz: sözlü(oral) kültür (salt konuşma yolu ile bilgiyi aktarır); yazılı kültür”chirographic:yunanca Kheire el ve graphon-yazı”(sessiz söz teknolojisi olan yazıyı kullanır); tipografi kültürü (bilgiyi basılı kitap yolu ile aktarır) ve son

¹ Gönenç, Ö., "İletişim Tarihi" İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı.18, İstanbul, 2003, s.59.

olarak elektrik elektronik medya kültürü (bilgilerin giderek daha hızlı bir biçimde TV ve radyo gibi kitle iletişim araçları ile aktarılmasıdır).

Bu devrimlerin en belirgin özelliği bilgilerin giderek daha hızlı ve aynı zamanda daha ucuz biçimde dağıtılması olmuştur. Ayrıca bu devrimler belli bir süre içinde gittikçe daha yakından izlemişlerdir; gerçekten de yazının bulunmasından matbaanın icadına kadar beş bin yıl geçmiş olmasına karşın, matbaanın icadından elektrik ve elektronik medyaların kullanılmaya başlamasına kadar geçen süre dört yüzyıl bile değildir.”²

Dikkat çeken şey günümüzün en belirgin özelliğinin gerçek bir medya patlamasıdır. Geçmişten günümüze kadar kitapta büyük bir değişikliğe uğramamış olsa da, buna karşılık televizyon son yıllar içinde köklü değişimler geçirmiştir. Örneğin teknolojik gelişmeler sayesinde bu gün izleyiciler ya seçtikleri ya da dışarıdan edindikleri film veya fotoğrafları televizyondan izleyebilmektedirler.

1.1.İletişim ve Kitle İletişimi

Günümüze kadar yüzlerce iletişim tanımı yapılmıştır. Bu tanımlar, tanımı yapanların yaklaşımına göre değişiklik göstermiştir. İletişim sözünün konumuz bağlamında ilk çağrışımı, insanlar arasında duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yolla başkalarına bildirim olmasıdır. Tüm yaşamı boyunca, psikolojik olarak insanın, varlığını bildirmek ve varlığının farkındalığının kendisine bildirilmesi ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç içindeki insan, sözlü veya sözsüz çeşitli iletişim yollarına kaçınılmaz olarak başvurur.

“İletişim, Latincedeki communis kelimesinden türetilmiş communication kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Anlaşılacağı gibi, dilimizdeki karşılığı yabancı dillerdeki anlamının en önemli kesimini dışarıda bırakmaktadır. Birey ile birey (ya da bireyler) arasında yapılan bir anlam yüklü simgeler gönderimi, alımı, işlenimi, yeniden-gönderimi, yeniden-alımı ve yeniden-işlenimi, vb., süreci olarak ifade edilen iletişim terimi, communication sözünün temelindeki toplumsallaşma anlamını ifade edememektedir. Oysa, Latincedeki anlamı, communa,de communis, communicare gibi, bir ortaklığı, toplumsallaşmış olmayı, birlikteliği,

² Baldini, M., İletişim Tarihi (Çev.G. Batuş), İstanbul, 1996, s.1-2.

İştirak haline gelmiş olmayı kapsamakta; dolayısı ile, iletişimi hem bireyler arasında bir süreç olarak, hem de, bunlar aracılığı ile, toplumsal düzeyde bir süreç olarak ifade edebilmektedir.”³

İletişimin temel amacı veya işlevi de diyebiliriz, insanlar arasındaki bir ortaklık yaratmaktır. Hepimiz, zamanın büyük bir bölümünde iletişimle ilgili olduğumuz için doğru iletişim ihtiyacı kaçınılmaz bir gerekliliktir. Ancak doğru iletişimle düşüncelerimiz ilgili herkes tarafından doğru olarak algılanabilir. Örneğin tek yönlü sokaklardan, ana caddeye nasıl ulaşılacağını, yönler hakkında hiçbir şey bilmeyen birine; kendi bilgi dağarcığımızdaki birine anlatımı şeklinde anlattığımızda ne kadar iyi anlatırsak anlatalım o kişiyle iyi iletişim kurmuş olamayız. İletişim, insanın özelliği olan toplumsallaşmasının bir yansımasıdır. İnsan, toplumsallaşabilmek için doğal ortamına uyum sağlamıştır; bunu, toplumsallaşırılığı ile oluşturduğu kültürü aracılığı ile yapmıştır. Duyu organlarıyla her şeyi idrak etmek, bir iletişim sürecini başlatır. Aynı uyarıyı alan iki bireyin birbirleri ile kuracakları ilişki, uyarı aracı ile olur. Bu ilişki, bu etkileşim, bir iletişim süreci olarak işler. Her türlü sesler, bağırılmalar, mimikler, jestler, iletişimin alt-türleridir. Dil ile birlikte, insan ile diğer canlılar arasındaki en önemli farklılaşma da oluşmaya başlamıştır. Dil, insanlar arasında iletişimi sağladığı gibi, geçmişle günümüz arasında bilgi aktarımını gelecek kuşaklara sağlamaktadır.

Kitle iletişimi dendiğinde akla kitlelere, yönelik ileti üretimi ve dağıtımını gelmektedir. Bir kavram olarak kitle iletişimi, iletişim kavramından farklı bir anlamdadır. Bu farklılık kısaca **kitle** sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Gelişim sürecindeki toplumlar sanayileşme ve kentleşmeye bağlı olarak, ortaya çıkan kitlelerin ufak bir hareketle tepkisel içgüdülerine bağlı olan insan kalabalıklarıdır. Anlaşıldığı gibi buradaki kitle sözcüğü, düşünen değil hisseden, yeni temel güdülerle ve sezgilerle var olan bir insan birlikteliğidir.

“Kitle sözcüğü kültür eleştirmenleri tarafından da; kitle insanı ve şahsiyet zayıflığı gibi, aynı şekilde olumsuz çağrışımlarda kullanılmaktadır. Özellikle Ortega Y. Gaset’in takipçileri, küçük bir seçkinler grubunun karşısında bulunan geniş insan yığınlarının, insanı kitle insanı yapma yönünde değişiklikler gösterdiğini savunmaktadırlar. Sanayileşmenin bir ürünü olarak görülen kitle insanın temel özellikleri; kişilik zayıflığı, yalnızlık, karşılıklı sorumluluk anlayışının ve girişimciliğinin yok olması, yaşam tarzı ile hislerin ve ağız tadının değişmesi şeklinde sıralanmaktadır. İnsanı böyle kitle insanı yapma süreci kısaca, kitle çağı

³ Oskay, Ü., XIX.Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri, İstanbul, 2000, s.309.

olarak adlandırılmaktadır. Böylece kitle insanının özellikleri, toplumsal ilişkilerin kitle iletişim araçları ile belirlendiği günümüzde kitle çağı ile örtüşmektedir. Burada kitle iletişim araçları, geleneksel ilişkilerin yerine, daha teknik ve pratik bir zihinsel egemenliğin koşullarını geçirerek kitle insanı tipini yaygınlaştırmakta ve güçlendirmektedir.”⁴

Kitle iletişimi kavramındaki kitle sözcüğünü her zaman anlatıldığı gibi, olumsuzluklar çağrıştıran anlamlarda düşünmemek gerekir. Kitle iletişimi kavramındaki kitle sözcüğü, iletilerin birçok insana aynı anda yöneldiği gerçeğini ifade ve işaret etmektedir. Başka bir deyişle kitle iletişiminde kitle sözcüğü, kaynak açısından belirsiz, ayrı cinsten ve ortak olan sayıca fazla insanları ifade etmektedir. Kısaca kitle iletişimi kavramında yer alan kitle sözcüğü ile kitle iletişim araçlarının içeriklerine yönelen bütün insanlar ifade edilmektedir.

“Kitle iletişim araçları, izleyici, dinleyici, okuyucularını kendi davranış çizgilerini belirlemek üzere seçerek kullanabilecekleri birtakım imajları, fikirleri ve değerlendirmeleri kolayca temin edecekleri hale getirir.”⁵

Kitle iletişim araçları bir konudaki bilgiyi geniş kitlelere yayabilen ve bu yüzden de günlük yaşantımızdaki yeri çok etkili olan araçlardır.

1.2.Kitle İletişim Araçları

Kitle İletişim araçlarını yazılı basın, radyo ve televizyon, sinema, bilgisayar ve internet olmak üzere dört ana başlıkta inceleyebiliriz.

1.2.1.Yazılı Basın

Yazı Mezopotamya’da Sümer şehir devletleri zamanında bulunmuştur. Yazının bulunuşuyla tarih bilgileri hız kazanmıştır. İnsan gelişince, teknoloji ilerleyince ilkel iletişim araçları insanları tatmin etmemeye başlamıştır. Bunun sonucunda da ilettiği haberlerin kalıcı olmasını sağlayacak pratik haberleşme yolları aramaya başlamışlardır. Böylelikle yazı ortaya çıkmıştır.

⁴ Gökçe, O., İletişim Bilimine Giriş, Ankara, 2002, s.162.

⁵ Mcquail, D.-Windahl, S., İletişim Modelleri (Çev.M. Küçükkurt), Ankara, 1993, s.89.

“Yazının bulunuşuyla düşünce ve söz maddi bir biçim kazanmıştır. İletiler kalıcı duruma gelmiştir. Yazının bulunuşuyla düşünce ölümsüzleşmiş unutulup gitmekten kurtulmuştur. İletişimin tarihindeki önemli aşamalardan biri de kâğıdın bulunuşudur. Bilindiği gibi basının başlıca hammaddesi kâğıttır. Kâğıt üzerine yazı yazmak, resim, işaret ve şekiller yapmak amacıyla, türlü bitkisel maddelerden üretilen bir yüzeydir. Kâğıt düşüncüleri yazı durumuna getirmekle başlayan uygarlıklar için en önemli unsurdur. En önemli kullanım alanını ise basında bulmaktadır.”⁶

“1438’de Strasbourg’da Gutenberg tarafından matbaanın bulunuşu. Batı’dan söz ediyoruz çünkü Çinliler matbayı birkaç yüzyıldan beri tanyorlardı. Çin’de 618’den 907’ye kadar hüküm süren T’ang Hanedanı bu sayede Ti pao adlı resmi gazeteyi halkına sunabilmişti.”⁷

İlk haberleşmenin haber mektuplarıyla başladığı sanılmaktadır. Batıda basın tarihinin gerçek başlangıcı küçük haber mektuplarıyla ortaya çıkmıştır. Batıda yaşayan insanların çevrelerinde olup bitenleri öğrenme ihtiyacı haber mektuplarının doğmasına yol açmıştır. Bu bakımdan haber mektupları gazetelerin öncüleridir diyebiliriz.

“İlk haber mektuplarının ne zaman yazıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Haber mektuplarının XII. Ya da XIII. Yüzyılda önemli bir ticaret merkezi olan Venedik’te doğduğu söylenmektedir. Ülkeler arası ticaret yapanlar, savaşlar hakkında bilgi almak isteyenler, devlet adamları, din ve sanat etkinliklerini izleyen kilise görevlileri haber mektuplarının doğmasına yol açmıştır.”⁸

Batıda ilk kitap 1400’lü yıllarda yayınlanır ve onu takiben basılı haberler ortaya çıkar. İlk başlarda düzensiz bir şekilde basılır. Fransa’da ise gazete arasına konabilecek tarzda sınırlı boyutta 8 ila 16 sayfa fasiküllerdir.

“Fransa’da ise daha popüler nitelikli “canard”lar ortaya çıkmıştı(canard, Fransızcada hem yalan haber hem de gazete anlamına gelir.) Bilinen ilk canard 1529 yılına aittir.”Canard”lar, insanın hayal gücüne ve duyarlılığına hitap eden, gerçek ya da uydurma

⁶ Gönenç, a.g.m., s.59.

⁷ Jeanneney, J.N., Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi (Çev.E. Atak), İstanbul, 2006, s.24.

⁸ Gönenç, a.g.m., s.61.

tüm haberleri geniş bir kitlenin bilgisine sunuyordu.”canard”lar, yergi gazeteleri, duvar ilanları, hatta şehir meydanında satılan ve hiçbir politik hedefi olmayan “chanson”lar (magazin gazeteleri),din savaşları sırasında özel bir çıkış yaptılar.

İşte böylece basın o eski zamanlardan beri geçerli olan üç temel yönü belirlenmiş oldu. Genel haberler:”occasionnel”ler; cemiyet haberleri:”canard”lar; ve kamu işleri üzerine ağırlığını koymaya çalışan fikir basını:yeri gazeteleri,duvar ilanları ve diğer magazin gazeteleri.Söz konusu basın,bu şekliyle XVIII. yüzyıl sonuna ve hatta,Avrupa’da kolektif duyarlığın gelişimini fazlasıyla etkileyen dedikodu yazınıyla birlikte, XIX.yüzyıla dek varlığını korudu.”⁹

XIX. yüzyılın sonuna gelindiğinde sanayileşmenin getirdiği arz patlaması ile reklâm sistemi tüketimin kamçılanması için çok önemli hale dönüşmüştür. Bu zamana kadar gazetelerde küçük yer alan reklâmlar birden bire gazetelerin en büyük gelir kaynağı durumuna dönüşmüştür. Bu durum basının yapısının değişmesine ve yeniden yapılanmasına yol açmıştır.

Bu yeni gelişen durum karşısında gazetelerde yeni tip dizgi makineleri kullanarak gazete maliyetlerini düşürmekte ve böylece toplu basım şeklinde gazeteciliği başlatmaktadır. Bunun amacı daha çok gazete basmak ve daha çok reklâm geliri elde etmektir. Bu durum karşısında gazetelerin artık amacı iletişim değil daha çok kazanç elde etmek olmuştur.

“Türkiye’de yayımlanan ilk gazetelere gelince; Cumhuriyetin ilanından önceki dönemde İttihat ve Terakki Partisi eski Genel Sekreteri ve İstanbul Milletvekili Fethi Bey 1918 yılına birkaç arkadaşı ile birlikte **Osmanlı Hürriyetperver Avem Fırkasını** kurmuşlardır. Buna karşılık Mustafa Kemal de **Minder** Gazetesini çıkartmaya karar vermiştir. Daha sonra 1919 yılında **Hakimiyet-i Milliye** 1917’de **Vakit** Gazeteleri ve 1922’de **Akbaba Dergisi** çıkarılmıştır.

Cumhuriyet döneminde çıkarılan gazetelere gelince; 1923 yılında **Tanin** Gazetesi çıkarılmıştır. 1924 yılında ise **Resimli Ay Dergisi** yayımlanmıştır. Yine 1924 yılında adını

⁹ Jeanneney , a.g.k., s.24-25.

Mustafa Kemal'in önerdiği **Cumhuriyet** Gazetesi kurulmuştur. Bu gazetenin kurucuları Yunus Nadi, Zekeriya Sertel ve Nebizade Hamdi'dir.

Türkiye'de yazılı basın genel karakterinin çizildiği dönem 1970-1980 yılları arasında kapsamaktadır. Bu dönemde yıllardır yayımlanan ünlü gazetelerin büyük bir kısmı kapanmıştır. Geçmiş yıllara göre gazete sayısında bir azalma görülmüştür. Buna karşılık dergilerin sayısı artmıştır.¹⁰

Toplumdaki okuyucu sayısı artış göstermediğinden gazeteler yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli yöntemlere başvurmuşlardır. Gazeteler önceleri ekler vermiş, sayfalarını arttırmış, okuyucu için ilginç olan moda magazin türü haberlere yer vermeye başlamışlardır. Daha sonraları bununla da yetinmeyerek çeşitli hediyeler ve ikramiyeler vermek yoluna gitmişlerdir. Bu sayede gazete satışlarını artırmak hiç olmazsa aynı düzeyde tutmak amacı taşımışlardır.

1.2.2.Radyo ve Televizyon

Önce telsiz telgraf'tan yola çıkan ve insan sesini kucaklayan radyonun, ancak üçüncü aşamada belirsiz bir dinleyici kitlesiyle iletişim kurma biçimine dönüştüğünü, birkaç teknik veriyle hatırlayalım. Telgraf elektrik akımını kullanan ilk haberleşme aracı olması ile önem kazanır. O zamanlarda, haberleşmek için telgrafa alternatif sadece mektuptu.

1830'lu yıllarda elektrikle haberleşme sistemi için gerekli tüm öğeler hazırды. Ama bunları birilerinin birleştirip, haberleşmeyi sağlayacak sistemi geliştirmesi gerekiyordu.

“1895'de Rus Alexandre Popov, 250 metrelik bir uzaklığa (1837'de Samuel Morse tarafından bulunan) morsla ilk telsiz iletisini ulaştırın anteni bulur. Aynı yıl, İtalyan fizikçi Guglielmo Marconi, bütün bu buluşları, telsiz telgrafla kodlanmış elektromıknatıslı bir ileticiyi iletme için tasarlar. Marconi, ilk olarak iki İtalyan gemisi arasında, sonra 1901'de İngiltere ve Newfoundland arasında telsiz telgrafla bağlantı kurar.1901'de,ABD sözlü bir iletinin ilk telsiz yayınıyla telsiz telgrafi resmen bulur. Radyonun başlangıcı, en yalın radyo alıcısı olan galenli alıcının başlangıcıdır. 1905'de, Parisliler, Gustave Eiffel'in çelikten kulesinin çirkin olduğu gerekçesiyle yıkılmasına ilişkin bir bildiriye imza atarlar. Bunun üzerine Eiffel,

¹⁰ Gönenç, a.g.m., s.65-66.

kulenin süslenmesi amacıyla, oraya bir verici yerleştirilmesini ve böylece kulenin radyotelgraf antenine dönüştürülmesini orduya önerir: General Ferrie 1921’de ilk düzenli Fransız yayını bu vericiden yapar:ilkın hava durumu,sonra hammaddelerle tarım ürünlerini içeren borsa kurlarının yayını gerçekleştirilir.Bu dönemde Marconi Company’nin İngiltere’de yaptığı izlençe yayınları,her ne kadar yaklaşık üç yüz İngiliz “telsizci” tarafından galenli alıcılarda dinleniyorsa da, gerçekte ilk düzenli radyo yayınları ABD’de başlar.Pittsburg’da, mühendis Frank Conrad K.D.K.A.’yı (ilk özel sayaç) yaratır ve 1920’de reklama bütünlenen düzenli, gerçek bir radyo izlencesi yayınlanır.”¹¹

Radyo ve televizyon daha ilk bulunduğu yıllarda bile kendilerini geliştiren toplumunun koşullarına uygun teknolojiler olarak ortaya çıkmışlardır. Radyo-televizyon teknolojisinin gelişme sürecinde toplumsal-ekonomik-teknolojik yapı arasında bir ilişki bulunmaktadır. Avrupa ülkelerinde içerikten soyutlanmış teknolojik ürünlerde verici ve alıcılarda kazanç alanını özel girişimcilere bırakırken, içeriği kendisi, iletişim kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla düzenlenmektedir.

”Türk radyoculuğu 1927 yılında Ankara ve İstanbul’da kurulan 5’er kilovatlık iki istasyonla başlamıştır. Türkiye’de radyo etkili bir eğitim aracı olarak kullanılamamıştır. TRT kurumu kuruluncaya kadar radyo eğitici olmamıştır.

Radyo yayınları ilk başladığında Türk Telsiz Telefon Anonim Şirketi tarafından işletilmekteydi. 1933 yılından sonra Türkiye’de başlayan devletçilik akımıyla birlikte radyolar özel teşebbüsün elinden alınarak devletleştirilmiştir.

1939 yılında İkinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesi üzerine radyo yayınlarının savaş sırasında oynadığı rol düşünülerek radyo yayın hizmetlerine yeni bir biçim vermek yoluna gitmiştir. Bunun üzerine 1940 yılında Matbuat Umum Müdürlüğü kurulmuş ve radyo yayınları bu müdürlüğe verilmiştir. Bütün İkinci Dünya Savaşı boyunca radyo yayınları bu müdürlük tarafından yürütülmüştür.1950 yılında başlayan Demokrat Parti döneminde de radyo yayıncılığı ile ilgili pek çok yasa çıkarılmıştır.”¹²

¹¹ Jacques, J., Medya ve İletişim Teknolojileri (Çev.M. Çamdereli), İstanbul, 2004, s.129-130.

¹² Gönenç, a.g.m., s.67-68.

Televizyon hareketli görüntüleri elektromanyetik dalgalara dönüştürerek uzaklara ileten ve bu dalgalardan, yeniden görüntü elde eden bir sistemdir. Televizyonda seyrettiğimiz görüntüler, aslında sürekli değildir. Sinema filmlerinde olduğu gibi, gözün önünden hızla, art arda geçen resimler, sürekli bir hareket hissi doğurur. Televizyon ekranında 1 saniyede gelen resim sayısı 20–30 kadardır. Gördüğümüz her şey, beynimizde kısa bir süre iz bıraktığı için, bu resimleri tek, tek seçemeyiz. , TV yayını renkli ve renksiz olarak iki türlüdür.

“Televizyona ilişkin ilk araştırmalar 1870’li yıllara uzanır. Başlangıçta halk bir filmi seyretmek için bir yerden bir yere gidiyordu. Fotoğraf, telefon ve radyoyla birlikte sinemaya ciddi bir darbe indirir: bunlar, daha sonra, halkın böyle yer değiştirmelerini engelleyerek, onun ayağına gelen medyalar durumuna geldiler. “Evde sinema” istemi 1922’den sonra böylece ortaya çıkar.”¹³

Televizyon insanın duyu sistemine hitap eder. Her şeyi duyabilen kulak ve her yere yönelebilen gözle, televizyona bağımlı hale gelip yazmayı hükümsüz kılmış bulunuyoruz.

“Televizyon sayesinde, yalnızca bakışımızın, görebildiğimizin değil, aynı anda bütün duyarımızın işin içinde yer aldığı aktif ve keşfedici bir duyumsama yetisi kazanmış oluyoruz. Televizyon bütün benliğimizle katılmamızı, olayın içinde yer almamızı gerektiriyor. Yalnızca bir arka plan gibi duran bir işleyişi yok televizyonun. İzleyici olarak sizi kendine bağlıyor. Çoğu kimsenin kimliğinin bir tehditle karşı karşıya kaldığını ileri sürerek televizyonu eleştirmesi belki de bundandır.”¹⁴

Olumlu kullanıldığında çok faydalı ve verimli bir eğitim aracı olarak belirtilen televizyon, günümüzde evlerin baş kösesindeki yerini almış durumdadır. Birçok aile ortamında, ilk zamanlarında, açılışından kapanışına kadar açık bulunan televizyon, artık neredeyse yirmi dört saat seyredilmektedir. Televizyon günlük yaşamımızın içinde vazgeçilemez bir durumdadır. Artık günlük yaşamdaki konuşmalarımızın konusu televizyonda yayınlanan diziler ve haberler oluşturmaktadır.

“Bir gece önceki haberler, spor karşılaşması, önemli bir konuyla ilgili bir tartışma programı; hepsi televizyon aracılığıyla günlük konuşmaların parçası haline gelmiştir.

¹³ Jacques, a.g.k., s.236.

¹⁴ McLuhan, M.-Fiore, Q., Yaradığımız Medya (Çev.Ü. Oskay), İstanbul, 2005, s.125.

Eğlenceden eğitime, dramadan habere birçok televizyon programı kendine özgü biçimleri ve yapılarıyla toplumun ilgi odaklarından biri olmaktadır. Bir anlamda, görsel ve işitsel bir araç olmanın ötesinde televizyonu bu derece dolu gösteren de içerdiği programlardaki çeşitlilik ve onların kendi içlerindeki farklı biçimlenmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüz insanı evlerde başköşeyi alan televizyonda sergilenen farklı birçok program aracılığıyla bir anlamda evden çıkmadan toplumsal hayatının belli ihtiyaçlarını bu şekilde karşılar olmuştur. Denebilir ki, televizyon programları dünyayı eve taşımakta, bireyin dünya ile olan bağını oluşturmaktadır. Televizyon kolay erişilebilir ve izlenebilir bir araçtır. Televizyon izlemek için para harcamaya, okuryazar olmaya, elit bir kültüre sahip olamaya, günlük yaşam alanını değiştirmeye gerek yoktur. Sadece birey açısından değil toplum açısından da hayatın vazgeçilmez parçalarından biridir. Televizyonun olmadığı bir dünya çoğu insana renksiz ve boş görünmektedir.”¹⁵

Artan kanal sayısı ve gelişen TV yayınlarından dolayı haberi gazetelerden takip etmeyen televizyona bağımlı bir kitle oluşmuştur. Ülkemizde kitap okumayan onun yerine çizgi film izleyerek büyüyen bir kuşak olmuştur. TV kanallarında rahat izlenebilen eğlenceli programlarından dolayı televizyon halka daha cazip gelmeye başlamıştır. Ve televizyon karşısında geçirilen saatler giderek artmış. Yayıncılarda yayınlarının rating kaygılarından dolayı kültürel açıdan tatmin edici olmayan programlara yer vermeye başlamışlardır.

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yayınlar en fazla izleyici yakalayabilme uğruna popüler kültür seviyesine uyumlaştırılmıştır. Belli bir kültürel düzeyi hedef alan programları, bilgiyi sınanan yarışma programları yayından kaldırılmış. Bunların yerine herhangi bir bilgi birikimi gerekmeyen şov tarzında yarışma programları ekranlara getirilmeye başlanmıştır.

Yayınlarda fazlaca kullanılan başka bir öge de şiddettir. Rating uğruna insanların dikkatini çeken şiddet dolu haber programları ki bunlara “Reality Show” adı verilmiştir. Bu programlarda her türlü şiddet haberleri en ince ayrıntısına kadar televizyonlarda gösterilmiştir.

¹⁵ Orhon, E.N., Değişim Değeri Açısından Televizyon Haberi, Eskişehir, 2004, s.1-2.

“Yapımcılar bu programları “biz kazaları ve hatta var olan kötü olasılıkları yalın şekliyle göstererek halkımıza hizmet ediyoruz. İbret alıyorlar, daha dikkatli davranıp kendileri bu kazalara uğramıyorlar” diyerek savunuyorlardı.

Hemen herkes aşırı şiddet içeren bu programlardan yakınıırken, şiddetin seyirci çektiği, düşmeyen ratinglerden belli olmaktadır. Halkımız reality show’ları ve aşırı şiddet içeren ucuz Uzakdoğu yapımlarını izlemeyi seviyordu, peki ya çocuklar?”¹⁶

Televizyon yapımcıları izleyici çekmek uğruna öylesine bir yarışa girmişlerdir ki, bu arada kimse masum çocukların nasıl etkilendiğini düşünmüyor. Gördüklerini doğru yorumlayacak tecrübeye henüz ulaşmamış genç beyinler ekranda izledikleri şiddetten olumsuz etkilenirler. Bu programların bazıları geç saatlerde yayına sokularak tepkiler azaltılmaya çalışılsa da sabah saatlerinde huzurlu çocukların şarkı söylediği programı izleyen küçükler, reklâm aralarında birdenbire yayına giren akşamki programın kanlı fragmanlarından kaçamazlar. Çocuk programlarının içinde olan çizgi filmler bile şiddet doludur.

Çocukların televizyonun zararlı yayınlarından korunmalarına yönelik 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen “Dünya Çocuklarının İnsan Hakları Yasası” çocukların zararlı yayınlardan korunma konusu ile yayıncılar çocukların fiziki, akli ve ahlaki gelişimlerine zarar verecek biçimde özellikle pornografi ve şiddet içeren programlara yer vermeleri halinde uygun önlemleri almakla yükümlü kılınmışlardır. Aynı yasa ile çocukların reklâm yayınları tarafından istismar etmesi veya tehlikeli ortamlarda göstermesi yasaklanmıştır.

Ülkeler bu düzenlemelerden yola çıkarak çocukları televizyonun zararlı yayınlarından korumak için çeşitli önlemler almaya çalışmışlardır. Bu önlemler saat ayarlaması, görsel simge kullanımı, sesli uyarı ve özdenetim sistemleridir. Bu önlemlerden şimdi de en çok kullanılan ve yararlanan yöntem görsel simge kullanımınıdır. Bu kullanımdaki amaç ebeveynlere program başlamadan önce bu simgelerle bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Fransa’da bu amaçla kullanılan görsel simgeler beş kategoride toplanılmıştır.

Sesli Uyarı Sistemi’nde, programların başında program içeriğine bağlı olarak bir sesli uyarı yapılmaktadır. Saat ayarlaması yöntemi ise, çocukları olumsuz yönde etkileyebilecek

¹⁶Turan, E., 2000’li Yıllara Doğru Türkiye’de TV, İstanbul, 1996, s.6-7-12.

programlar, bu uygulama ile çocukların seyredemeyecekleri zamanda yayınlanmak zorundadır. ABD'deki televizyon programcıları ve yayıncıları ise çocukları zararlı yayınlardan korumak adına özdenetim anlayışı içerisine girmişlerdir.

“Türkiye’de çocukları zararlı televizyon yayınlarından korumaya yönelik yasal çerçeve, 1994 yılında kabul edilen 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunun 4. bölümünün 19. maddesinde “çocuklara yönelik veya içinde çocukların kullanıldığı reklâmlarda, onların yararlarına zarar verecek unsurlar bulunmayacak çocukların özel duyguları göz önünde tutulacaktır” ifadesine yer verilmiştir. Fakat bu yasal düzenlemeler, maalesef çocukları televizyon programlarının zararlı içeriklerinden tam anlamıyla korumaya yetmemektedir. Bunun sonucunda Radyo-Televizyon Üst Kurulu(RTÜK) bu konudaki araştırmaları hızlandırmış ve çocukları zararlı yayınlardan koruyacak olan koruma sisteminin üniversitelilerle işbirliği içinde geliştirilmesi kararı alarak, bir çalışma grubu belirlemiştir. Üyelerini akademisyenlerin oluşturduğu çalışma grubu 18 Ocak 2002 tarihinde görüşlerini açıkladıkları bir raporda, hem programlar hakkında bilgi veren, hem de sınıflandıran başta görsel ikon kullanımı olmak üzere saat ayarlaması ve sesli uyarı gibi yöntemlerin kullanılacağı karma bir sistemin uygulanmasının yararlı olacağı fikrini savunmuşlardır.”¹⁷

Hazırlanmaya çalışılan tüm bu önlemlerle çocukların televizyonda yayınlanan ve çocuklar için zararlı olabilecek yayınlardan önlenmesi hedeflenmektedir. Çünkü izlendiği anda kendisinden başka hiçbir iletişim aracına izin vermeyen televizyonun çocukları saldırganlaştırdığı, taklitçiliğe özendirildiği, gençleri suça teşvik ettiği gibi birçok olumsuz niteliklere sahip olduğu öne sürülmektedir.

1.2.3.Sinema

Televizyondan sonra en etkili iletişim araçlarından biri de kuşkusuz sinemadır. Özellikle sinemalarda gösterilen son dönemde çizgi filmlerin çocukları etkiledikleri bilinen bir gerçektir.

¹⁷ Çakır, H., ”Televizyonun Zararlı Yayınları Karşısında Çocukların Korunmalarına Yönelik Yasal Düzenlemeler”, İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı.19, İstanbul, 2004, s.476-478.

“ 28 Aralık 1895’de Paris’de Capucines Bulvarında bir bodruma biletle girmiş otuz kişinin seyrettiği (duyamadığı) 20 dakikalık programın yaratıcıları olan Lumiere kardeşler sinemanın “babaları” olarak anılmaya başladı. Louis ve Aguste Lumier kardeşlerin programında, bir trenin istasyona girişi, paydos saati fabrikadan çıkan işçiler gibi olayların yanı sıra L’Arrseur Arrosee (Sulanan Bahçıvan) adlı bir komedi de vardı.”¹⁸

“Sinema bir medya aracı olarak Amerika’da sanayileşti, büyüdü ve etkinleşti.1927’de Amerikalılar her hafta sinemaya koşuyorlardı. Sinemanın önemini dünyanın yapılanmasında etkin olmuş birçok lider fark etmiştir. SSCB’nin mimarlarından Lenin, sinemayı kendi ideolojileri açısından sanatlar içinde en önemlisi ilan etmişti.”¹⁹

Kitle iletişim aracı olarak sinema insanın iki duyu organına seslenmektedir. Görme ve duyma; sinemada büyük emek harcanmadan iki saatlik bir filmde izleyici bir romanın konusunu rahatlıkla izleyebilmektedir.

Sinemanın bu ulaşılabilirliği tüm insanları genç, yaşlı, çocuk demeden etkilemektedir. Bir dönem sinemada gösterilen filmlerin nitelikleri hızlı değişim göstermiştir. Nitelikli filmlerin yerini denetimsiz cinayet, haydut, karate ve seks türü filmler almıştır. Bu tür yerlere girişin belirli yaş sınırlaması getirilmesine karşın zaman zaman her yaştaki çocuklarda bu sinemalara girebilmektedirler. Bir çok çocuk psikologlarına göre çocuk ancak 7 yaşında, oynayanın ne olduğunu ve gerçekliğini kavramaya başlar. Sinemanın mutluluk kaynağı ve heyecan nedeni, sinemanın çocuklara günlük yaşamlarından farklı bir dünya sunmasıdır. Çocuklarda cinsiyete göre ilgi farklılıkları 8 yaşından sonra başlamaktadır.

“Sinemada izlenen filmlerin çocuğun psiko-sosyal gelişiminde rolü büyüktür. Çocuklar kişiliklerini geliştirirken kendilerine bir model ararlar. Filmlerden etkilenme sonucu çocuklar kendilerine bir model yaratabilirler. Yaratılacak bu model doğrunun ve iyinin simgesi olmalıdır.

Sinema salonuna giren bir çocuk filmin etkisinde kalır. Tüm dikkatini filme vermek durumundadır. Gözü ve kulağı ile filme bağlı kalır. Anne ve babalar, çocuklarını sinemaya

¹⁸ [www.nurhakegitim.com/modules.php?name=Content&pa=print_pdf&pid=4\(30.07.2007\)](http://www.nurhakegitim.com/modules.php?name=Content&pa=print_pdf&pid=4(30.07.2007))

¹⁹ Balcı, S., İletişim Bilimleri Açısından Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998, s.6.

gönderirken, gidecekleri filmin çocuklarına katkısı olup olmayacağını, onların yaş düzeylerine yanıt verip vermeyeceğini önceden bilmelidirler.”²⁰

Sinema afişlerinde çocukların yaş gruplarına göre izleyecekleri filmler belirtilmeye başlanmıştır. Ebeveynlerin çocuklarını sinemaya götürürken seçecekleri filmi bu uyarıları dikkate alarak seçmeleri çocuklar için çok önemlidir.

1.2.4.Bilgisayar ve İnternet

Bilgisayarın ortaya çıkışıyla ve internetin yayılmasıyla iletişim alanında bir devrim olarak kabul edilebilir. Bu devrim sayesinde günümüzde artık klasik iletişim şekillerinde mektup, telgraf gibi gittikçe uzaklaşmaya başlanmıştır.

“İletişim olgusu tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde son yıllarda meydana gelen önemli gelişmelerden birinin de bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler olduğu görülmektedir. Bilgisayarlarla iletişim tüm dünyaya yayılmış durumdadır. Günümüzde artık en uzak yerlerdeki birileriyle bilgisayarlar aracılığıyla haberleşmek mümkündür.”²¹

Artık dünya daha küçük bir yer halini almaya başlamıştır. İletişimin bu kadar kolay hale gelmesi dünya üzerinde yaşayan herkesi etkilemiştir.

“Medyanın hızlı ve etkin bir biçimde gelişmesi, bilginin üretiminde de bazı değişikliklere neden olmuştur. Sanayi devrimi ulusunun yerini, enformasyon ulusu almıştır. İnternetin gelişimi de insanların bilgi edinmenin önemini anlamalarında önemli rol oynayan unsurların başında yer almaktadır.”²²

Haber alanında bilgi artık internet sayesinde dünyada daha hızlı ve doğru bir şekilde aktarılmaya başlanmıştır ama bunun dışında internet ortamındaki diğer bilgilerin doğruluğundan çok fazla emin olmamak gereklidir.

²⁰ Çelenk, E., Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerine Etkileri, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995, s.36.

²¹ Gönenç, a.g.m., s.69.

²² Gönenç, Ö., ”Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri”, İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı.21,İstanbul, 2005, s.57.

“İnternetin kısaca tarihine bakıldığında, soğuk savaş döneminde 1969 yılında ARPANET(Advanced Research Programme Agency Network) olarak başlamıştır. ABD Savunma Bakanlığınca çeşitli askeri birimler ve üniversitelerin işbirliği ile geliştirilen ARPANET, bir iletişim ağı ve savaş koşullarında yok olmayacak bir sistem olarak tasarlanmıştır. Ortaya çıktığı ilk on yılda özellikle elektronik posta, tartışma grupları ve uzak veri tabanlarına erişim ya da dosya transferi gibi çeşitli amaçlar için kullanılan internet, 1980’lerin başında bütün Networks’lerin bir araya gelerek bir “ağlar ağı” inşa etmelerini öngören TCP/IP protokolünün imzalanmasıyla ARPANET’in oluşturduğu eksende ana şeklini kazanmıştır. 1983’ün sonlarında TCP/IP protokolüne geçişin tamamlanmasıyla birlikte internet doğmuştur. 1990’da U’ML(hiperteks-internet protokolü) ile birlikte artık grafik bilgilerinin (web sitelerinin) iletişimi mümkün olmuştur. Dünya çapında ağ anlamında World Wide Web(www) ile birlikte internet bugünkü şeklini almıştır. İnternette adres yazıldığında, eğitimden ticarete kadar pek çok hizmetten faydalanmak mümkündür. Her geçen gün hizmet ağı genişleyen internet, başlıca şu olanakları sunmaktadır: Bunlardan birincisi, elektronik posta (e-mail) hizmetidir. İkincisi, dosya transferlerine yönelik (FTP-File Transfer Protokol) hizmettir. Üçüncüsü, bilgi aramaya yönelik interaktif hizmettir. Dördüncüsü, chat (sohbet) hizmetidir.”²³

Ev bilgisayarları genellikle, çocuklar ve gençler tarafından bilgi edinmek ve oyun oynamak için kullanılmaktadır. Bu sebeple, evlerde kullanılan bilgisayarların başka amaçları yok gibidir. Birçok ülkede ve buna kendi ülkemizde dâhil olarak okuma-yazma bile öğrenememiş çocuklarının oyun için bilgisayarı kullanmaktadır. Henüz internetin kullanıma dair ya da web sitelerinin içeriklerinin düzenlenmesine dair belli bir yasa olmadığından. Bu sebeple pek çok site, çocuklar için zararlı ve olumsuz mesajlar vermektedir. İnternet ve bilgisayar sayesinde çocuklarımız çağı yakalamış oldular ama bu beraberinde birçok tehlikeyi de getirmektedir. Çocuklarımız asosyal yaşamı benimsemeye sanal bir dünyada yaşamaya başlamış ve bunun sonucu olarak gerçek dünyadan kopmuştur.

“Hacettepe Üniversitesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr.Ferhunde Öktem, AA muhabirinin, bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin sorularını yanıtlayan Öktem, ekran karşısında çok fazla vakit geçiren çocukların gerçek dünyayı öğrenemediklerini söyledi. Sanal dünyanın, çocukların yalancı

²³ Kocadaş, B., Görsel Medya ve Şiddet Kültürü, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya, 2002, s.31-33.

kişilikler geliştirmesinde de etkili olduğunu belirten Öktem, bu etkinin çocukların aileleri ve arkadaşlarıyla arasındaki paylaşımlara da yansıdığını kaydetti. Öktem, ailelerin kendilerine en çok çocuklarını ekran karşısından kaldıramadıkları şikâyetiyle başvurduklarını söyledi. Yaşamda her şeyin dengeli olarak verilmesi gerektiğini ifade eden Öktem, çocukların özellikle bilgisayar ekranı karşısında çok fazla vakit geçirmesinin ciddi sorunlara neden olabileceğini, böyle bir durumda da ailelerin mutlaka yardım alması gerektiğini vurguladı.²⁴

Bilgisayar oyunlarının içerdiği en büyük tehlike, şiddettir. Oyunlarda gerçek yaşamın dışında yaşayan çocuklar için oyunun içinde adam öldürmek olağan hale gelmekte ve çocuklar şiddete karşı duyarsızlaşmaktadır. Saatlerce bu tip oyunları oynayan çocuk ve gençler sadece aşırı radyasyona maruz kalarak hücreleri tahrip olmakla kalmıyor zihinsel ve ruhsal hayatları da etkilenecek saldırgan, stresli ve sürekli endişe içerisinde gergin halde bulunuyorlar. Bu tip oyunlar çocuk ve genci şiddete ve saldırganlığa yönlendiriyor. Bundan dolayı son yıllardaki şiddet olaylarındaki artış çocukların ciddi tehdit altında olduğunu göstermiştir ve bunun önlenilme çalışmaları sürdürülmektedir.

2.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ TOPLUMSAL İŞLEVLERİ

Medya güçlü bir toplumsallaşma aracıdır bu da beraberinde medyaya birçok işlev yüklemektedir. Kitle iletişim araçları, bilgi, görüş ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan; sosyal örgütlenmeyi güçlendiren; kamuoyu oluşturan; insanın anlama, anlatma, öğrenme ve eğitim görme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayan; insan ilişkilerini değiştirip geliştiren; yeni davranış ve tutum kalıplarını, görüş ve düşünce akımlarını yaygınlaştıran en etkin iletişim araçlarıdır.

“Kitle iletişim araçları özelliklede televizyon, filmler, radyo fakat aynı zamanda da dergi ve gazeteler, her gün binlerce görsel, işitsel ve sözel mesajlar iletmektedir. Bu mesajlar dramalar, komediler, haberler, çizgi filmler ve reklâmlar kanalıyla aktarılmaktadır. Birçok biçimde bu mesajlar her yaştan insanların yaşantılarını betimlemektedir. Çocukluktan yetişkinliğe medya, süregiden bir toplumsallaşma aracıdır. ABD’de altı aylık bir çocuk günde 1,5 saatini televizyon karşısında geçirmektedir. Üç yaşlarında çocuklar en çok sevdikleri

²⁴ Milliyet, ”Oyun Bağımlılığı”, 31 Temmuz 2007.

televizyon programlarını belirlemektedir. 11 yaşına kadar televizyon seyretme alışkanlığı sürekli artmakta ve bu yaşta doruğa ulaşmaktadır.”²⁵

Çocukların günde 4 saatten fazla televizyon izlediği düşünülürse televizyonun toplumda önemli bir toplumsallaşma aracı olduğu dile getirilebilir.

2.1.Sosyalleşme

Yaşamak da başlı başına iletişim faaliyetlerini kapsayan bir olgudur. Doğduğumuz andan itibaren çevremizle sürekli iletişim, etkileşim içine gireriz. Bilinçsizce çevremizi etkilemeye, değiştirmeye; yine bilinçsizce etkilenmeye, değişerek çevremize uyarlanmaya başlarız. Bu çift yönlü etkileşim, hayat boyu sürer gider. Yaşadığımız sürece zekâmızı, kültür ve birikimimizi, kişiliğimizi iletişim alışkanlıklarımız ve iletişim çabalarımızla ortaya koyarız. Duygu ve düşüncelerimizi başkalarıyla yine iletişim yoluyla paylaşıyoruz. Anlamak, anlatmak, öğrenmek, başkalarına ulaşabilmek için de iletişime başvururuz.

“Sosyalleşme öğrenme ve bir kültürün değerlerini, inançlarını ve normlarını içselleştirme yoluyla kendini daha geniş bir sosyal dünyaya ait hissetme sürecidir. Sosyalleşme yoluyla vatandaş, arkadaş, sevgili, işçi, vs. rolleri nasıl üsteleneceğimizi öğreniriz. Sosyal açıdan kabul edilebilir ve uygun davranmayı öğreniriz. Bazı sosyal kurumlar (aile ve okul gibi)gençlerin sosyalleşmesinde belirgin rollere sahipken diğerleri (ergenlikteki akranları) bu süreçte daha dolaylı ama yinede etkin role sahiptir.

Medya bu süreçte nerede yer alıyor? Ortalama bir amerikan lisesi mezunu televizyon karşısında sınıfta geçirdiğinden daha fazla zaman geçiriyor. Kitle iletişim etkili bir sosyalleşme aracı sosyologlara göre medya sadece medya yer alan mesajların içeriğiyle sınırlı değil medya dünyayı öğrenme ya da tanıma ve diğer insanlarla etkileşime girme şeklimizi de etkiliyor.”²⁶

Çizgi filmler ve televizyon günümüz insanının özellikle çocukların vazgeçilmez bir parçasıdır. Çocukların televizyondan aldıkları mesajlara karşı korunmasız olmalarının sebebi televizyonda izlediklerinin gerçek olarak algılamalarıdır.

²⁵ Kaypakoğlu, S., Toplumsal Yaşam ve Birey, İstanbul, 2006, s.179.

²⁶ www.public.asu.edu/zeyno217/365/notes1.html (29.11.2007)

“36 yıl önce Marshall McLuhan “araç mesajdır “ tezini ortaya atmış. Ona göre her türlü iletişim aracı izleyici üzerinde sosyal ve psikolojik bir etki bırakır, izleyicilerin düşünme biçimlerini etkiler. Bu etkiler aracın mesajını oluşturur. McLuhan’ın çok bilinen bir deyişi vardır ve bu deyiş medya tarihindeki en önemli teoridir; teknolojiyi kontrol altına almamızın ve insanların daha iyi bir yaşamı olmasını sağlama amacıyla kullanılması kendimize bazı soruları sormaya başlamamızla mümkündür. Teknoloji ne için var? Nasıl bir hayatımız olmasını istiyoruz? Bana göre elektronik medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri medyada kendiliğinden var olan bir şey değil medyanın kullanım amaçları sonucunda doğan bir durum.”²⁷

Çoğu reklâm amaçlı televizyon programının içeriği çocukların sosyal davranışları üzerinde olumsuz etki yaratabilecek nitelikte. Reklâmlar izleyicilerin belli bir ürünü istemesini sağlamak için özel teknikler kullanır ve küçük çocuklar bu tekniklere karşı savunmasızdır. Eğer yetişkinler çocukların izleme alışkanlıklarını yönlendirip eleştirel bir gözle izlemelerini ve izlediklerinden bir şeyler öğrenmelerini sağlamazlarsa televizyon izlemek pasif ve zararlı bir aktivite haline gelebilir.

2.2.Bilgilendirme

Bilgilenme özellikle, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından çok büyük önem taşımaktadır. İletişim, her şeyden önce bir bilgi alışverişidir. Bu alışverişten amaçlanan da anlamak, anlatmak, öğrenmek ve eğitim görmek ihtiyaçlarının giderilmesidir. Bu ihtiyaçların giderilmesi amacıyla başlatılan iletişim sürecinin sonunda yaşanan olgu, etkileme ve etkilenme; yani etkileşimdir.

“1950’li yıllardan sonra ağırlık kazanan toplumsal gelişme ile ilgili incelemelerde katılma etkeni olarak, bilgilenmenin altı çizilmiştir. Bu dönemde üzerinde durulan nokta, toplum üyelerinin küçümsenmeyecek bölümünün eksik bilgilenme düzeyidir. Eksik bilgilenme, katılma yönündeki istemi olanaksız kılmaktadır. Katılma yönündeki istemin yetersizliği ise gelişme yönündeki tutumların oluşmasını engellemektedir. Ancak, 1960’lı yılları izleyen teknolojik gelişmeler bilgilenme etkenine değişik bir görünüm kazandırmıştır.

²⁷ [www.http://people.artcenter.edu/~chuh/SP03web/WRITING/effects%20of%20mass%20media.html](http://people.artcenter.edu/~chuh/SP03web/WRITING/effects%20of%20mass%20media.html)
(30.11.2007)

Sanayileşmiş ülke toplumbilimcileri tarafından sık sık gündeme getirilen yeni durum, artık eksik bilgilenme değil, aşırı bilgilenmenin doğurduğu sorunlarla ilgilidir.”²⁸

Giderek artan televizyon, gazete gibi iletişim araçlarından yağın mesajlar sonucunda birey, bu bilgiyi günlük yaşamında üretken bir biçimde kullanamaz duruma gelmiştir.

2.3.Eğitim

Kitle iletişim araçlarının haber vermeden sonraki en önemli öğelerinden biride eğitimidir. Televizyonda eğitimin önemi herkesin ulaşabileceği ve kolayca kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

“Diğer taraftan özellikle televizyona, etki gücü dikkate alınarak ülkenin kalkınması, gelişmesi, bilgi açığının kapatılması, eğitim düzeyinin yükseltilmesi konularında büyük ümitler bağlanmıştır. Gerçekten öğrenmede, birden çok duyu organının devreye girmesi halinde öğrenme düzeyinin artırılabilirliği; özellikle gözün payının yani öğrenme yaşantısına görsel malzemenin girmesi ve buna hareketinde eklenmesiyle, öğrenmenin %50'lere çıkarabileceği dikkate alınır, televizyonun birey üzerinde etkili olabileceğini söylemek mümkün.”²⁹

Eğitim işlevi, toplumsallaştırma işlevi ile bağlantılıdır. Topluma yeni üyeler kazandırma, bunları toplumun kültürel değerleri ile eğitime bu işlev içerisindedir. Böylelikle okulların tek bilgi kaynağı olma özelliği de azalır. Bir toplum sanatsal ve kültürel yapıtlarını kitle iletişim araçları ile yaymak suretiyle bunları korur. Böylelikle de kültürel geliştirme işlevi yerine getirilir.

2.4.Eğlendirme

Medyanın toplumsal işlevlerinden biride eğlendirmedir. Bireyler günlük yaşamın getirdiği sıkıntıları unutmak için medyayı kullanırlar. İnsanları, evlerine yorgun geldiklerinde

²⁸ Özkök, E., Kitlelerin Çözülüşü, Ankara, 1985, s.340.

²⁹ Vural, S., Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkisi, III. Aile Şurası Bildirileri, Ankara, 1998, s.634.

rahatlatmak, dinlendirmek için çeşitli yayınlar sunarlar. Bunların içeriği televizyonda spor, eğlence, magazin programları olabileceği gibi radyolarda da şiir, yarışma vb. yayınlar olabilir.

”Televizyon, doğası gereği bir eğlence aracı değildir. Fakat bugün egemenler tarafından bir eğlence aracı olarak görülmektedir. Bir ev-aile aygıtı konumunda olan televizyon, bir eğlence ve yorgunluğunu unutma aracı işlevi görmektedir. Eğlence programlarının en çok izleyici toplayan program grubu oluşu bunun göstergesidir. Televizyon, özellikle, boş zamanı dolduran bir araçtır.”³⁰

Bugün televizyon programlarına bakıldığında eğlence amaçlı programların hemen hemen her kanalda sayıcı çok fazla olduğu dikkati çekmektedir.

3.ŞİDDETİN TANIMI

İnsan doğasında var olan ama bastırılmış bir davranış biçiminde bulunan şiddeti, bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik. Karşıt görüşte olanlara, inandırma, ikna etmek veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma, şeklinde tanımlayabiliriz.

“Şiddet sözcüğü Latince kökenli olup violentina (sert, acımasız kişilik, güç)’den gelmektedir. Sosyolog H.L.Nieburg’a göre şiddet; kişileri veya malları yaralamaya ya da yok etmeye yönelik doğrudan veya dolaylı eylem’dir. 17. ve 18. yüzyıl toplum bilimcilerden Thomas Hobbes’a göre insan kendini korumaya çalıştığı için saldırgandır. John Locke’a göre ise, İnsan doğuştan gelen ve çevre faktöründen pek etkilenmeyen bir erdem ve saldırganlığa sahiptir. Ceza hukuku şiddet konusunda düzenlemelere yer vermekte, insana karşı gerçekleştirilen bütün darbeleri şiddet olarak nitelendirmektedir. Kanun yapıcılar şiddeti ve etkili eylemleri; insanın benzerlerine karşı giriştiği onlarda önemli ya da önemsiz hasarlar veya yaralar oluşturan saldırganlık ve hoyratlık ifade eden hareketler, şeklinde özetlemektedirler.”³¹

Şiddeti tanımlarken sadece fiziksel şiddet aklımıza gelmemelidir, duygusal olarak yaralayıcı şiddet şekillerini de unutmamak gerekir. Bunlar da insan ruhunda onarılmaz

³⁰ Odabaşı, A., ”Televizyon Nedir? Aracın Diyalektiği”, Bilim ve Ütopya Dergisi, Sayı.77, İstanbul, 2000, s.25.

³¹ Pazarbaşı, B., Görsel Medyada Şiddet, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1998, s.2.

yaralara yol açabilir özellikle de çocuklukta yaşanan bu şekildeki şiddet çocukların geleceğini etkilemektedir.

3.1.Şiddet İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Şiddetle ilgili kuramsal yaklaşımları beş ana başlıkta inceleyebiliriz bunlar sosyal öğrenme kuramı, psikanalitik yaklaşım ve dürtü kuramları, bilişsel kuramlar, gerilim ve saldırganlık ilişkisi ve sosyal ve psikolojik yaklaşımlardır.

3.1.1.Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura ve arkadaşlarının yaptıkları bir araştırma sonucunda saldırgan davranışların sadece izlemekle bile artabileceğini göstermiştir, çocuklara, oyuncak bir bebeğe vuran ve ona hakaret dolu sözler yönelten bir yetişkinin filmi izlettirilmiş ve daha sonra çocuklar bu bebekle oynayabilecekleri bir yere bırakılmışlardır. Çocukların, bu oyuncak bebekle oynarken seyrettikleri filmdeki saldırgan davranışları model aldıkları ve taklit ettikleri hatta daha fazla saldırgan davranışlarda da buldukları görülmüştür. Bu filmi izlemeyen diğer gruptaki çocuklar ise bebekle saldırgan olmayan bir şekilde oynamışlardır.

“Bandura ve arkadaşları, bu deneylerinde saldırgan davranışların gerçek bir kişiye değil, sadece bir oyuncuğa yöneldiğini öne sürenler tarafından eleştirilmişlerdir. Ancak, daha sonra yapılan araştırmalar göstermiştir ki, izlenen bu saldırgan davranışlar, çocuklar tarafından sadece oyuncak bebeklere değil, gerçek arkadaşlarına da yöneltilmiştir. Liebert ve Baron, bir grup çocuğa saldırgan davranışlar içeren bir hırsız polis filmi, diğer bir grup çocuğa da eşit süreli heyecanlı bir spor filmi izletmişlerdir. Daha sonra bu çocuklar bir başka odada serbest bırakılmıştır. Saldırgan davranışlar içeren filmi izleyen çocuklar, spor filmi izleyen çocuklara oranla daha fazla saldırgan davranışlarda bulunmuşlardır. Parke ve arkadaşları, bulguları doğal ortama taşımışlardır. Doğal ortamda şiddet içeren filmler izleyen çocuklar, hem film sırasında hem de filmden sonra, hem sözel hem fiziksel saldırganlık içeren davranışlarda bulunmuşlardır. Daha sonra yapılan araştırmalarda, saldırganlığın sadece tek bir film izlemekle de oluşabileceği bulunmuştur. Boylamsal bir araştırmada, Eron ve Huesmann 8 yaşındaki çocuklarda, televizyonda saldırgan programlar izleme ve saldırgan davranışlarda bulunma arasında yüksek bir korelasyon bulmuşlardır. Aynı çocuklara 11 yıl sonra tekrar incelediklerinde, 8 yaşındayken çok sayıda şiddet filmi izleyen 19 yaşındaki gençlerin,

izlemeyenlere oranla daha fazla saldırgan oldukları görülmüştür. Başka önemli bir bulgu da, saldırgan çocukların 11 yıl sonra diğer gruba oranla daha fazla saldırgan filmler izlemediğidir”.³²

Bundan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz saldırgan davranışlar gösterebilmek için televizyonda yayınlanan şiddet dolu yayınları izlemek saldırgan davranışları artırmaktadır. Bu da bize saldırganlığın izleyerek öğrenildiğini göstermektedir.

3.1.2.Psikanalitik Yaklaşım ve Dürtü Kuramları

Sigmund Freud tarafından öne sürülen psikanalitik kuram, bize hem normal, hem de anormal zihinsel süreçlerin işleyişiyle ve bunların somut yansımaları olan davranışlarla ilgili bilgiler verir. Bu kuramın da çıkış noktası olarak aldığı ilk varsayım, nedensellik varsayımıdır. Ruhsal nedensellik varsayımına göre, hiçbir davranışımız nedensiz, rast gele ya da şansa bağlı değildir. Her davranışımızın altında yatan bir neden vardır. Bu neden her zaman insanın dışında ya da çevresinde değildir, insan davranışlarının nedenleri kimi zaman onun iç dünyasıyla ilgilidir.

“Psikanalizin babası Sigmund Freud’a göre insanlar yaşamlarının ilk beş yılında edindikleri bilinç dışı güdümler, biyolojik ihtiyaç ve güdülerle tanımlanabilirler. İnsan davranışı kişiliği oluşturan id, ego ve süperego olarak nitelendirilen (yapısal model) üç ana öğeden oluşmaktadır. Freud’a göre saldırganlık insan doğasında var olan temel dürtülerden biridir. Bu görüş popülerliğini bugün bile sürdürmektedir. Günlük yaşamda en çok rastlanan şiddet türü tepkisel şiddettir. Korkudan doğan tepkisel şiddet –bir insanın kendisinin ya da başkasının- yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malını korumak için kullandığı şiddettir. Bu tür şiddet ölümün değil, yaşamın hizmetindedir; amacı da yıkım değil korumadır. Ölüm içgüdüleri ise zulüm, saldırganlık, intihar ve cinayetin açığa çıktığı olayları içerir. Freud’a göre saldırganlık ve nefret öz korunmaya yani kendini ifade edebilmesine yönelik başka bir içgüdüsel düzenele ilgilidir.”³³

Freud, yaşam ve ölüm duygularının iç içe girdiklerini ve beraber hareket ettiklerini söylemiştir. Yaşama içgüdüleri saldırganlıktan yararlanır. Freud’dan sonraki psikanalistlerin

³² Kağıtçıbaşı, Ç., Yeni İnsan ve İnsanlar, İstanbul, 2005, s.351-352.

³³ Pazarbaşı ,a.g.t., s.6-7-8.

iki kuram çerçevesinde saldırganlığa yaklaştıkları görülmektedir. Freud'un anlattığı ölüm içgüdüğü saldırganlığın özünü oluşturmaktadır.

3.1.3.Bilişsel Kuramlar

Bilişsel kuramlara göre öğrenme doğrudan gözlemlenemeyen zihinsel bir süreçtir. Bu akımın temsilcileri Piaget ve Bruner'e göre, öğrenme kişinin davranışında bulunma kapasitesinin gelişmesidir. Bilişsel kuramcılar daha çok anlama, algılama, düşünme, duyuş ve yaratma gibi kavramlar üzerinde durur. Bilişsel kuramlara göre, öğrenme bireyin çevresinde olup-bitenlere bir anlam yüklemesidir

“Bilişsel Kuramlar arasında yer alan Duyarsızlaştırma Kuramı, insanların kan ve şiddete karşı doğal bir olumsuz duyguya sahip olduğu kabulünden hareket etmektedir. Grossman televizyon ve sinema şiddetin geçleri duyarsızlaştırdığını önermiştir. Duyarsızlaştırma kuramı, medya şiddetine uğrayanların, gerçek şiddetin kurbanı olmaya ilişkin empati, sempati ya da ilgi duygularını yitirdiklerini önermektedir. Kurama göre medya şiddetini tekrar tekrar izlemek şiddete karşı duyarsızlığa neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle duyarsızlaştırma kuramına göre, bazı insanlar çok fazla şiddet izlediklerinde, şiddetin yaygın ve kabul edilebilir davranış olduğunu düşünmeye başlamaktadırlar. Giderek insanlar şiddete duyarsız olmaya başlamakta ve kendilerini etkilese bile şiddeti yaşadıklarında daha az incinebilmektedirler.”³⁴

Kuram, bu etkiyi uğrayan insanların şiddetin yaşam şartları içinde yer aldığını düşünebileceklerini ileri sürmektedir. Bu insanlar, şiddet konusunda dağılmamakta olmamaktadırlar. Bunun yerine şiddetin doğal olduğu sonucu gütmektedirler. Duyarsızlaştırma kuramı açısından araştırma yapanlar, medyadaki şiddet tasvirinin çabuk yayılması ve gerçeğe daha yakın olarak sunulmasının duyarsızlaştırma etkisini artırdığını kabul etmektedirler. Duyarsızlaştırma kuramı, televizyonda sunulan şiddeti çok izleyenlerin, şiddeti yaşamın bir parçası olarak gördüklerini öneren engelleme ile çok da yüzeysel olmayan bir bağ içerisindedir. Nitekim duyarsızlaştırma kuramı, sık tekrarlanan şiddeti izlemenin, insanların şiddete karşı duygusal olarak duyarsızlaştığı ve şiddetin kabul edilmesini sağladığını, görülen şiddete karşı daha hoşgörülü davranılmasını sağladığını ortaya koymaktadır.

³⁴ Özer, Ö., Medya Şiddet Toplum, Eskişehir, 2007, s.131-132.

3.1.4. Gerilim ve Saldırganlık İlişkisi

Saldırganlık ve şiddeti açıklamaya çalışan bu görüş, gerilim ve saldırganlığın birbiriyle ilişkisini nedensellik açısından araştırır. Dollard, saldırganlık konusunda öğrenmenin önemini vurgular. Dollard'a göre saldırı bir neden sonucu oluşmaktadır. Yale Üniversitesi psikologlarından Miller'da Dollard gibi, saldırganlığın bir neden veya isteklerimizin engellendiği durumda ortaya çıkan bir davranış olduğunu söylemektedir. Örneğin, tam uyuyacakken bir gürültü olması bu nedenle uyumamamız bizde bir sıkıntı yaratır ve bu sıkıntı gerileme dönüşür çoğunlukla da saldırıyla son bulur. Burada saldırıdan kasıt sözel veya fiili saldırıdır.

“Saldırganlık konusuna aynı pencereden bakan bir başka araştırmacı da Rizzuto'dur. Rizzuto ve arkadaşlarına göre, saldırganlık bir uyarıcı veya bir engel karşısında harekete geçen içgüdüsel bir olgudur. Biyolojik faktörlerin rolüne yer verirken, üzerinde durulan esas konu nedensellik ilişkisidir. Rizzuto ve arkadaşlarının görüşleri şu şekilde ifade edilmiştir: Belli bir amacı elde etmek isteklendirme gerektirir. Amaç bir gereksinimin karşılanması, bir isteğin doyumu, ruhsal dengenin sağlanması ya da hoşla gitmeyen bir duygulanımdan kaçınmak olabilir. Bu durumdaki herhangi bir müdahale bir engel halini alır. Saldırganlığa farklı bir açıdan (nedensellik) yaklaşan bu araştırmacılarla diğer kuramcıların tartışmaları sürmektedir. Kimi araştırmacılara göre, gerilim ve saldırganlık arasındaki ilişki bu kadar mekanik değildir; saldırıya sebep olabilecek farklı değişkenleri (aile, eğitim, çevre ve biyolojik faktörler v.b.) içeren kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.”³⁵

Dinamik Psikoloji de, şiddeti, huzursuzluk karşısında organizmanın verdiği bir tepki, olarak açıklar. Saldırganlık ile huzursuzluk arasında doğru bir orantı bulunur; gerilim ne denli büyük olursa, saldırı da o oranda büyümektedir.

3.1.5. Sosyal ve Psikolojik Yaklaşımlar

Bir kişi örneğin üç kişilik bir ortamda bir sinema, oyun vb. bir konu hakkında olumsuz düşüncesi olsa dahi eğer diğer kişiler beğendiklerini söylerlerse o kişide arkadaşlarıyla aynı

³⁵ Selek, T., Çizgi Filmde Şiddet ve Televizyonda Çizgi Filmlerin Türk Çocukları Üzerindeki Etkisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.79.

fikirde olduğunu dile getirir. Bundan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz bir kişinin tutum ya da davranışı, bir başkasının ya da başkalarının varlığıyla etkilenmektedir. Yani bir sosyal etkileşim söz konusu olmaktadır. Bu özelliklerinden ötürü de, bu olayları sosyal psikolojik olaylar olarak tanımlayabiliriz.

“Sherif bugün “klasik” olarak kabul edilen bu araştırmasında, otokinetik etki diye bilinen bir görsel algı yanılgısından faydalanmıştır. Tamamen karartılmış bir odada hareketsiz duran bir ışık noktasına bir süre gözümüzü kaydırmadan dikkatle bakarsak, ışık aslında yerinde durduğu halde onu hareket ediyormuş gibi görürüz. Denek, her defasında ışığı hareket ediyormuş gibi görmüş ve ne kadar uzunluk kat ettiğini tahmin etmiştir. Daha sonra bu kişiler, birkaç kişilik gruplar halinde laboratuara alınmış ve ışığın her gösterilişinde uzunluk yargılarını yüksek sesle yapmaları istenmiştir. Burada görülen, birbirinden farklı standart geliştirmiş kişilerin bir araya geldiklerinde, bu standartlarından vazgeçerek grup halinde tek bir standart oluşturduklarıdır. İnsanlar sosyal etkiye ne dereceye kadar boyun eğerler? Sosyal itaat etme veya başkaldırma nasıl oluşur? Bu sorulara cevap arayan Milgram tanımadığı birisine zarar verme emri alan bir bireyin bu emre uyup uymayacağını ya da ne dereceye kadar uyacağını laboratuvar deneyi ortamında incelemiştir.”³⁶

Denekler, kobay olarak belirlenmiş deneklerin öğrenme yeteneklerini sınarken ceza olarak 15-300 volt şiddetinde akım verme yetkisine sahiptiler. Gerçekte ise bu bir düzen olup elektrik akımı verilmiyordu. Kobaylar denekler tarafından görülmeyecekleri biçimde yerleştirilmişlerdi ve sözde elektrik akımı verildiğinde bir ses düzeninden daha önce kaydedilmiş gerçek çılgınlıklar, denekler tarafından atılıyormuş gibi yükselmektedir. Alınan sonuçlar şaşkınlık vericidir. Çünkü deneyin tehlikesi konusunda önceden uyarılmalarına karşın akın verme yetkisi bulunan deneklerden çoğunluğu tehlike sınırını aşmış ve deneyi sonuna kadar sürdürmüşlerdir. Deney öncesi akım gücü tehlikeli sınırlara erişince duracaklarını söyleyenler deney sırasında sözlerinde durmamışlardır. Söz konusu şiddet olunca hiç kimse sınırlarını bilmemektedir.

³⁶ Kağıtçıbaşı, a.g.k., s.69-70-74.

3.2. Televizyonun Şiddete Yönlendirmesiyle İlgili Teoriler

Televizyondaki şiddet içeriğinin çocuklardaki saldırganlığı ve anti-sosyal davranışları etkileme sürecini açıklamak için geliştirilmiş birtakım kuramlar bulunmaktadır. Ne var ki bu kuramların herhangi bir diğerleri üzerinde açıklayıcılık gücü bakımından üstünlük sağlayabilmiş değildir.

3.2.1. Katharsis (Saldırganlık Azalması) Teorisi:

Bu teori belli şartlar altında televizyonda izledikleri şiddeti izleme sonrasında izleyicilerdeki saldırganlık eğilimini azalttığını öne sürmektedir. Bu teoriye göre bu tür gösterimler, insanların şiddet içerikli anti-sosyal davranışlarından arınmalarına neden olur.

“Dramatik temsillerde “katharsis” kavramını Aristoteles geliştirmiş ve binlerce yıl önce tiyatro temsillerinde canlı olarak oyuncularla canlandırılan dramalara ilişkin çözümlenmesinde kullanılmıştır. Dramanın amacını “katharsis” olarak tanımlayan Aristoteles bu kavramla seyircinin, sadece kurmaca olduğunu bildikleri halde, sahnedeki öyküye psikolojik olarak dahil olduğu ve oyuncular arasında saldırganlık doruğa ulaştığında seyircilerde bir “katharsis” veya baskının gevşeyip gitmesi duygusu yaşandığını, bunun deneyimlemesi haz veren bir duygu olduğu ve onların arınmış, boşalmış ve kendileri şiddet davranışına daha az eğilim gösterecek hale getirdiğini anlatmaktadır.

Saldırgan enerji bir çıkış aramaktadır ve kendisini, ya aşırı şiddet edimleri halinde patlayarak, ya da zihinsel hastalık semptomları olarak gösterir. Saldırgan enerji insanlar kendilerini saldırgan olarak dile getirmeye izin verilmediğinde birikmekte, baskı artmaktadır. Bu Freud’un görüşüdür ama Freud bu sonuçla ilgili direkt bir delil bulunmadığını da belirtmektedir. Gerçekten de televizyondaki şiddet ile saldırgan davranışlar arasındaki ilişkiye dair araştırmaların hiçbirinde bu hipotezi destekleyen verilere ulaşılamamıştır. Bu nedenle Katharsis kavramıyla temellenen ve televizyondaki “şiddet” ile buna maruz kalanların daha sonra saldırgan davranışlarında azalma olup olmadığını sorgulayan araştırmalara, muhtemelen kuram yanlış olduğu için literatürde artık hiç rastlanmamaktadır.”³⁷

³⁷ Mutlu, E., Televizyon ve Toplum, İstanbul, 1999, s.127.

Bu kuramda televizyondaki şiddetin izleyicilerin davranışlarını değiştirmedğini aksine şiddet içeren davranışlarda bulunmadığı ileri sürülmektedir.

3.2.2.Saldırgan Örnekler Teorisi

“Bu teoride TV’de görülen şiddet, seyircinin heyecanını artırır ve zaten öğrenilmiş olan davranışlar içinde var olan saldırganlık için hızlandırıcı görevini üstlenir. Ve kişi gerçek hayatta da TV’de gördüğü şiddeti çevresine uygular.”³⁸

Çocuklar çevrelerinde gördüklerini taklit ederler bu şekilde öğrenirler. Çocuklar anne-babalarının davranışlarını taklit ederler ama sadece anne-babaların değil televizyonda gördükleri davranışları da taklit ederek agresif davranış gösterirler.

3.2.3.Takviye Saldırganlık Teorisi

“Bir evde var olan davranışları TV rahatlıkla şiddete dönüştürür. Bu teorinin içinde önemli olan ihtimaller; zaten saldırgan olan, saldırganlık eğilimi fazla olan kişi TV’deki gerçek hayatta kullanılabilmek için bir deneyim olarak görür. İçinde şiddet duygusu taşımayan kişi içinde bu programlar eğlendirici bile olabilir.”³⁹

Takviye Saldırganlık Teorisi düşünüldüğünde hiperaktif bir çocuğun şiddetten etkilenmesi daha kolay olacaktır. Böylece çocuk içinde taşıdığı enerjiyi şiddet eğilimini dışa göstererek vurabilir.

3.2.4.Deneysel Öğrenme Teorisi

“Saldırgan davranışlar, şiddet programları seyredilerek öğrenilir. Bu teori daha çok küçük yaştaki çocuklara uygulanabilir. Çünkü onlar büyüme çağındadırlar ve içinde buldukları ortamın yaşamı öğrenmelerine kesin olarak etkisi vardır. Bandura’nın deneyi bu teorinin gelişmesinin temeli olarak kabul edilmektedir. Hiç kuşkusuz TV daha ılımlı bir

³⁸Rigel, N., Haber, Çocuk ve Şiddet, İstanbul, 1995, s.246.

³⁹Rigel, a.g.k., s.246 .

ebeveyn olursa, çocuklara doğru davranışları öğretebilir. Karakter doğru yönlendirilebilirse, küçük yaşta öğrenilen şiddetten söz edilemez.”⁴⁰

Saldırganlık konusunda yapılan araştırmalarda çocukların saldırgan davranışların özellikle çok fazla televizyon izleyenlerde görüldüğü yönündedir.

⁴⁰Rigel, a.g.k., s.246.

II.BÖLÜM

TELEVİZYONDAKİ ÇİZGİ FİLMLERİN ÇOCUK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

1.ÇOCUĞUN TANIMLANMASI

“Çocuk, gelişen bir insan yavrusu, olgunlaşmamış,”reşit” sayılmayan küçük yurttaştır. Ancak çocukluk, üst sınırı belirsiz bir çağdır.”⁴¹ “Ülkemizde 12 yaşından küçüklerin ceza sorumluluğu yoktur. Ceza yasaları küçüklerin doğru ile yanlış, suç ile suç olmayanı ayırt edemediğini kabul eder. On beş yaşına gelmiş bir genç ise işlediği her suçtan sorumlu tutulabilir, ancak cezası hafifletilebilir. On sekizini doldurmuş bir genç ise işlediği suçlardan dolayı her türlü cezayı çeker, ölüm cezası bile verilebilir.”⁴²

Çocuk tek başına yaşayamaz. Bütün gereksinimleri başkaları tarafından karşılanır. Büyüyebilmesi ve bir kişilik kazanabilmesi için sevgiye, ilgiye ve desteğe gereksinimi vardır. Çocuğun bir başka özelliği kendine dönük olmasıdır. Çocuk beklemeyi bilmez. İsteklerinin hemen olmasını ister. Büyüyen çocuk bencilliğinden sıyrılıp paylaşmayı ve beklemeyi öğrenir. Çocuğun duyguları çok farklılaşma gösterir. Sevinçten üzüntüye, öfkeden korkuya birden geçer; gülerken ağlamaya, gözünün yaşı kurumadan gülmeye başlar.

“Çocuklarda üstbenlik (superego) denen kendi kendini denetleme ve dizginleme yetisi zayıftır. Başlangıçta ana babanın koyduğu yasaklara ve kurallara korktuğu için uyar. Onlar yokken yasakları bozabilir. Olgunlaştıkça, özellikle oyun çağının sonuna doğru, denetlenmediği zaman da kurallara uymayı başarır. Yani kendi kendini denetleme becerisi gelişir. Çocuğu yetişkinden ayıran dört önemli düşünce özelliği vardır: Çocuk somut düşünür. Gördüğü, işittiği, elle tutulabilen nesnelere düşünür; her şeyi somutlaştırarak anlamaya çalışır. Soyut kavramları, atasözlerini, fıkraları kavramakta güçlük çeker. Çocuk özellikle oyun çağında tüm nesnelere canlı olduğunu düşünür (Animistik düşünce). Çevresindeki olayları ben-merkezci (egosentrik düşünce) açısından algılayıp değerlendirir. Çocukta büyümlü düşünce (magic thinking) adı verilen bir başka düşünce biçimi vardır. Buna göre çocuk söz ve düşünceyi gerçeğe bir tutar. Olayların neden-sonuç ilişkisini mantıksal olarak değerlendiremez. Masallarda olduğu gibi her şeye kanabilir. Cinlere, perilere, uçan halılara,

⁴¹ Yörükoğlu, A., Aile ve Çocuk, İstanbul , 1997, s.13.

⁴² Yörükoğlu, A., Gençlik Çağı, İstanbul , 1996, s.15.

lambadan çıkan devlere, kılıktan kılığa giren cadılara kolayca inanır. Çocuk bilgi ve deneyimin azlığı nedeniyle olayları çarpıtarak algılar. Bu nedenle gördüklerini yanlış yorumlar, yakıştırır, abartır, öyküler uydurabilir. Gerçekle hayali ayırt etme yeteneği tam gelişmemiştir. Çocuk çabuk korkar, çabuk tedirgin olur, kolayca örselenebilir. Ancak uyum yeteneği güçlüdür. Yeni durumlara uyma esnekliği vardır. Çocuğu erişkinden üstün kılan en önemli özelliği çabuk ve kolay öğrenmesidir.”⁴³

Çocuğun öğrenme faaliyeti doğumla başlar ve gelişim düzeyine paralel olarak da devam eder. Başlangıçta etrafındaki dünyayı ve insanları, annesi ile duygusal iletişimi aracılığıyla tanımaya çalışan çocuğun, daha sonra da bu tanıma işinde kendi duyu organlarını kullanmasına rağmen, çok karmaşık olan dış dünyadaki olayları tanınması ve kavrayabilmesi için duyu organları yeterli olmaz. Çocuk kullanım alanına giren tüm araçları da bu tanıma işinde kullanmaya başlar.

“Çevresindeki insanların konuşmaları, davranışları, hareket alanı içinde bulunan eşyalar, kullanım alanına giren her türlü basılı yayın, görsel işitsel araçlar vb. çağdaş teknolojinin sağladığı tüm olanaklar çocuğa, yaşadığı dünya hakkındaki bilgilerini arttırmak ve düşünce ufuklarını genişletmek imkânı verirler.”⁴⁴

Çocuğun gelişimini aşağıdaki evrelerden oluşur.

“Prenatal Dönem(Doğum öncesi dönem)

- 1)Ovum Evresi:Döllenme anından ikinci haftanın sonuna kadar.
- 2)Embriyo Evresi:Üçüncü haftadan sekizinci haftanın sonuna kadar.
- 3)Fetus Evresi:Üçüncü aydan doğuma kadar olan dönem.

Postnatal Dönem (Doğum Sonrası Dönem)

- 1)Yeni Doğan Bebek(Neonate): 0-4 hafta.
- 2)Bebeklik: 4 hafta-2 yıl.
- 3)İlk Çocukluk: 2-6 yıl.
- 4)Son Çocukluk: 6-11 yıl (kızlarda); 6-13 yıl(erkeklerde).

⁴³ Yörükoğlu, ,a.g.k., s.29-30.

⁴⁴ Mangır, M.-Haktanır, G.-Bostan, S., Dokuz Yaş Çocuklarının Televizyon Reklamlarını Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma, Ankara, 1993, s.3.

5)Ergenlik: 11-20 yıl (kızlarda); 13-20 yıl (erkeklerde).”⁴⁵

Çocuğun gelişimini dönemlere ayırıp incelemek araştırmalar için daha faydalı olacaktır.

1.1.İlkokul Çağı Çocuklarının Gelişimi

İlkokul çağı çocuklarını üç ana başlıkta inceleyebiliriz bunlar fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim.

1.1.1.Fiziksel Gelişimi

İlkokul döneminde çocuğun zihinsel ve sosyal becerileri oldukça gelişir. Ama bu dönemde fiziksel gelişimi ilk çocukluk dönemine göre daha yavaştır. Bu dönemde hareket becerilerini iyi bir şekilde kullanmayı ve kontrol etmeyi öğrenir.

“Sonuç olarak, bu dönemde fiziksel aktivitelerde bir koordinasyon, gelişme ve denge artışı görülür. Bu gibi başarılar, çocukların söz konusu kültür tarafından kabul görme derecelerinin artmasının yanı sıra fiziksel ve psikolojik anlayışlarını da etkiler. 6–8 yaşları arasında erkekler kızlardan daha uzundur 9 yaşına gelindiğinde boy farkı gözlemlenemez. 9 yaşından sonra ise ortalama bir kız ortalama bir erkekten daha uzundur bu ergenlik dönemindeki ani büyüme artışına kadar devam eder bu dönemde erkekler boy olarak kızları yakalar hatta geçer.”⁴⁶

İlkokul döneminde iskelet gelişiminin hızlı olmasından dolayı kambur durma görülebilir aynı zamanda kasla iskeletin birbirine uyuşması sırasında büyüme ağrıları da görülebilir.

⁴⁵ Yavuzer, H., Çocuk Psikolojisi, İstanbul, 2001, s.29.

⁴⁶ Turner, S.J.-Helms, B.D., Lifespan Development, Florida, 1990, s.251.

1.1.2.Bilişsel (Zihinsel) Gelişim

İlkokul çağında zihinsel gelişim önemli bir konudur. Çocukların yaşı ilerledikçe zihinsel güçleri de artar. İlkokul döneminde çocukların mantıksal düşünme, sayı, zaman, mekân, boyut, hacim, uzaklık kavramları yerleşmeye başlar.

“Zihin gelişimi, bireyin ruhsal gelişiminin eksenini niteliğindedir. Zihin yapısı-daha özel bir deyişle-zekâ da bireyin davranışlarını geniş ölçüde etkiler. Kısaca zekâ, kendini, daha çok davranışlarda gösterir. Bilinçli olan her davranış, zekânın ürünüdür; denilebilir. Anlaşılmış olacağı üzere, ona göre zekânın üç özelliği, “uyum”, “devingen denge”, ve “zihinsel eylemler dizgesidir”. Eğitim bu uyumu, dengeyi ve eylemleri artırmalıdır. Piaget’e göre zekânın temel işlevleri “anlama” ve “buluş”dur. Başka bir deyimle, eğitim, gerçeği, zihinde yapısallaştırır. Kısaca ona göre, akıl ya da zekâ, deneyden çıkar. Piaget, bu yapıya, “akıl yapıları” adını verir. Akıl yapıları geliştikçe, çocuk, bunları tıpkı kaslarını yürümede kullanır gibi kullanır. Ona göre çocuğun bir yetişkin gibi düşünmemesi, uslamama yapamaması, öğrenmemesi; zihinde, bu işleri yapmasını sağlayan akıl yapılarının bulunmamasındandır. J.Piaget bu görüşüyle, zihin gelişiminde de bir tür olgunlaşmayı kabul ediyor, demektir. Onun yapı ya da kalıp ile demek istediği şey, çocuğun daha önceki yaşantılarında da gördüğü yahut yaşadığı örneklerden onda arta kalan birikimlerdir.”⁴⁷

Gelişmekte olan zihin okulda edinilen öğrenmelerle birleşince yeni bilişsel başarılar gözlemlenir. Kelimeler, semboller vb., yeni bir anlam kazanır ve problem çözme yetenekleri daha yüksek düzeyde bir kavrayışı yansıtır. Okul çağındaki çocuklar aynı zamanda kendilerini sözel açıdan daha ileri bir düzeyde ifade edebilir.

“Bu dönemde görülen zihinsel gelişmeler birçok değişkenle aynı anda sistematik olarak baş edebilme yeteneği ile daha fazla ilerleme kaydeder. Örneğin hız ve mesafe başarıyla idare edilebilir, bu sayede matematiksel problemler çözülebilir. Çevrenin birçok boyutunu idrak ve idare etmek birçok kişi tarafından zihinsel faaliyetler bakımından çok kritik olarak değerlendirilir. Yine de okul çağındaki çocukların belirli bilişsel limitleri vardır.”⁴⁸

⁴⁷ Binbaşıoğlu, C., Gelişim Psikolojisi, Ankara, 1990, s.85-86.

⁴⁸ Turner-Helms, a.g.k., s.258.

Genelde daha küçük çocuklara nazaran daha sistematik ve objektif olmalarına rağmen soyut düşünemezler. Soyut kavramlar çocukların deneyimlerinin tamamen dışında kalır ve analogi ile kavranamaz. Böylesi bilişsel başarılar baş gösterse de tüm alanlarda eşit olarak gelişim göstermeyebilir. Son olarak, okul çağındaki çocuklar ve daha küçük çocuklar arasında fiziksel aktivite bakımından önemli farklılıklar bulunur.

1.1.3.Sosyal ve Duygusal Gelişimi

Çocuklardaki gelişimi incelerken sosyal ve duygusal gelişimin önemini iyi kavramak gereklidir.

1.1.3.1.Çocuklarda Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim zekâ ile değişiklik gösterir 10 yaşından sonra inatçılık ve bencillik gibi davranışlar yerini zekânın etkisiyle eleştiri gibi davranış şekillerine bırakır. Okul çağına övünme duygusu artar. Son çocukluk döneminde görülen bazı toplumsal özellikler şöyle sıralanabilir:

“Kolay Etkilenme: Son çocukluk döneminde, aşırı duyarlılığın yanında görülen diğer bir özellik de, kolay etkilenmedir. Bu dönemdeki çocuklar, kendi arzularının, diğer çocukların doğrultusunda olduğu inancındadırlar. Yaşam süreci içinde, belki de hiçbir dönemde rastlanmayacak düzeydeki kolay etkilenme bu evrede görülür.

Karşıt Görüşte Olma: Bu, çocuğun düşünceleri ve hareketleriyle diğer çocuklara karşı olmasıdır. Kendi akranlarının görüş ve düşüncelerini paylaşan, kabul eden çocuk, daha büyük çocukların ve yetişkinlerin görüşlerine karşı koyar. Karşıt görüşte olma, çocukluk dönemi boyunca devam eder.

Rekabet: Son çocukluk dönemindeki Çete Çağı (Gang Age) boyunca rekabet üç biçimde görülür:

1.Grubun kendini tanıma amacına yönelik olarak grup üyeleri arasında süregel rekabet,

2.Kendi gruplarıyla rakip gruplar arasında çatışmalar,

3.Grupla toplumu düzenleyen diğer sosyal kurumlar arasındaki çatışmalar. Bunların her biri, çocuğun sosyalleşmesini farklı biçimde etkiler. Son çocukluk dönemindeki rekabet, çoğunlukla kavgaya neden olur.

Sorumluluk: Kendi evlerinde bazı sorumlulukları üstlenmeyi öğrenen çocuklar, sadece başarılı bir uyum göstermekle kalmamakta, aynı zamanda grubun lider rolüne seçilmiş bir üyesi de olabilmektedirler.”⁴⁹

Son çocukluk döneminde çocuk, kendini oyun grubu içinde bulur. Bu da onu, kendi cinsiyetindeki grubun tüm faaliyetlerine katılmayı, arkadaşlarıyla iletişim kurmayı doğru yönlendirir.

1.1.3.2.Çocuklarda Duygusal Gelişim

Çocuk için günlük hayatında duyguların yeri yadsınamaz. Duygusal gelişimin ifadesi bebeklikten başlayıp ergenlikte gelişmeye devam eden bir süreçtir. Kızgınlık, öfke, mutluluk, sevgi ve korku çocuğun hayatındaki duygulardır. Bunların içinde sevgi ve korkunun yeri çocukta oldukça fazladır. Okul öncesi dönemde, çocuklar yaşadıkları kültürün duyguların ifadesiyle ilgili kurallarına uymaya aile içinde başlarlar. Çocukluk döneminde de bu kuralların bilinçli olarak öğrenmeye başlamaktadırlar.

“Erken ve orta çocukluk döneminde, bilişsel ve dil gelişiminin, duyguların tartışılması gibi ailevi deneyimlerin ve yaşlılarıyla oynanan oyunların etkisiyle duygusal anlayış genişler. Okul dönemi çocukları, başkalarının duygularını değerlendirebilmek için çoklu ipuçlarına dayanırlar ve insanların bir anda birden çok duygu yaşayabileceğinin farkına varırlar. Bebeklikten ergenlik dönemine doğru empatik kazanımlar(kendini başkalarının yerine koyabilme), bilişsel gelişim ve başkalarının bakış açısını alabilme yetilerindeki gelişmelerle desteklenir. Sakin, sosyal bir mizaç, duygusal dünyayı düzenleyebilme, duyarlı çocuk yetiştirme tutumları ve ebeveynin nezaketi öğretmesi çocukların empatisinin olumlu sosyal davranışlara dönüşmesi ihtimalini arttırır.”⁵⁰

Sevgiye dayalı ilişkinin çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimini etkilediği bilinen bir gerçektir. Çocuk çok sevdiği anne ve babasına benzemeye çalışarak onların davranışlarını içinde özümser. Bu noktada ebeveynlere çocuklarını sağlıklı yetiştirmeleri konusunda oldukça fazla sorumluluk düşmektedir.

⁴⁹ Yavuzer, a.g.k., s.115-116.

⁵⁰ Cesur, S., Çocuk, Ergen ve Anne-Baba, İstanbul, 2003, s.89-90.

1.1.4.Son Çocuklukta Kritik Yaşlar

Son çocuklukta kritik yaşları altı yaş ve on yaş olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

1.1.4.1.Altı Yaş

Son çocukluk dönemine yani, 6 yaşına geldiğinde, dengesiz, kurallara karşı olan, isyankâr bir tutum ve davranış içine girer. 6 yaş çocuğu, değişmekte olan bir çocuktur. Anneler, çocuklarındaki bu ani değişiklikleri karşısında şaşkındırlar. 6 yaşında çocuk, tembel ve kararsız bir görünümdeydir. Çocuk bir şeyin olumlu ve olumsuz iki yüzü arasında hızla gelip gider.

“Gesell, çocuğun eylemlerinde bir tür çift motivasyondan oluşmuş görünen iki kutupluluktan söz eder. Örneğin, çocuk bir an annesini sever, biraz sonra ondan nefret duyar. Bir geçiş dönemini oluşturan bu yaşta, bedensel ve psikolojik kaynaklı bazı temel değişiklikler dikkati çeker. Bu yaşta süt dişleri dökülürken, kalıcı ilk azı dişi çıkmaya başlar. Ortakulak iltihabına en sık bu yaşta rastlanmakta, burun ve boğaz hastalıkları yine bu yaşta daha sık görülmektedir. Çocuğun okula başlamasıyla birlikte, okulöncesine oranla, daha çok sayıda arkadaşla ilişki kurduğu, bunun yanında aile ilişkilerinin zayıfladığı, bireysel oyunun yerini, grup oyununun aldığı görülür. Başka bir deyişle, çocuğun okul çağıyla birlikte grup çağına girdiği ve sosyal bilincin arttığı dikkati çeker. Çocuğun davranışını sınırlayan “burada” ve “şimdi” ortamı, yerini yakın çevreye bırakmaya başlar.”⁵¹

1.1.4.2.On Yaş

10 yaş çocuğu bir yetişkine daha çok benzer dost tavırlı ve kendi düşünce ve davranışlarını tahlil edebilir. Dürüst, kendine güvenen, gözlemci ve arkadaşlarıyla uyum içindedir. Bu yaşta çocuk kuralları ve anlamlarını öğrenir kurallara yaşamında uyar. Bu dönem çocukları huzurlu ve bilgileri özümsemiştir.

Bu yaş çocuğunun gelişiminde görülen özellikler şu noktalarda toplanabilir:

⁵¹ Yavuzer, a.g.k., s.116.

“Günlük Gereksinimler: Bu yaşta çocuklar, isteyerek ve devamlı yerler. Bu yaşa kadar genellikle az yemek yiyenler bile, bu yaşta daha çok yemeye başlamışlardır. Bu yaştakilerin çoğu belirli bir saatte yatmaya karşı isteksizdir, türlü bahanelerle yatma saatini geciktirmeye çalışırlar. 10 yaşındaki bir çocuk uyumadan önce radyo dinler, kitap okur, kendisiyle ilgili sorunları düşünür ve hayal kurar. Erkek çocukları uykuya çabuk dalarlar, kızlarsa daha geç uyurlar.

Duygusal Yaşam: Ana babanın gözünde 10 yaş çocuğu açık sözlü, tarafsız, kolay anlaşılır ve çocuksudur. Genellikle sorunlar üzerinde fazla durmaz, bir denge içindedir. Bazı korkuları hala vardır, ancak bu yaşta 9 yaşında olduğundan daha az tedirgin ve huzursuzdur. Ender olarak ağlar, sık sık da “gerçekten mutlu olduğunu” söyler. Duygusal patlamaları sık değildir, olduğunda da şiddetli ve anidir, fakat çabuk geçer. Bu yaştaki çocukların kendi hakkında eleştirileri yoktur, benliklerini ve hayatı olduğu gibi kabul etme eğilimindedirler. Olayların üzerinde fazla durmazlar, kesin yargı gibi genelleme yapmazlar. Bu yaş öfkenin en az görüldüğü dönemdir. 10 yaşındakilerin çoğu “bazı huylarıyla mücadele etmeyi denediklerini, kızmamak için uğraştıklarını” söylerler.

Sosyal Gelişim: 10 yaş çocuğunun sosyal ilişkilerinde öğretmeni, arkadaşları ve özellikle annesiyle kurduğu yakın ilişkiler ön plana geçer. Onlarla olan ilişkileri diğer ilişkilerini de etkiler, benmerkezci değildir. Evde anne babasının yanında yakınında bulunduğu zaman kendini çok güçlü hisseder. Uğraşlarının büyük çoğunluğu “amaçsız” gibi görünse de, bunları kendi mantık yapısına göre, insanlar arası ilişkilerde uyumu ve bu ilişkileri olgunlaştırmayı amaçlayarak yapar.”⁵²

10 yaşındaki çocuk, ailesine bağlıdır. Ailesini sever, benimser genellikle bu yaşta, birlikte yapılan her şeye katılmaya hazırdır. 10 yaş çocuğuyla annesi arasında doğrudan, sorunsuz, dürüst ve güven dolu bir ilişki vardır. Çocuk tüm kalbi ve içtenliğiyle bu ilişkiye kendini kaptırır ve kabullenir. Çoğu da dünyada en çok anne babasını sevdiğini söyler. Ama annenin yeri çok özeldir. Çocuk annesini kusursuz görür. Annenin fikirlerine önem verilir. Genellikle kız ve erkek çocukları da babasıyla iyi geçinir ve onunla birlikte olmaktan zevk alırlar. Baba onlar için yol gösterici bir liderdir. Erkek çocuklar da babayı sever, ona adeta

⁵² Yavuzer, a.g.k., s.118-119.

tapar ve her konuda otorite olduğuna inanarak onu kendilerine model olarak seçerler. Babalarıyla gurur duyarlar ve onunla arkadaş olmaktan hoşlanırlar.

1.2. Televizyon ve Çocuk İlişkisi

Bir türlü yerlerinde oturamayan, dikkatlerini toplayamayan gençlik yetişti. Bebekler bile reklâmlar çıkınca tüm dikkatlerini televizyona verip çevreleriyle iletişimi kesiyorlar. Bu durum, sosyal yalıtımı artırıyor. İçinde bulunduğu toplumdan, arkadaş ortamına yabancılaşıyor, uzaklaşıyorlar, duygusal açıdan da kapalı hale getiriyor. Çocukların çok kullandığı bir teknolojik ürün olan internet var, bunun da zararları var. Çünkü internet bilgi kirliliğinin en fazla barındığı yer.

Birçok nedenden dolayı televizyon için şimdilik iyi ve ya kötü diyemiyoruz. Çünkü televizyonda şiddetin yanı sıra eğitici programlarda mevcuttur. “Ruh sağlığı uzmanlarına göre televizyonun çocuklar üzerinde çok zararlı ya da tahrik edici etkisi olduğu pek söylenemez, fakat halk üzerinde yapılan ve halkın eğilimini gösteren geniş anketlerde halkın çok büyük çoğunluğu, TV’nin çocuklarda saldırgan davranışları arttırdığı inancını aksettirmektedir.”⁵³

Mutlaka genel tanımıyla medyanın çocuklar üzerinde etkisi bulunmaktadır. Sosyal bilimlerin en çok çalışma yaptığı konuların başında medyanın çocuklar üzerindeki etkisi bulunmaktadır. “İçeriğine ve koşullarına bağlı olarak medya iyi ya da kötü etkilere sahiptir. Genel olarak eğer verilen mesaj homojen ise ve esasen kullanıcıları istedikleri yönde yönlendiriyorsa, uzun dönemde güçlü bir etki oluşturulabileceğine dair güçlü bir görüş birliği yer almaktadır.”⁵⁴

“Çocuklar dünya görüşlerinin büyük çoğunluğunu televizyondan kaparlar, bazen sansasyonel haberler onların olduklarından daha az güvende olduklarını düşünmelerine sebep olabilir.”⁵⁵

Çocuklar dünyaya boş bir kâğıt gibi gelirler geleceklerini, çocukluk ve bebeklik dönemlerinde öğrendikleri belirler. Çocuğun doğru model edinmesi, doğru davranışları

⁵³ Ekşi, A., Çocuk, Genç, Ana Babalar, Ankara, 1990, s.152.

⁵⁴ Bertrand, C.J., Medya Etiği, Ankara, 2004, s.29.

⁵⁵ Stuber, R. Ve Bradley, J., Çocukları Kötülükten Korumak (Çev.Y. Karakılıç), İstanbul, 1998, s.27.

benimsemesi onun ileriki hayatında belirleyici rol oynar. Çocuk birinci derecede ailesini örnek alır ama televizyonun çocuğun hayatındaki yerini göz önüne aldığımızda çoğu zaman çocuğun ailesinden daha önemli olduğu dikkatimizden kaçamaz. Bu konuya son dönemde uzmanlar ağırlıklı olarak ele almaya başlamışlardır. Televizyonla çocuk ilişkisi birbirine üç nedenle sorunludur.

Çocukluk dönemi toplumsal değerlerin henüz tam yerine oturmadığı dönemdir. Bu dönemde çocuğun öğrendiği tüm bilgi birikimleri kalıcı olacaktır. İşte bu yüzden o dönemde öğrenilenlere dikkat etmek gereklidir. Bu süreçte yani çocuğun öğrenme sürecinde etkili faktörler olarak okul, aile, din ve mutlaka televizyonun etkileri bulunduğunu unutmamak gerekir. Burada dikkat edilmesi gereken konu televizyondur. Çünkü bazı uzmanlara göre televizyon çocukların üzerinde daha çok etkili olmaya başlamıştır. “Toplumsallaşma sürecinde ailenin rakibi olarak işleyen ve ana-babanın görece denetleyebildikleri diğer toplumsallaştırıcı etkenlere oranla daha denetimsiz görünen bu etkene karşı duyulan kaygılar kuşkusuz belli ölçüde haklılık payı taşımaktadır. Zaten ana babaların televizyona yönelik “sansürcü” tavırları aslında bu etkeni denetim altına alma mücadelesinin bir parçasıdır. Bununla bağlantılı bir ikinci neden, çocukların dış uyaranlara karşı korunmasız, savunması olduğu inancıdır. Çocuklar henüz toplumsal ilişkileri olmadığı için, iyiyi kötüyü ayırt etme konusunda gerekli mekanizmaları geliştirmiş değildirler. Dolayısıyla, toplumsal iyi ve kötü kategorileri henüz üst benliği yeterince gelişmemiş olan çocuklarda birbirine karışabilir. Nihayet bu yukarıdaki açıklamalarla bağlantılı bir başka neden de, daha önce sözünü etmiş olduğumuz televizyonun ”üçüncü kişi” etkisine en açık olan yaş grubunun çocuklar olduğu düşünce ve inancının yaygınlığıdır.”⁵⁶

Bu korkulu nedenlere bir de geleceğe ilişkin endişemizi de eklememiz gerekiyor. Televizyonun, saldırganlığı ve şiddeti zihinsel öğreterek gelecek kuşaklara taşıyıp insanlığın geleceği için bir tehdit olacağı endişesi, tartışılabilir bile kuşkusuz üzerinde durulmaya değer bir durumdur.

“Uzmanların televizyonun küçük çocukların zihinsel gelişimine zararlı olabileceği uyarılarına rağmen, çok sayıda aile çocuklarının televizyon seyretmesini engellemiyor. 'Journal of the American Medical Association's Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine' adlı dergide yayımlanan araştırmada, üç aylık bebeklerin yaklaşık yüzde 40'ının, iki

⁵⁶ Mutlu, a.g.k., s.120.

yaşındaki çocukların da yüzde 90'ının düzenli olarak televizyon karşısında buldukları ortaya çıktı. ABD'deki çocukların çoğunun yaklaşık dokuz aylıkken televizyon seyretmeye başladığına dikkat çeken araştırmada, üç aylık bebeklerin ortalama olarak günde bir saatten az bir süre boyunca televizyon karşısında kaldıkları, bu oranın iki yaşındaki çocuklarda günde 2.5 saate yükseldiği belirtildi. Dergide yer alan başka bir araştırma ise günde üç saatten fazla televizyon seyreden çocukların, diğerlerine göre okulda başarısız olma risklerinin daha fazla olduğunu ortaya koyuyor. Çok televizyon seyreden çocukların diğer çocuklara göre daha çok davranış bozuklukları ve dikkat eksikliğine maruz kaldığı ve okuldan sıkılma eğiliminde oldukları da diğer bir bulgu.”⁵⁷

Televizyonun sadece kötü etkilerinden bahsetmek elbette ki konuya yanlış bir bakış olacaktır. Televizyonun kullanım biçimine göre yani yanlış kullanımda mutlaka etkileri de kötü olacaktır. Elbette iyi kullanıldığı zaman da etkileri iyi olacaktır. Bunu unutmamak gerekir. “Bir atasözü “çoğu zarar” der. Burada biz bazı konularda azın da olumsuz etkileri olduğunu belirtebiliriz. Ama atasözünün bir devamı olarak, yaşa göre bir ölçünün olabileceğini söyleyebiliriz.”⁵⁸

Televizyon kanallarında programların yapımı aşamasında çocukların yaşlarının dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca ebeveynlerin çocukların izleyeceği programları seçerek izlettirmeleri gerekmektedir.

1.3. Televizyon ve Şiddet İlişkisi

Medyadaki şiddetin izleyiciler üzerindeki etkisi yıllardır süregelen, bitmeyen bir tartışma konusudur. Bu etkiye en açık olarak da çocuklar gösterilmektedir. Birçok açıdan çocuklar televizyon karşısında yetişkinlere oranla daha korunmasız durumdadırlar. Çocukların, 3-4 yaşından başlayarak 12-13 yaşına kadar, günde ortalama 1-2 saat çizgi film izledikleri; çocukların ve gençlerin yetişkinler için hazırlanan televizyon programlarını da seyrettikleri düşünüldüğünde, yoğun şiddet bombardımanı altında kaldıkları görülmektedir

“Altan Öymen ‘in medya da özellikle de televizyonda “rating aracı olduğunu düşündüğü şiddet” de diğer davranışlar gibi öğrenmeyle kazanılmaktadır. “Öğrenilen olay yani şiddetse sürekli izlendiğinde kişinin davranış yelpazesinde yerini almaktadır.” Televizyon ekranlarını şiddet görüntülerinin işgal etmesi sonucu, kitleler de şiddeti

⁵⁷ Radikal, “Çocuklar TV’den Uzaklaştırılmıyor”, 09 Mayıs 2007.

⁵⁸ Özalp, A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2005, s.51-52.

özümsemeye başlamışlardır. Şiddet kitleler tarafından bir eğlence aracı olarak görülmektedir. Medyanın şiddet karşıtı bir tavır sergilemesi aldanmamak gerekir. Çünkü aslında şiddet, reklâm pastasından büyük pay almak isteyen medyalar tarafından, reyting aracı olarak algılanmaktadır. Televizyondaki, uygulayanda suçluluk duygusuna ya da en azından duraksamaya yol açmayan onaylanmış bir şiddet izleyiciyi katille özdeşim yapmaya ve onun gibi davranmaya özendirilmektedir. Günümüzde televizyonlarda resim resim kare kare verilen şiddetin, kökünde bütün temsil edici kurumları yadsıdığı görülmektedir. Kendisiyle dayanışma içinde olanları bile yadsımaktadır. Buna göre şiddete dayanan terörizm aynadaki görüntüsü onun tarihi bir uzantısı değildir. Aynadaki bu görüntü ya da kitle iletişim araçları tarafından öyküleştirmesi insana bir saniye içinde şok geçirebilen ses dalgalarına dönüşmektedir. Sonuç olarak en çok televizyonda yer şiddet unsuru ölümden acıdan zevk alan yeni bir izleyici kitlesi yaratmaktadır. Televizyonun tanıttığı dünyada iyiler de kötüler de sorunlarını çözmek için şiddeti kullanmaktadırlar. Böylece şiddet istenilen sonuçlara ulaşmak için meşrulaştırılmaktadır.”⁵⁹

Toplumda saldırganlığın yaygınlaşmasıyla medyadaki şiddet arasında kesin bir neden-sonuç ilişkisi bu güne kadar bulunamamıştır. Bunda, konunun deneysel bir araştırma için pek de uygun olmamasının da payı vardır kuşkusuz. Yapılan az sayıda deneysel çalışmada nedensellik bulunduğu raporlanmışsa da, bu çalışmalar, yaratılan yapay ortamların, çocukların doğal tepkilerini ortaya koymadığı gerekçesiyle bilimsel açıdan yeterli derecede kabul görmemiştir. Gene de, kitle iletişim araçlarının, doğrudan olmasa da, bireyi şiddete yönlendirmesi ve saldırganlık davranışını etkilemesi üzerine uzmanlar arasında bir görüş birliğinden söz edilmektir. Bu araçlar, saldırganlık ve şiddetin normalize edilmesine ve kabul edilebilir birer problem çözme mekanizması olarak algılanmasına katkıda bulunmaktadır

“Şiddetin nedenlerini ortaya çıkarabilmek için Birleşik Devletler federal hükümeti, M.Eisenhower’in yönetiminde Şiddetin Nedenleri ve Engellemesine İlişkin Ulusal Komisyonu kurmuştur. Çok sayıda veri topladıktan ve şiddet konusundaki otoritelerle görüştüğünden sonra komisyon bir rapor vermiştir.

Televizyonda şiddet davranışa yönelik sürekli bir diyetin insan yapısı ve tutumları üzerinde olumsuz etkide bulunduğu sonucuna varmak mantıklı görünmektedir.

⁵⁹ Rigel, N.-Batuş, G.-Yücedoğan, G.-Çoban, B., Kadife Karanlık, İstanbul, 2005, s.257.

Televizyondaki şiddet, uygar toplumlarda kabul edilmeyen, şiddet içeren davranış türlerine ve şiddete ilişkin duygu ve sosyal değerlere cesaret vermektedir.

Komisyon ayrıca şunu belirtmektedir:

Eldeki verilerin güçlü bir biçimde vurguladığı görüş, TV programlarındaki şiddetin izleyiciler ve özellikle de çocuk izleyiciler üzerindeki olumsuz etkiler yarattığıdır.”⁶⁰

Medyada şiddeti izleyen kişiler üzerinde özelliklede çocuklar üzerinde olumsuz etkileri her geçen gün davranışlarına yansiyarak görülmektedir. Çocuklar, gözlemleyerek öğrenme yoluyla, televizyonda izledikleri saldırgan tutum ve davranışları içselleştirirler. Şiddetin, çekici bir karakter tarafından gerçekleştirilmesi, ödüllendirilmesi, haklı kılınması; şiddet eylemlerinin gerçekçi olması ve şiddeti takip eden görünür yaptırımların olmaması, şiddet öğrenimini artıran belli başlı etmenlerdir.

2.ÇİZGİ FİLMİN GELİŞİM SÜRECİ

Çizgi filmin gelişim sürecini incelemeyen önce çizgi filmin tanımını anlamak konunun bütünlüğü açısından önemlidir.

2.1.Çizgi Filmin Tanımı

Çizgi film bir yaratı alanıdır aynı bir roman veya film gibi. Çizgi filmlerinde bir anlatım tekniği vardır. Çizgi filmin tanımı şöyle yapabiliriz:

“Tek kare çekebilen bir alıcı ile, hareketlerin çözümlenmiş pozlarının çizilmiş resimlerini ya da hareketsiz cisimlerin, göstericide hareket duygusu verecek biçimde yeniden düzenlenmesine “**Animasyon**”(canlandırma),bu teknikle hazırlanmış filmlere ”canlandırma filmi “ denir. Tip karakter sahne tasarımlarının her karede çizilerek oluşturulması ile meydana gelen filmlere ise “**çizgi film**” denir. Bu açıdan çizgi film, çizim ile gerçekleştirilen filmleri kapsar denebilir.”⁶¹

⁶⁰ Bilgin, N., Sosyal Psikolojiye Giriş, İzmir, 2003, s.301.

⁶¹ Can, A., Çocuk ve Çizgi Film, Konya, 1997, s 3.

“Film yapımcısı canlandırma film deyimini, salt; grafik sanatçılarının asetat ya da kağıt yapraklara hareket evrelerinin kendi düzenlemeleriyle yeniden canlandırılması anlamında kullanır.”⁶²

Çizgi film sinemanın gelişimiyle gelişmeye başlamış ve bu şekilde anlatımını bulmuştur. Sinemadaki kamera bir hareketin birbirini takip eden aşamalarını film şeridi üzerine kayıt eder.” Tek tek çekilen bu resimlerin uygun bir hızla birbiri ardına beyaz perdeye yansıtılması da gözde kesintisiz bir devinim oluyormuş izlenimini uyandırır. Doğal hız göz önünden saniye de 24 resmin geçmesidir. Çizgi filmde devinimi gösterebilmek için her biri bir öncekinden biraz farklı, ayrı ayrı resimler hazırlamak, bunları tek tek filme almak gerekir. Bu resimler art arda dizilir ve beyaz perde üstünde oynatılırlarsa, canlıymış gibi etki uyandırır.”⁶³

Günümüzde animasyon sanatı bilgisayarda gösterilen gelişme sonucu fazlaca ilerleme kaydetmiştir. Bunun için gerek televizyonda gerekse sinemada çocuklar çok fazla çizgi film izleyebilmektedirler.

2.2.Çizgi Filmin Dünya’daki Tarihsel Gelişimi

İnsanoğlu resim çizmeye başladığı ilk anlardan beri resmi hareket ettirmeye çalışmışlardır.

“Tarih öncesi sanatçıları Altamira, Lascaux, ve benzeri bir çok mağaranın duvarlarında garip bir iç güdü ile resimlerini canlandırmaya çabaladı. Çizdikleri figürlerle hareket izlenimini verebilmek için tek bir uzvun hareketlerini temsil eden veya bir tek hayvan figürü için binlerce resim çizdiler. Altamira mağara duvarlarındaki erkek domuz figürünün vücut ve dört ayağı net, koşu anında gözlemlenebilen diğer ayaklar flu çizilmiş, böylece durağan bir görüntünün iki uç noktası belirlenerek hareket izlenimi verilmeye çalışılmıştır.”⁶⁴

Daha sonraki dönemlerde yapılan resimlerde insanoğlu devinimi oluşturabilme çabası içindedir. “Bunlardan en ilgi çekici olanı ortaçağ İngiltere’inde yapılmış olan bir halıdır, bir

⁶² Ilgaz, S., Çizgi Filmin Temel İlkeleri Yapım Tekniği, İstanbul, 1997, s.9.

⁶³ Alsaç, Ü., Türkiye’de Karikatür Çizgi Roman ve Çizgi Film, İstanbul, 1994, s.20.

⁶⁴ Kaba, F., “Çizgi Film” Anadolu Sanat, Süreli Sanat ve Kültür Dergisi Yayınları, Sayı.2, Eskişehir, 1994, s.82.

duvar halısı olan bu sanat eseri on yılda işlenmiştir, üzerindeki işlemler Anglo-Sakson krallığının Norman'lar tarafından istilası anlatılmaktadır. Olayın anlatılış biçimi çizgi-bantlar şeklindedir, olaylar Latince olarak basit cümlelerle açıklanmıştır. Bu eser kısaca “Bayeux Duvar Halısı” olarak adlandırılmaktadır, zamanımızın popüler sanatı çizgi film açısından ilgi çekici bir belgedir.”⁶⁵

“Görüntünün geçici bir süre retinada kalması ilk kez M.S. 130 yılında Mısır’da yaşayan Yunanlı bilim adamı ve filozof Plotemy tarafından fark edildi. Canlandırma anlamında bilinen ilk veriler ise 17. yüzyıla aittir. 17. yüzyılda Papaz Athanasius Kircher yaptığı basit projeksiyonuna, “magic lantern” (Sihirli Fener) adını vermiştir. Bu alet, herhangi bir (güneş ya da mum) ışık kaynağından yansıtılarak mercek ve ayna ile oluşturulmuştur bir kutuydu.”⁶⁶

“Animasyon filmin temeli olan tek kare çekimin ilk uygulaması, Amerika’lı James Stuart Blacton tarafından yapılmıştır. Blacton, 1907’de çevirdiği “The Haunted Hotel-Perili Otel”in bazı sahnelerinde, alıcıyı, her seferinde bir görüntü alacak şekilde çalıştırarak, hareketsiz nesneyi kendi kendine hareket eder duruma getirmiştir. Blacton’un bu buluşundan yararlanan ilk kişi , Emile Cohl olmuştur. 1914’de de Ear Hurd saydam sayfalar kullanmak suretiyle hareketli resimleri geliştirmiştir. Hurd’dan sonra, sesin ve rengin işe katılmasına dek, hareketli resim tekniğinde hiçbir yenilik olmamıştır. 1913-1917 döneminde, çeşitli Amerikan karton dizilerinin(yani 3-4 kareden oluşan çizgi öykü) oluştuğu görülmektedir. On yıl içinde (1908-1917) çizgi film teknikleri, hareket olarak izleyiciler tarafından hayranlıkla izlenen, komik bir eğlence türü olarak gelişmiştir. Çizgi öyküler, o denli başarılı olmuşlardır ki, çizgi öykülerin hayvan kahramanları yaşayan film yıldızları kadar ün kazanmış, zamanının günlük gazetelerinde düzenli olarak maceralarını izletmişlerdir. Hatta bunun ötesinde, bu kahramanlar için besteler yapılmış, şarkılar düzenlenmiştir. Ses Bandı (Saund Track) gelişinceye dek öz kimliğine kavuşamamıştır. Sesli filmin ilk on yıllık döneminde, en büyük animasyon ustası Walt Disney olmuştur.”⁶⁷

Çizgi filmlerin sinemada ve televizyonda bir eğlence aracı olarak gelişimine neden olan ve çizgi filmi bir endüstri haline getiren Walt Disney’dir. Disney La Fontain’ den

⁶⁵ Gombrich, E.H., Sanatın Öyküsü (Çev.B. Cömert), İstanbul, 1979, s.123.

⁶⁶ Sezgin, K., “Canlandırma Kurgu”, Açıköğretim Fakültesi İletişim Bilimleri Dergisi, Sayı.7, Eskişehir, 1990, s.193.

⁶⁷ Ilgaz, a.g.k., s.10-12-13.

esinlenerek hayvanlara insan modeli vermiştir. Hatta Donald Amca'da ortalama Amerikalı bir ailenin yaşantısı verilmektedir.

“Disney “Little Red Riding Hood”u, 1923'te kendi stüdyosunu kurduktan sonra yapmış ve senkronize olmuş tam sesli yapımın olanaklarını kullanabilmek için, ilk kısa metraj “Mickey Mause “u 1928'e dek ertelemeyi uygun görmüştür. Çizgi filmin sinema eğlencesi olarak büyük gelişimi,1928-1938 yılları arasındaki on yılda olmuştur. Bu dönem, “Mickey Mouse”, “Donald Duck”, “Silly Symphonie” dizilerinin olduğu en zengin dönem olup, ilk uzun metraj ticari animasyon filminin yapımıyla sona erer. Walt Disney efsanesinin giderek aşırı büyümesi sonucu, Amerika'daki diğer çizgi filmciler ister istemez geri plana çekilmek zorunda kalmışlardır. Fransa'da, Antony Gross ve Hector,1934 gibi erken bir tarihte ünlü filmleri olan “Joi de Vivre” de, Disney'in çizgilerinden daha yalın ve serbest çizgiler kullandılar. Walt Disney'in çizgi-filmcileri, naturalist biçim ve insanın hareketlerine olan bağlılıkları nedeniyle, yaratıcı karikatür anlayışını göz ardı etmekten çekinmemiştir. 1950'den sonra, TV bu yeni animatörler için baş yönlendirici olmuş ve çizgi film yapımlarında çok büyük artış görülmüştür. Halkın beğenisini kazanan bu filmler, özel TV kurumları için yapılmış olan reklam filmlerinden sağlanan maddi olanaklarla gerçekleştirilmiştir. Bu durum daha sonra, 1970'lerin başında uzun metrajlı çizgi filmlerin yapımını hızlandırdı ve bu konuda yeni bir çığır açılmış oldu.”⁶⁸

Günümüzde canlandırma film sanatı çizgiden başka teknik ve malzemeyi de kullanarak zenginleşmiş ve bilgisayar teknolojisinin bun alanda kullanılmasıyla daha çok gelişmiştir. Canlandırma filmleri günümüzde reklâm filmlerinden başlayıp, eğlence, halkla ilişkiler, eğitim ve öğretim filmlerine dek her türlü kullanımıyla yaygınlaşmıştır.

2.3.Çizgi Filmin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi

“Türkiye'de çizgi filmciliğin ortaya çıkabilmesi karikatür sanatının gelişmesi ile olmuştur. Karikatürcüler, çizim tekniğini, yapmış oldukları çizimlerle geliştirmişlerdir. Bu çizim tekniği zaman sürecinde karikatür sanatçılarında birikim sağlamıştır. Türkiye'de çıkan ilk mizah gazetesi “Terakki” isimli gazetenin ilave nüshalarıdır.”⁶⁹

⁶⁸ Ilgaz, a.g.k., s.13-15.

⁶⁹ Daban, M., Uygulamalı Karikatür Çizim Tekniği, İstanbul, 1992, s.3.

Karikatürle yakın ilişkisi olan ikinci yaratı alanı çizgi filmidir. Türkiye’de de çizerler yabancı örneklerini bildikleri canlandırma sinemasına ilgi duymuşlar, kâğıt üstünde durağan biçimde yarattıkları tiplerin beyaz perdede canlandırılması yolunda çalışmalar yapmışlardır. Bu alandaki ilk denemeler Cemal Nadir Güler tarafından başlatıldığı bilinmektedir.

“Karikatür çizerleri farklı çalışmalar sonucunda kısa metrajlı çizgi film çalışmalarına uzun metrajlı çalışmaları eklemeyi başarmışlardır. 1951 yılında And film tarafından yapımı gerçekleştirilen “Evvel Zaman İçinde” isimli uzun metrajlı çizgi film, laboratuvar çalışmaları için ABD’ye gönderilmiş ancak film kaybolmuştur. Türk çizgi filmciliğinde ilk ve son uzun metrajlı çizgi film olan bu yapıtın herhangi bir örneği günümüze ulaşmamıştır.”⁷⁰

“İlk öncü sanatçılardan olan Mustafa Emektar, Tonguç Yaşar, Oğuz Aral, Tan Oral gibi karikatür sanatçıları 1960’lı yıllar sonrasında yaptıkları çalışmalarla dikkat çekerler. Bu yıllardan sonra zaman zaman yapılan film şenliklerinde çeşitli ödüller alırlar. Sinemanın yurt içinde gelişimi ve yaygınlaşması ile birlikte sinema reklâmlarının çizgi film yapımlarına olan ilk talepleri İstanbul Reklâm Ajansı tarafından karikatür sanatçılarına yöneltilir, kısa bir süre içinde birbiri ardından çizgi filmler hazırlanır, üretilen bu basit filmler izleyicilerin oldukça fazla ilgilerini çeker. Ancak bu filmler en basit çizgi film prensiplerinin kullanıldığı ilkel filmlerdi. Buna rağmen ilgi gördüler ve daha çok üretildiler. Bu yıllardan sonra yurt dışına giderek çizgi film konusunda araştırma yapan sanatçıların getirdikleri çizgi film teknikleri ve anlatıma yönelik bilgiler daha nitelikli filmlerin üretilmesini sağladı. Bu arada Türkiye’de animasyon stüdyoları kuruldu fakat kısa bir süre sonra dağıldı.”⁷¹

Türkiye’de ticari olarak üretilen ilk çizgi filmler daha çok reklâmcılık kesimi tarafından desteklenen yapıtlar olmuştur. Sinemacıların kısa metrajlı film göstermekten kaçınmaları bu tür yapımların çoğalmasına engelleyen etkenlerin başında gelir. Türk çizgi filmlerinin azlığının başında teknik olanaksızlıklar olduğu kadar televizyonun koyduğu sınırlamalar ve özendirici olmayan tutum bulunmaktadır. Özel televizyonların yayına başlamasıyla çoğalan kanal sayısı da bunu değiştirmemiş, yabancı çizgi filmlerin egemenliği kaldırılamamıştır.

⁷⁰ Ana Britanica, cilt.7, s.219.

⁷¹ İnce, M., Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991, s.49-50.

3.ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDET ve ÇOCUKLAR

Şiddet artık doğal yaşantımızın içine girmiştir. Her gün okuduğumuz gazetelerden ve izlediğimiz haberlerde şiddet olayları geniş yer tutmaktadır. Pek çoğumuz çocukların şiddet içeren filmleri ya da haber programlarını izlememesi gerektiğini düşünürüz, ama aynı hassasiyeti "masum" çizgi filmler konusunda göstermeyiz. Oysa burada başka bir tehlike baş gösteriyor. Örneğin, Tom ve Jerry tüm bir film boyunca birbirlerini yiyor, kafalarını yüzlerce kez tavana çarpıyor, vücutlarının üzerinden tanklar geçiriyorlar. Fakat sonuçta bir şey olmuyor. Ve bu sonuçsuz şiddet, çocukların hafızalarında, yumruklanan ya da yüksekten atılan canlıların bir silkelenip yeniden hayata dönebilecekleri yönünde bir mesaja dönüşüyor. Böyle bakınca, Can Dündar'ın dediği gibi, Tom ve Jerry'yi ekrana sürerken, belki de şiddete sevimli bir maske giydirmiş ve çocukların bilinçaltına işlemiş oluyoruz.

“Mustafa Aydın, birçok dizi ve filmlerde, şiddet unsurunun mafya eliyle bir çözüm yolu olarak benimsendiğini ve lanse edildiğini ifade ederken, bu tarz uygulamaların meşrulaştırıldığını ve şiddet unsurunun aşırı dozlarda kullanıldığını belirtir. Aydın, çocuk programlarında da şiddetin yoğun kullanıma dikkat çeker:”Çocuklar kendilerine model olarak seçtikleri ünlüleri, oyunlarına kadar yansıtıp her hareketiyle benimsemeye başlıyor. Özellikle Uzakdoğu kaynaklı çizgi filmlerdeki anlaşılmaz şiddet ve gerçeküstü hareketler (uçmak,büyü) çocuklarda sıra dışı taleplere yol açabiliyor. Pokemon adlı çizgi filmde çocuklar açıkça şiddete özendiriliyor. Hikâyelerde kabbalistik motifler ise, ayrıca incelenmesi gereken bir başlık oluşturuluyor. “Pokemon” ya da “Harry Potter” filmi nedeniyle uçmaya heveslenen ve pencerelerden atlamaya yeltenen çocuklar, bütün dünyanın ortak derdi durumunda.”⁷²

“Şiddet; fiziksel, sözel ve duygusal olarak muhatabı sindirme, yıpratma, acı çektirme ve baskı altına alma, başkasına zarar verme veya yaralamaya yönelik davranış biçimidir. Şiddet; hemen her yaştan insanın ruh sağlığını ciddi biçimde yıprattığı gibi, çocuklar açısından da bakıldığında baş edilmesi çok daha zor bir olaydır. Öyle ki, günümüzde yaygınlaşan savaş, şiddet ve kötü muamele, dünyada milyonlarca çocuğu bir “şiddet kültürü” ile karşı karşıya bırakmaktadır. Çocuk ve şiddetten bahsedince, genellikle akla ilk olarak

⁷² Sözen, E., ”Medya ve Şiddet” Diyanet Aylık Dergisi, Sayı.170, Ankara, 2005, s.16.

çocuğa uygulanan şiddet gelir. Oysa çocuk şiddete tanıklık ettiğinde de, kendisine şiddet uygulanmış kadar zarar görür.”⁷³

Çocuklar duygusal anlamda da şiddetten etkilenmiş olurlar. Ömer Özer’in yapmış olduğu bir araştırmaya göre, Türk televizyonlarında İstanbul ve Ankara merkezli habercilik yapıldığı ve her üç haberden birinin şiddet içerdiği belirlenmiştir. Soygun, yangın, intihar, cinayet, savaş, trafik, alkol, semt kavgası, namus ve arazi sorunları vb. gibi haberlerin, şiddetle “yoğrulmuş” olarak izleyiciye sunulduğu, şiddetin reyting kaygısıyla kullanıldığı yine aynı araştırma sonuçlarındandır.

3.1.Çizgi Filmlerdeki Şiddetin Saldırganlık ve Şiddete Yönelmeye Etkisi

Okul öncesi ve ilkokulu bitirene kadar hiç kuşkusuz çocukları en çok çeken filmler çizgi filmleridir. Çocuklarla hayvanların arkadaşlığını işleyen diziler, güldürü filmleri, Küçük Ev türünden aile yaşamını sergileyen filmler de çocukların ilgisini çok çeker. İlkokul döneminde serüven filmleri, fantastik öyküler, vurdulu kırdılı polis dizileri, uzay yolculuklarını anlatan düşsel ve kurgusal filmler ilgiyle izlenir. Bu filmlerde de çocukları büyüleyen üstün yetenekli, korkusuz ve doğruluktan yana kahramanlar vardır. Çocuklar gördüklerini oyunlarına aktarırlar, serüvenleri yeni baştan yaşarlar. Ancak herkes başoyuncu olmak ister. Kimse kötü kişiyi oynamaya yanaşmaz. Çünkü çocuk güçlü olan ve gücünü doğruluktan yana kullanan kahramanı örnek alır. Kimi çocuk, kötü kişiyi oynamaktansa oyunu oynamamayı tercih eder.

“Bu davranışlar bütün vurdulu-kırdılı filmlerin zararlı olmadığını açık kanıtıdır. Dengeli bir çocuk, içindeki saldırganlık dürtülerinin boşalmasına yol açar bu tür filmlerden olumsuz yönde etkilenmek yerine, bu eğilimlerini doğru yolda ve haklı amaçlar uğrunda kullanmayı öğrenir. Ancak her vurdulu kırdılı filmin yararlı olduğu söylenemez. Kimi filmlerde kahraman haktan ve doğruluktan yana da olsa öyle saldırgan ve acımasız bir insan olarak canlandırılır ki, çocuğun akli karışır. Doğru amaçlar için her yolun ve yöntemin geçerli olduğu sonucuna varabilir. Çocuklar öldürme olaylarının ayrıntılı sergilendiği, boğma, şişleme, işkenceyle konuşturma, öldüresiye dövme sahnelerinden korkar; uzun süre etkisinde

⁷³ Menekşe, Ö., ”Çocuk ve Şiddet” Diyanet Aylık Dergisi, Sayı.170, Ankara, 2005, s.18.

kalırlar. Bu nedenle eski kovboy filmleri günümüzde çevrilen ve işkenceye ağırlık veren filmler yanında çok masum kalırlar. “⁷⁴

“Günlük gazetelerde okuduğumuz haberler, TV’den izlediğimiz diziler, filmler, savaşlar, cesetler, kan artık yavaş yavaş drama ile gerçeği karıştırmamıza neden oluyor. Hazır çorba, hazır yemek, hızlı yaşam derken gerçeğin nerede başlayıp, hayalin ya da oyunlaştırılmış kurgulmuş görüntülerin nerede bittiğini kestiremez haldeyiz. Hayallerimiz hazır, düşüncelerimiz de öyle. Bireyden bir katkıya gerek yok. Sadece tepkilerimiz ve tepkisizliğimizle önemliyiz. Teknoloji bize, kalıp hayaller veriyor, karşılığında da seyreden, gerçeğin hızına hayalinin sınırını karıştırmış bireyler oluşturuyor.”⁷⁵

“Televizyondaki şiddet ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi boylamsal olarak çalışan başka bir araştırmada da 70’li ve 80’li yıllarda yetişen kuşakta 6 ile 10 yaşları arasındaki çocuklarda şiddet içeren programları izlemenin, 15 yıl sonraki kontrollerde hem erkeklerde, hem de kadınlarda saldırgan davranışın belirleyicisi olduğu ortaya konmuştur. Saldırgan televizyon karakterleriyle özdeşim kurma ve televizyon şiddetine ilişkin gerçeklik algısı, sonraki şiddeti belirlemektedir (öngörme = prediction). Bu ilişki, sosyoekonomik düzey, zihinsel yetenek ve birçok ebeveyn faktörü kontrol edildiğinde de devam etmektedir.”⁷⁶

Son dönemlerde nereden ve nasıl geldiği aslında çok açık olmasına rağmen sıkça tartışılan şiddet ve şiddet mağdurları, televizyon aracılığıyla gündelik yaşamımıza hatta evimize kadar taşındı. Televizyon programları, yaşantılarımızın tüm mahremiyet alanını işgal etmeye ve varlığımızı her an denetim ve gözetim altına alan bir simülasyona tabi kılmaya başladı. Bu bağlamda, televizyon programlarının kamusal alanı yeniden tanımlandığını ve hatta kamusal alana dönüşme biçimini de kapsadığını belirtmek gerekir. Şiddetin televizyon programlarıyla bu kadar yaygınlaştırılıp bir kimliğe dönüştürüldüğü bu dönemde programların sınırlarının ve içeriğinin neye göre belirlendiği önemli bir tartışma konusu olmalıdır.

“Modernleşme ve özgürleşme söylemlerinin bu kadar içiçe geçtiği ve bu söylemlerin özerk bir alan olarak kurulduğu medya ve televizyon yayıncılığı, şiddet mekanizmasının (olgusunun) neresinde yer alıyor acaba? Baudrillard’ın da belirttiği gibi "bizim şiddetimiz,

⁷⁴ Yörükoğlu, A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2006, s.98-99.

⁷⁵ Rigel, N., Medya Ninnileri, İstanbul, 1993, s.18.

⁷⁶ www.Rtuk.org.tr "Şiddet,Müstehcenlik,Mahremiyet" (05.06.2007)

aşırı-modernliğimizin ürettiği şiddet, terördür. Simülakr bir şiddettir bu: Tutkudan çok ekranda doğar, görüntülerin doğasıyla aynı yapıdadır. Şiddet, ekranın zihinsel evrende açtığı oyuk aracılığıyla, kuvvet halinde ekranın boşluğundadır. Öyle ki televizyonun varlığından kaynaklanacak şiddetli bir eylemin yüksek olasılığı göz önüne alınarak, televizyonun çekim yaptığı halka açık bir yerde bulunmamak yeğdir." Bu yönlü kapatılmışlığı içselleştirmek ve dünyada en fazla televizyon izleyen ülkelerden biri olmak sanırım övünecek yegane özelliklerimizden biri. ⁷⁷

Televizyonda sunulan çizgi filmlerde ve diğer filmlerde de şiddet öğeleri çok fazladır. Bazen TV ekranlarında yer alan dövüş, öldürme gibi kanlı olayları ağzı açık seyreden çocuğun gösterdiği tepkiler tanık olan yetişkinlerin tüyleri ürpermektedir. Şiddetle şaka arasındaki ilişki düzeyinde olağanüstü arttığını görmekteyiz. Örneğin, eskiden Karagöz'ün Hacivat'a attığı bir şamar, çocuğu güldürmeye yeterken, şimdilerde gözde olan Ağaçkakan çizgi kahramanı, düşmanına dinamitler yağdırma ya da onu havan topuna koyup göğe fırlatma yoluyla küçük izleyicilerine gülme öğesi sağlamaktadır. Anlaşılan, ölümle şakalaşan bir kuşak yetiştirmekteyiz.

"Bu yüksek düzeydeki şiddet izleme, bir başka deyişle, kötü uyarım bombardımanı, saldırgan davranış ve tutumları güçlendirebilir. Çocuk cinsel davranış potansiyelini doğuştan getirdiği gibi, saldırgan davranış potansiyelini de birlikte getirir. Bu iki davranış kalıbının küçük yaşta aşırı uyarılması olumsuz bir koşullandırma yaratabilir. Hatta bir süre sonra saldırı ve şiddet, cinsel haz yerine geçmeye başlar, böylece cinsel sapıklıkların en tehlikelisi olan sadizm yerleşebilir. Öte yandan bazı yazarlar, bireylerin şiddet öğeleri fazla olan filmleri seyrettiklerinde saldırganlıklarından arındıklarını (katarsis varsayımı) ileri sürmektedirler."⁷⁸

3.2.Türk Televizyonlarında Gösterilen Çizgi Filmlerin Konusu

"Animasyon dünyasının karakterleri belli bir kategori içinde canlandırılmaktadır."⁷⁹

⁷⁷ Ay, O.-Karahana, İ., "Şiddetin Kaynağı", Radikal 2, 09 Nisan 2006.

⁷⁸ Yavuzer, H., Çocuk ve Suç, İstanbul, 2001, s.245-246.

⁷⁹ Pazarbaşı, a.g.t., s.180.

- a) **Doğa Üstü-Gerçek Dışı (fantastik):** Gerçek şiddet içeren ve içinde doğüstü güçleri olan kahramanlar, uzay maceraları, savaş makinelerini konu alan çizgi filmlerdir. Spiderman, Witch, X-Man vb. bu türe örnektir.
- b) **Duygulara hitap eden çizgi filmler:** Duygusal yanı daha fazla olan ve şiddet çok fazla içermeyen çizgi filmlerdir. Heidi, Pinokya bu çizgi filmlere örnektir.
- c) **Gülme amaçlı çizgi filmler:** Amaç izleyiciyi güldürmek ve iyi vakit geçirmesini sağlamaktır. Bu tür çizgi filmlerde şiddet komedi şeklinde izleyiciye sunulur. Örnek olarak Tom and Jerry, Taş devri, Temel Reis ve Red Kit verilebilir.
- d) **Bilgilendirme amaçlı çizgi filmler:** Eğitimi amaçlayan ve bunu çocuğa çizgi film yoluyla anlatan çizgi filmlerdir. Neden Neden Ailesi, Bir varmış bir yokmuş bu tür çizgi filmlere örnek olarak verilebilir. Ama ne yazık ki diğer çizgi filmlere göre televizyonlarda çok az yer verilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDETİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmamız kitle iletişim araçlarında özellikle çocukların çok kolay ulaşabilecekleri televizyonda gösterilen çizgi filmlerdeki şiddetin yoğun olarak yayınlanmasının çocukları şiddete yönelttiğini ve giderek çocukların şiddeti olağan bulmaya başladıklarını yani şiddete karşı duyarsızlaştıklarını, çizgi filmlerdeki şiddetin eğer haklı bir amaç için yapılıyorsa çocukların bu şiddetin yapılmasını doğru bulduklarını ve bunu yaşamlarına taşıdıklarını ortaya koymayı amaçlıyor.

2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son yıllarda özel televizyonlarında artmasıyla şiddet içeren çizgi filmlerin sayısında da artış olmuştur. Bu çizgi filmler çocukların tutum ve davranışlarını etkilemektedir. İzlediği şiddet davranışını taklit eden çocuk bunu sık sık dışarıya yansıtmaktadır. Şiddeti sorun çözme aracı olarak gören çocuklar, sorunlu çocukluk geçirmekte ve geleceklerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çocukların ilk çocukluk dönemlerinden itibaren ailenin yanı sıra medya ve medyada gösterilen çizgi filmler önemli bir yer tutmaktadır. Bu alanda bilimsel olarak yapılmış araştırmalar çok fazla olmadığından çocukların şiddete yönelmelerinde çizgi filmlerdeki şiddet faktörü hakkında bu araştırma bilgi sağlamaktadır.

3.PROBLEM

Yaşam deneyiminden yoksun olan ve hayatın karşısında zihinsel savunmaları henüz oturmamış çocukların, kendilerine model aldıkları çizgi film kahramanlarını ve bu kahramanların verdiği suçluları cezalandırmak adına yapılan şiddeti meşrulaştıran mesajları yaşamlarına kattıkları çeşitli araştırmalarla belirlenmiştir. Çocukların şiddete yönelmelerinde çizgi filmlerden izledikleri şiddet ile anlamlı bir ilişki vardır mıdır?

4. HİPOTEZLER

Bu araştırmada aşağıdaki hipotezler ele alınmıştır.

- 1.Cinsiyet ile çizgi filmlerdeki şiddetin çocuklar üzerinde etkisi ile ilişkisi vardır.
- 2.Çizgi film izleme sürelerinin çocukların şiddete yönelmeyle ilişkisi vardır
- 3.Duygusal, komedi şiddet, bilgi ve şiddet içerikli çizgi film izleyen çocukların şiddete eğilimleri ile ilişkisi vardır.
- 4.Şiddet içeren çizgi film izleyen çocukların şiddet eğilimlerinde çizgi film kahramanlarını model almaları ile ilişkisi vardır.
- 5.Seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi vardır.
- 6.Oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunlarına katan çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi vardır.

5.EVREN VE ÖRNEKLEM

Türkiye’de ilköğretim okullarında okuyan 5.sınıf öğrencileri ve bu öğrencilere yönelik çizgi filmler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan 69 resmi ilköğretim okulunda okuyan 8058 ilköğretim 5.sınıf öğrencileri arasından tesadüfi olarak seçilen 3 ilköğretim okulundaki 5.sınıf öğrencilerinden 400 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın içinde yer alan çizgi filmler ise Türk televizyonlarında yayınlanan çocuk programlarından oluşmuştur.

6.YÖNTEM

Anket İstanbul İl Valiliği ile Milli Eğitim Müdürlüğü’nden 31 Temmuz 2007 tarihinde alınan izinle, İstanbul ili Üsküdar ilçesindeki ilköğretim okullarından 14.01.2008-18.01.2008 tarihleri arasında, örneklemini temsil eden üç ilköğretim okulunda uygulanmıştır.

Bu araştırmada ilk aşamada kuramsal bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde kitle iletişim araçları, medyanın toplumsal işlevleri, şiddetin tanımı ve

televizyonun şiddete yönlendirmesiyle ilgili teoriler incelenmiştir. İkinci bölümde ise çocuğun gelişim süreci, televizyon ve çocuk ilişkisi, televizyon ve şiddet ilişkisi, çizgi filmin gelişim süreci, çizgi filmlerdeki şiddet ve çocuklar ayrı ayrı ele alınmıştır. Konuyla ilgili literatür taranması yapıp bilgi edinildikten sonra tezin amacına yönelik “ anket” formu düzenlenmiştir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. 1. bölüm 28 sorudan 2. bölüm ise tutum ölçeği 25 sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümündeki ilk 8 soru ankete katılan öğrenci ile ilgili olgusal sorulardan oluşmaktadır. 9-28 arasındaki sorular davranışları ölçmeye yönelik sorulardır. Anketin ikinci bölümde yer alan 25 soru için ise likert ölçeği hazırlanmış olup seçenekler Her zaman, Sık sık, Bazen, Nadiren, Hiçbir zaman olarak verilip değerlendirilmiştir ve bu sorular tutum ölçmeye yarayan sorulardır.

Uygulama anketlerindeki veriler kontrol edilerek bilgisayara geçirilmiştir. Veriler SPSS 13.0 program paketi (Statistical Package for Social Sciences) kullanılarak, Independent-Samples t test ve One-Way Anova analizi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar tablolar halinde “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde değerlendirilmiştir.

7.ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUM

7.1. Araştırmaya Katılan Öğrenciler Hakkında Genel Bilgiler

Tablo 1
Deneklerin cinsiyete göre dağılımı

cinsiyet		sıklık	yüzdeler	Geçerli yüzdeler	toplam yüzdeler
Geçerlilik	Kız	191	47,75	47,75	47,8
	Erkek	209	52,25	52,25	100
	Toplam	400	100	100	

Ankete 3 ilköğretim okulundan toplam 400 öğrenci katılmıştır. Katılanların 191 tanesi kız, 209 tanesini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Erkek ve kız çocuklarının oranı birbirine yakındır.

Deneklerin anne ve baba eğitim düzeyine göre dağılımı

Tablo 2
Anne eğitim düzeyi

Anne Eğitim		sıklık	yüzdeler	geçerli yüzdeler	toplam yüzdeler
geçerlilik	Okuma yazma bilm	35	8,75	8,75	8,75
	Okur-yazar	28	7	7	15,8
	İlkokul mezunu	151	37,75	37,75	53,5
	Orta okul mezunu	47	11,75	11,75	65,3
	Lise mezunu	88	22	22	87,3
	Üniversite mezunu	51	12,75	12,75	100
	Toplam	400	100	100	

Ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplara göre annenin eğitim düzeyi olarak okuma yazma bilmeyenler % 8,75 , okur-yazar oranı % 7, ilköğretim mezunu oranı % 37,75, ortaokul mezunu %11,75, lise mezunu %22, Üniversite mezun oranı ise %12,75 dir.

Tablo 3
Baba eğitim düzeyi

Baba Eğitim				geçerli		
		sıklık	yüzdeler	yüzdeler	Toplam yüzdeler	
Geçerlilik	Okuma yazma bilm	11	2,75	2,75	2,75	
	Okur yazar	21	5,25	5,25	8	
	İlkokul mezunu	117	29,25	29,25	37,3	
	Ortaokul mezunu	62	15,5	15,5	52,8	
	Lise Mezunu	110	27,5	27,5	80,3	
	Üniversite mezunu	79	19,75	19,75	100	
	Toplam	400	100	100		

Ankete katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyine verdiği cevaplara göre eğitim düzeyi olarak okuma yazma bilmeyenler % 2,75 , okur-yazar oranı % 5,25, ilköğretim mezunu oranı % 29,25, ortaokul mezunu %15,5, lise mezunu %27,5, Üniversite mezun oranı ise %19,75 dir.

Tablo 4
Deneklerin aile yapısı göre dağılımı

Aile Yapısı				geçerli		
		sıklık	yüzdeler	yüzdeler	toplam yüzdeler	
geçerlilik	Çekirdek aile	331	82,75	84,01	84,01	
	Geleneksel aile	52	13,00	13,20	97,21	
	Boşanma ile dağılm	8	2,00	2,03	99,24	
	Baba vefat etmiş ai	2	0,50	0,51	99,75	
	Anne-baba yurt dışı	1	0,25	0,25	100,00	
	Toplam	394	98,50	100,00		
geçerli olmayan	Sistem	6	1,50			
Toplam		400	100			

Ankete katılan öğrencilerin aile yapısı %84,01 oranında çekirdek aile, Geleneksel aile %13,20, boşanma ile dağılmış aile %2, baba vefat etmiş aile %0,50, anne- baba yurt dışında %0,25 oranındadır. Ankete katılan çocukların çoğunu çekirdek aile tipi oluşturmaktadır.

7.2)Cinsiyetin şiddete yönelmeyle ilişkisi

Bu bölümde cinsiyetin şiddete yönelmeyle ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 5
Farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumuna kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatistikleri	cinsiyet	N	Anlam	Std. sapma	Std. Hata	anlamı				
Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım	Kız	191	3,53	1,64	0,12					
	Erkek	207	4,14	1,38	0,10					
Bağımsız örnek test	Levene's Test için eşit farklılıklar			t-test için anlam eşitliği						
		F	anamlılık	t	df	Anla mlılık	Anlam	Std. Hata farklılıkları		
	Eşit farklılıkları varsayma	23,78	0,00	-4,03	396,00	0,00	-0,61	0,15	-0,91	-0,31
	Eşit farklılıkları varsaymama			-4,00	371,67	0,00	-0,61	0,15	-0,91	-0,31

Tablo 5 de görüldüğü gibi eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 3,53 standart sapma 1,64 erkek öğrenciler ortalaması 4,14 standart sapma 1,38 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p < 0,05$)

Tablo 6
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumuna kız ve erkek öğrencilerin verdiği cevaplar

grup istatistikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	Sapma	Std.Hata	anlamı				
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim	Kız	191	1,61	0,93	0,07					
	Erkek	206	1,93	1,22	0,09					
bağımsız örnek test		Levene's Test için eşit farklılıklar								
				t-test için anlam eşitliği						
	Eşit farklılıkları varsayma	F	Sig.	t	df	Anamlılık	Anlam	Std. Hata farklılıkları		
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim								alt	üst	
		9,53	0,00	-2,92	395,00	0,00	-0,32	0,11	-0,54	-0,10
	Eşit farklılıkları varsaymama			-2,95	380,52	0,00	-0,32	0,11	-0,53	-0,11

Tablo 6 de görüldüğü gibi birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 1,61 standart sapma 0,93 erkek öğrenciler ortalaması 1,93 standart sapma 1,22 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 7
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatistikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	sapma	Std.hata	anlamı				
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Kız	193	2,83	1,71	0,12					
	Erkek	207	3,42	1,68	0,12					
bağımsız örnek test		Levene's Test için eşit farklılıklar								
				t-test için anlam eşitliği						
	Eşit farklılıkları varsayma	F	anlam	t	df	anamlılık	farklılığı	Std.hata farklılıkları		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm			lılık					alt	üst	
		0,1	0,75	-3,49	398,00	0,00	-0,59	0,17	-0,92	-0,26
	Eşit farklılıkları varsaymama			-3,49	394,77	0,00	-0,59	0,17	-0,92	-0,26

Dünyayı yok etmeyi isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2.83 standart sapma 1.71 erkek öğrenciler ortalaması 3.42 standart sapma 1.68 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 8

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	Sapm	Std.hata	anlam				
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Kız	190	1,211	0,71	0,05					
	Erkek	205	1,678	1,28	0,09					
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşitfarklılıklar									
	F		anlam	t	df	Anlamlılık	farklılığı	Std.Hata farklılıkları		
			lık			k		alt	üst	
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	eşit farklılıklar varsayma	77,34	5E-17	-4,43	393,00	0,00	-0,47	0,11	-0,68	-0,26
	eşit farklılıkları varsayma			-4,52	323,05	0,00	-0,47	0,10	-0,67	-0,26

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 1,21 standart sapma 0,71 erkek öğrenciler ortalaması 1,68 standart sapma 1,28 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 9

Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	sapma	Std.hata	anlam				
Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir	Kız	188	3,15	1,67	0,12					
	Erkek	204	3,58	1,65	0,12					
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşit farklılıklar									
	F		Anlam	t	df	anlam	Anlam	Std.hata farklılığı		
			m			lık(2-	farklılığı	alt	üst	
Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir	eşit farklılıkları varsayma	0,10	0,75	-2,53	390,00	0,01	-0,42	0,17	-0,75	-0,09
	eşit farklılıkları varsaymama			-2,53	386,32	0,01	-0,42	0,17	-0,75	-0,09

Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 3,15 standart sapma 1.67 ,erkek öğrenciler ortalaması 3.58 standart sapma 1.65 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 10

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatistikleri	cinsiyet	N	anlam	Std. Sapma	Std.Hata	anlam				
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Kız	190	1,43	0,90	0,07					
	Erkek	202	2,26	1,48	0,10					
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşitfarklılıkla								95%Güven aralığındaki farklılık	
	Eşit farklılıkları varsayma			t	df	Anlam	farklılığı	Std.Hata farklılığı	alt	üst
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Eşit farklılıkları varsayma			-6,71	390,00	0,00	-0,84	0,12	-1,08	-0,59
	Eşit farklılıkları varsaymama			-6,80	336,14	0,00	-0,84	0,12	-1,08	-0,59

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 1,43 standart sapma 0,90 erkek öğrenciler ortalaması 2,26 standart sapma 1,48 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 11

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

grup istatistikleri	cinsiyet	N	anlam	Std. sapma	Std.Hata	anlam				
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Kız	186	1,505376	1,02	0,07					
	Erkek	201	2,293532	1,49	0,11					
bağımsız örnekt	Levene's Test için eşit farklılıklar								95%Güven aralığındaki farklılık	
	Eşit farklılıkları varsayma			t	df	Anlam	farklılığı	Std.Hata farklılığı	alt	üst
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Eşit farklılıkları varsayma			-6,03	385,00	0,00	-0,79	0,13	-1,05	-0,53
	Eşit farklılıkları varsaymama			-6,11	355,41	0,00	-0,79	0,13	-1,04	-0,53

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 1,51 standart sapma 1,02, erkek öğrenciler ortalaması 2,29 standart sapma 1,49 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 12

Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri				Std. Sapm						
	cinsiyet	N	anlam		Std.Hata	anlamı				
Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim	Kız	190	3,57	1,67	0,12					
	Erkek	206	4,08	1,47	0,10					
bağımsız örnek test		Levene's Test için eşitfarklılıklar								95% Güven aralığındaki farklılık
				t-test için anlam eşitliği		Anlam farklılığı	Std.Hata farklılığı			
Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim	Eşit farklılıklar	F	anlam	t	df	Anlam farklılığı(2)				
			lılık							
		19,90	0,00	-3,20	394,00	0,00	-0,50	0,16	-0,81	-0,19
		Eşit farklılıkları varsaymama		-3,18	377,50	0,00	-0,50	0,16	-0,82	-0,19

Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 3,57 standart sapma 1,67, erkek öğrenciler ortalaması 4,08 standart sapma 1,47 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 13

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri				Std. Sapm						
	cinsiyet	N	anlam	a	Std.Hata	anlamı				
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Kız	191	1,23	0,78	0,06					
	Erkek	205	1,64	1,32	0,09					
bağımsız örnek test		Levene's Test için eşitfarklılıklar								95% Güven aralığındaki farklılık
				t-test için anlam eşitliği		Anlam farklılığı	Std.Hata farklılığı			
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Eşit farklılıkları varsayma	F	anlam	t	df	Anlam farklılığı(2)	anlam farklılığı	farklılığı	alt	üst
			lılık							
		53,18	0	-3,77	394,00	0,00	-0,41	0,11	-0,63	-0,20
		Eşit farklılıkları varsaymama		-3,84	335,39	0,00	-0,41	0,11	-0,63	-0,20

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 1,23 standart sapma 0,78, erkek öğrenciler

ortalaması 1,64 standart sapma 1,32 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 14

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri	cinsiyet	N	anlam	Std. Sapma	Std.Hata	Anlamı					
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Kız	191	2,115183	1,38	0,10						
	Erkek	203	2,965517	1,58	0,11						
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşitfarklılıklar										95%Güven aralığı için farklılık
				t-test için anlam eşitliği			Anlam farklılığı	Std.Hata farklılığı			alt üst
	Eşit farklılıkları varsayma	F	Anlam lılık	t	df	Anlam lılık (2) ğı					
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir		6,37	0,01	-5,68	392,00	0,00	-0,85	0,15	-1,14	-0,56	
		Eşit farklılıkları varsaymama		-5,70	389,93	0,00	-0,85	0,15	-1,14	-0,56	

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2,12 standart sapma 1,38, erkek öğrenciler ortalaması 2,97 standart sapma 1,58 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 15

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri	cinsiyet	N	anlam	Std. sapma	Std.Hata	anlamı					
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Kız	186	2,01	1,32	0,10						
	Erkek	205	3,09	1,54	0,11						
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşitfarklılıklar										95%güven aralığı için farklılık
				t-test için anlam eşitliği			Anlam farklılığı	Std.Hata farklılığı			alt üst
	Eşit farklılıkları varsayma	F	Anlam lılık	t	df	Anlam lılık(2) ğı					
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim		9,79	0,00	-7,42	389,00	0,00	-1,08	0,15	-1,37	-0,80	
		Eşit farklılıkları varsaymama		-7,48	387,55	0,00	-1,08	0,14	-1,37	-0,80	

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2,01 standart sapma 1,32, erkek öğrenciler ortalaması 3,09 standart sapma 1,54 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 16

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	Sapm	Std.Hata	Anlamı				
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Kız	189	2,52	1,57	0,11					
	Erkek	201	3,02	1,60	0,11					
bağımsız örnek test	Levene's test için eşitfarklılıklar								95%Güven aralığı için farklılık	
	Eşit farklılıkları			F	Anlam	t	df	Anlam	Anlam	Std.Hat
	varsayma	0,04	0,85	-3,13	388,00	0,00	-0,50	0,16	-0,82	-0,19
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Eşit farklılıkları varsayma			-3,13	387,30	0,00	-0,50	0,16	-0,82	-0,19

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2,52 standart sapma 1,57, erkek öğrenciler ortalaması 3,02 standart sapma 1,60 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 17

Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Grup istatistikleri				Std.						
	cinsiyet	N	anlam	Sapm	Std.Hata	anlamı				
Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm	Kız	188	2,245	1,51	0,11					
	Erkek	205	2,868	1,68	0,12					
bağımsız örnek test	Levene's Test için eşitfarklılıklar								95% güven aralığındaki fark	
	Eşit farklılıkları			F	Anlam	t	df	Anlam	farklılığı	Std.Hata farklılığı
Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm	varsayma	8,63	0,00	-3,85	391,00	0,00	-0,62	0,16	-0,94	-0,31
	Eşit farklılıkları			-3,87	390,83	0,00	-0,62	0,16	-0,94	-0,31

Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2,24 standart sapma 1,51, erkek öğrenciler ortalaması 2,87 standart sapma 1,68 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 18

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda kız ve erkek öğrenciler arasındaki ilişki

Group Statistics					Std.					
	cinsiyet	N	anlam	sapma	Std.hata	anlamı				
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Kız	189	2,80	1,61	0,12					
	Erkek	205	3,68	1,51	0,11					
Independent Samples Test		Levene's								
		Test için		t-test için anlam eşitliği				Std.ha	95% güven	
	Eşit farklılıkları varsayma	F	anlam	t	df	anlamlılık	anlam	ta	alt	üst
			lılık				farklılı	farklılı		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Eşit farklılıkları varsayma	2,14	0,144	-5,62	392,00	0,00	-0,88	0,16	-1,19	-0,57
	Eşit farklılıkları varsayma			-5,60	383,92	0,00	-0,88	0,16	-1,19	-0,57

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuna karşı cinsiyete göre tutumunda kız öğrenciler ortalaması 2,80 standart sapma 1,61, erkek öğrenciler ortalaması 3,68 standart sapma 1,51 çıkmıştır. t testi sonucunda cinsiyetler arası istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p < 0,05$)

Araştırmaya katılan çocuklardan alınan istatiki bilgilere göre erkek çocuklar kızlara göre daha fazla şiddet tutumu takınmaktadırlar. Çizgi filmde şiddet ve televizyonda çizgi filmlerin Türk çocukları üzerine etkisi adlı yüksek lisans tezinde R.Tarhan Selek'in⁸⁰ yapmış olduğu deneysel araştırmasında çizgi filmlerdeki şiddetten erkek çocukların daha fazla etkilendiği bulgusuna ulaşmıştır. Çocukların ankete verdikleri yanıtlara göre de şiddet tutumuna erkek çocukların daha yatkın olduğu bulunmuştur. Bu durumda ortaya çıkan sonuç iki araştırmanın da sonuçlarının örtüştüğüdür.

⁸⁰ Selek, a.g.t., s.110.

7.3)Çizgi film izleme sürelerinin şiddete yönelmeye ilişkisi

Bu bölümde televizyonda çizgi film izleme sürelerinin şiddet tutumuyla ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 19

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar				Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Max
		N	Anlam			alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Haftada bir gün	88	2,86	1,76	0,19	2,49	3,24	1	5
	Haftada birkaç gün	201	3,11	1,68	0,12	2,88	3,34	1	5
	Hergün	85	3,48	1,70	0,18	3,12	3,85	1	5
	Hiç izlemem	22	3,00	1,83	0,39	2,19	3,81	1	5
	Total	396	3,13	1,72	0,09	2,96	3,30	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD		(J)Haftada kaç gün çizgi film izlersin	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin					alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,246	0,22	0,26	-0,68	0,18		
		Hergün	-0,619	0,26	0,02	-1,13	-0,11		
		Hiç izlemem	-0,136	0,41	0,74	-0,94	0,67		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,2458	0,22	0,26	-0,18	0,68		
		Hergün	-0,373	0,22	0,09	-0,81	0,06		
		Hiç izlemem	0,1095	0,38	0,78	-0,65	0,87		
	Hergün	Haftada bir gün	0,6187	0,26	0,02	0,11	1,13		
		Haftada birkaç gün	0,3729	0,22	0,09	-0,06	0,81		
		Hiç izlemem	0,4824	0,41	0,24	-0,32	1,29		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,1364	0,41	0,74	-0,67	0,94		
		Haftada birkaç gün	-0,109	0,38	0,78	-0,87	0,65		
		Hergün	-0,482	0,41	0,24	-1,29	0,32		

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, hergün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 2,86 haftada birkaç gün izleyen 3,11 ,hergün izleyen 3,48 , Hiç izlemem diyen 3,00, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi hergün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile hergün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 20

Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar	N	Anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven		Min	Maxi	
					alt	üst			
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim	Haftada bir gün	88	1,625	0,99	0,11	1,42	1,83	1	5
	Haftada birkaç gün	201	1,7114	1,04	0,07	1,57	1,86	1	5
	Hergün	84	2,0714	1,31	0,14	1,79	2,35	1	5
	Hiç izlemem	22	1,5455	0,86	0,18	1,17	1,93	1	3
Total	395	1,7595	1,09	0,05	1,65	1,87	1	5	
Çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlamlılık	95% Güven aralığı			
bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,086	0,14	0,53	-0,36	0,19		
		Hergün	-0,446	0,17	0,01	-0,77	-0,12		
		Hiç izlemem	0,0795	0,26	0,76	-0,43	0,59		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,0864	0,14	0,53	-0,19	0,36		
		Hergün	-0,36	0,14	0,01	-0,64	-0,08		
		Hiç izlemem	0,166	0,24	0,50	-0,31	0,64		
	Hergün	Haftada bir gün	0,4464	0,17	0,01	0,12	0,77		
		Haftada birkaç gün	0,36	0,14	0,01	0,08	0,64		
		Hiç izlemem	0,526	0,26	0,04	0,02	1,04		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	-0,08	0,26	0,76	-0,59	0,43		
	Haftada birkaç gün	-0,166	0,24	0,50	-0,64	0,31			
	Hergün	-0,526	0,26	0,04	-1,04	-0,02			

Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün,haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 1,63 haftada birkaç gün izleyen 1,71 ,her gün izleyen 2,07 , Hiç izlemem diyen 1,55, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 21

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar				Std. Sapma	Std. Hata	95%Anlam için		Mini	Maxi
	N	anlam				Alt	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Haftada bir gün	196	1,58	1,16	0,13	1,33	1,83	1	5
	Haftada birkaç gün	83	1,88	1,32	0,09	1,70	2,07	1	5
	Hergün	20	2,40	1,50	0,16	2,07	2,72	1	5
	Hiç izlemem	385	1,60	1,10	0,24	1,09	2,11	1	5
	Total	88	1,91	1,34	0,07	1,78	2,05	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	Anlam farklılığı(I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,30	0,17	0,08	-0,64	0,03		
		Hergün	-0,82	0,20	0,00	-1,21	-0,42		
		Hiç izlemem	-0,02	0,33	0,95	-0,66	0,62		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,30	0,17	0,08	-0,03	0,64		
		Hergün	-0,51	0,17	0,00	-0,85	-0,18		
		Hiç izlemem	0,28	0,31	0,36	-0,32	0,89		
	Hergün	Haftada bir gün	0,82	0,20	0,00	0,42	1,21		
		Haftada birkaç gün	0,51	0,17	0,00	0,18	0,85		
		Hiç izlemem	0,80	0,33	0,02	0,15	1,44		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,02	0,33	0,95	-0,62	0,66		
	Haftada birkaç gün	-0,28	0,31	0,36	-0,89	0,32			
	Hergün	-0,80	0,33	0,02	-1,44	-0,15			

Biri beni kızdırırsa onu döverim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Haftada bir gün izleyen 1,58 haftada birkaç gün izleyen 1,88 ,her gün izleyen 2,40 , Hiç izlemem diyen 1,60, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile hergün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 22

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95%anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Haftada bir gün	88	2,20	1,39	0,15	1,91	2,50	1	5
	Haftada birkaç gün	198	2,46	1,52	0,11	2,25	2,67	1	5
	Hergün	84	3,19	1,57	0,17	2,85	3,53	1	5
	Hiç izlemem	22	2,18	1,56	0,33	1,49	2,87	1	5
	Total	392	2,54	1,54	0,08	2,39	2,70	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD			Anlam farklılığı	Std.Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün	(J) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(I-J)			alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,26	0,19	0,19	-0,63	0,12		
		Hergün	-0,99	0,23	0,00	-1,44	-0,53		
		Hiç izlemem	0,02	0,36	0,95	-0,68	0,73		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,26	0,19	0,19	-0,12	0,63		
		Hergün	-0,73	0,20	0,00	-1,12	-0,34		
		Hiç izlemem	0,28	0,34	0,41	-0,39	0,94		
	Hergün	Haftada bir gün	0,99	0,23	0,00	0,53	1,44		
		Haftada birkaç gün	0,73	0,20	0,00	0,34	1,12		
	Hiç izlemem	1,01	0,36	0,01	0,30	1,72			
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	-0,02	0,36	0,95	-0,73	0,68		
		Haftada birkaç gün	-0,28	0,34	0,41	-0,94	0,39		
		Hergün	-1,01	0,36	0,01	-1,72	-0,30		

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün,hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 2,20 haftada birkaç gün izleyen 2,46 ,her gün izleyen 3,19 , Hiç izlemem diyen 2,18, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur.Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 23

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
						alt sınır	Üst sınır			
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Haftada bir gün	87	1,2069	0,75	0,08	1,05	1,3666	1	5	
	Haftada birkaç gün	200	1,45	1,09	0,08	1,30	1,6017	1	5	
	Hergün	84	1,6786	1,27	0,14	1,40	1,9546	1	5	
	Hiç izlemem	22	1,4091	0,80	0,17	1,06	1,7622	1	4	
	Total	393	1,4427	1,06	0,05	1,34	1,5479	1	5	
Çoklu Karşılaştırma										
LSD										
Bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün	Anlam farklılığı I(I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı				
						alt sınır	Üst sınır			
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,24	0,14	0,07	-0,51	0,02			
		Hergün	-0,47	0,16	0,00	-0,79	-0,15			
		Hiç izlemem	-0,20	0,25	0,42	-0,70	0,29			
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,24	0,14	0,07	-0,02	0,51			
		Hergün	-0,23	0,14	0,10	-0,50	0,04			
		Hiç izlemem	0,04	0,24	0,86	-0,42	0,51			
		Hergün	Haftada bir gün	0,47	0,16	0,00	0,15	0,79		
			Haftada birkaç gün	0,23	0,14	0,10	-0,04	0,50		
		Hiç izlemem	0,27	0,25	0,29	-0,23	0,77			
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,20	0,25	0,42	-0,29	0,70			
		Haftada birkaç gün	-0,04	0,24	0,86	-0,51	0,42			
		Hergün	-0,27	0,25	0,29	-0,77	0,23			

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Haftada bir gün izleyen 1,21 haftada birkaç gün izleyen 1,45 ,her gün izleyen 1,68 , Hiç izlemem diyen 1,41, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 24

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar				Std. Sapma	Std. Hata	95%Anlam için		Min	Maxi
		N	anlam			alt sını	Üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Haftada bir gün	85	1,48	1,05	0,11	1,26	1,71	1	5
	Haftada birkaç gün	198	1,80	1,25	0,09	1,62	1,97	1	5
	Hergün	85	2,44	1,52	0,16	2,11	2,76	1	5
	Hiç izlemem	22	1,50	1,01	0,22	1,05	1,95	1	5
	Total	390	1,85	1,30	0,07	1,72	1,98	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD			Anla	Std.	Anlam	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün çizgi film	m	Hata	lılık	alt sını	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,32	0,16	0,05	-0,64	0,01		
		Hergün	-0,95	0,19	0,00	-1,33	-0,57		
		Hiç izlemem	-0,02	0,30	0,95	-0,61	0,58		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,32	0,16	0,05	-0,01	0,64		
		Hergün	-0,64	0,16	0,00	-0,96	-0,32		
		Hiç izlemem	0,30	0,28	0,29	-0,26	0,86		
	Hergün	Haftada bir gün	0,95	0,19	0,00	0,57	1,33		
		Haftada birkaç gün	0,64	0,16	0,00	0,32	0,96		
		Hiç izlemem	0,94	0,30	0,00	0,34	1,53		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,02	0,30	0,95	-0,58	0,61		
		Haftada birkaç gün	-0,30	0,28	0,29	-0,86	0,26		

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Haftada bir gün izleyen 1,48 haftada birkaç gün izleyen 1,80 ,her gün izleyen 2,44 , Hiç izlemem diyen 1,50, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocukta çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 25

Arkadaşlarıma lakap takip onları incitmek hoşuma gider tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
						alt sınır	Üst sınır			
Arkadaşlarıma lakap takip onları incitmek hoşuma gider	Haftada bir gün	88	1,30	0,94	0,10	1,10	1,49	1	5	
	Haftada birkaç gün	200	1,30	0,91	0,06	1,17	1,43	1	5	
	Hergün	85	1,85	1,48	0,16	1,53	2,17	1	5	
	Hiç izlemem	22	1,55	1,14	0,24	1,04	2,05	1	5	
	Total	395	1,43	1,10	0,06	1,32	1,54	1	5	
Çoklu karşılaştırma										
LSD										
bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün çizgi film	Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı				
						alt sınır	üst sınır			
Arkadaşlarıma lakap takip onları incitmek hoşuma gider	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,005	0,14	0,97	-0,28	0,27			
		Hergün	-0,552	0,16	0,00	-0,87	-0,23			
		Hiç izlemem	-0,25	0,26	0,33	-0,76	0,26			
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,0045	0,14	0,97	-0,27	0,28			
		Hergün	-0,55	0,14	0,00	-0,82	-0,27			
		Hiç izlemem	-0,25	0,24	0,31	-0,72	0,23			
		Hergün	Haftada bir gün	0,55	0,16	0,00	0,23	0,87		
		Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,55	0,14	0,00	0,27	0,82		
		Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,30	0,26	0,24	-0,21	0,81		
		Hiç izlemem	Haftada birkaç gün	0,25	0,26	0,33	-0,26	0,76		
		Haftada birkaç gün	0,25	0,24	0,31	-0,23	0,72			
		Hergün	-0,30	0,26	0,24	-0,81	0,21			

Arkadaşlarıma lakap takip onları incitmek hoşuma gider tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün,haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 1,30 haftada birkaç gün izleyen 1,30 ,her gün izleyen 2,85 , Hiç izlemem diyen 1,55, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur.Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 26

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar				Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
		N	anlam			alt sınır	üst sınır			
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Haftada bir gün	87	2,23	1,37	0,15	1,94	2,52	1	5	
	Haftada birkaç gün	199	2,42	1,54	0,11	2,21	2,64	1	5	
	Hergün	83	3,31	1,49	0,16	2,99	3,64	1	5	
	Hiç izlemem	20	2,30	1,53	0,34	1,59	3,01	1	5	
	Toplam	389	2,56	1,54	0,08	2,41	2,72	1	5	
Çoklu karşılaştırma LSD		(J) Haftada kaç gün								
bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	gün çizgi film izlersin	Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı				
						alt sınır	üst sınır			
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,19	0,19	0,32	-0,57	0,18			
		Hergün	-1,08	0,23	0,00	-1,53	-0,63			
		Hiç izlemem	-0,07	0,37	0,85	-0,80	0,66			
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,19	0,19	0,32	-0,18	0,57			
		Hergün	-0,89	0,19	0,00	-1,27	-0,51			
		Hiç izlemem	0,12	0,35	0,73	-0,56	0,81			
		Hergün	Haftada bir gün	1,08	0,23	0,00	0,63	1,53		
			Haftada birkaç gün	0,89	0,19	0,00	0,51	1,27		
			Hiç izlemem	1,01	0,37	0,01	0,28	1,74		
		Hiç izlemem	Haftada bir gün	0,07	0,37	0,85	-0,66	0,80		
		Haftada birkaç gün	-0,12	0,35	0,73	-0,81	0,56			
		Hergün	-1,01	0,37	0,01	-1,74	-0,28			

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Haftada bir gün izleyen 2,23 haftada birkaç gün izleyen 2,42 ,her gün izleyen 3,31 , Hiç izlemem diyen 2,30, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 27

Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	%95 anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
						Lower B	Upper Bound			
Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir	Haftada bir gün	87	3,20	1,67	0,18	2,84	3,55	1	5	
	Haftada birkaç gün	199	3,44	1,68	0,12	3,21	3,68	1	5	
	Hergün	83	3,63	1,61	0,18	3,28	3,98	1	5	
	Hiç izlemem	22	2,50	1,65	0,35	1,77	3,23	1	5	
	Total	391	3,37	1,67	0,08	3,21	3,54	1	5	
Çoklu karşılaştırma LSD										
Bağımlı değişken	(I) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	(J) Haftada kaç gün çizgi film izlersin	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı				
						alt sınır	üst sınır			
Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,25	0,21	0,25	-0,67	0,17			
		Hergün	-0,43	0,25	0,09	-0,93	0,07			
		Hiç izlemem	0,70	0,40	0,08	-0,08	1,47			
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,25	0,21	0,25	-0,17	0,67			
		Hergün	-0,18	0,22	0,40	-0,61	0,24			
		Hiç izlemem	0,94	0,37	0,01	0,21	1,68			
		Hergün	Haftada bir gün	0,43	0,25	0,09	-0,07	0,93		
			Haftada birkaç gün	0,18	0,22	0,40	-0,24	0,61		
			Hiç izlemem	1,13	0,40	0,00	0,34	1,91		
		Hiç izlemem	Haftada bir gün	-0,70	0,40	0,08	-1,47	0,08		
		Haftada birkaç gün	-0,94	0,37	0,01	-1,68	-0,21			
		Hergün	-1,13	0,40	0,00	-1,91	-0,34			

Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün,haftada birkaç gün, hergün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 3,20 haftada birkaç gün izleyen 3,44 ,hergün izleyen 3,63 , Hiç izlemem diyen 2,50, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi hergün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile hergün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 28

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar				Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Haftada bir gün	86	2,67	1,65	0,18	2,32	3,03	1	5
	Haftada birkaç gün	196	2,70	1,54	0,11	2,48	2,92	1	5
	Hergün	85	3,16	1,62	0,18	2,81	3,52	1	5
	Hiç izlemem	21	2,29	1,68	0,37	1,52	3,05	1	5
	Total	388	2,77	1,60	0,08	2,61	2,93	1	5
çoklu karşılaştırma		(J) Haftada kaç gün	Anlam farklılığı(I-J)						
LSD	(I) Haftada kaç gün	gün		Std. Hata					
bağımlı değişken	çizgi film izlersin	çizgi film izlersin		Sig.		95%Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Haftada bir gün	Haftada birkaç gün	-0,02	0,21	0,91	-0,43	0,38		
		Hergün	-0,49	0,24	0,04	-0,97	-0,01		
		Hiç izlemem	0,39	0,39	0,32	-0,37	1,15		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,02	0,21	0,91	-0,38	0,43		
		Hergün	-0,47	0,21	0,02	-0,87	-0,06		
		Hiç izlemem	0,41	0,37	0,26	-0,31	1,13		
	Hergün	Haftada bir gün	0,49	0,24	0,04	0,01	0,97		
		Haftada birkaç gün	0,47	0,21	0,02	0,06	0,87		
		Hiç izlemem	0,88	0,39	0,02	0,12	1,64		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	-0,39	0,39	0,32	-1,15	0,37		
	Haftada birkaç gün	-0,41	0,37	0,26	-1,13	0,31			
	Hergün	-0,88	0,39	0,02	-1,64	-0,12			

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün,haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.haftada bir gün izleyen 2,67 haftada birkaç gün izleyen 2,70 ,her gün izleyen 3,16 , Hiç izlemem diyen 2,29, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 29

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme sıklıklarına göre öğrencilerin şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Haftada bir gün	87	2,94	1,60	0,17	2,60	3,28	1	5
	Haftada birkaç gün	200	3,31	1,63	0,12	3,08	3,53	1	5
	Hergün	84	3,63	1,56	0,17	3,29	3,97	1	5
	Hiç izlemem	22	2,82	1,68	0,36	2,07	3,56	1	5
	Total	393	3,27	1,62	0,08	3,11	3,43	1	5
çoklu karşılaştırma		(J) Haftada kaç gün	Anla m						
LSD	(I) Haftada kaç gün	çizgi film izlersin	farklılı	Std.					
bağımlı değişken	çizgi film izlersin	izlersin	ğı (I-	Hata	Sig.	95%Güven aralığı			
						alt sınır	Üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Haftada bir gün	Haftada birkaç	-0,36	0,21	0,08	-0,77	0,04		
		Hergün	-0,69	0,25	0,01	-1,17	-0,20		
		Hiç izlemem	0,12	0,38	0,75	-0,63	0,88		
	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	0,36	0,21	0,08	-0,04	0,77		
		Hergün	-0,33	0,21	0,12	-0,74	0,09		
		Hiç izlemem	0,49	0,36	0,18	-0,22	1,20		
	Hergün	Haftada bir gün	0,69	0,25	0,01	0,20	1,17		
		Haftada birkaç	0,33	0,21	0,12	-0,09	0,74		
		Hiç izlemem	0,81	0,39	0,04	0,05	1,57		
	Hiç izlemem	Haftada bir gün	-0,12	0,38	0,75	-0,88	0,63		
		Haftada birkaç	-0,49	0,36	0,18	-1,20	0,22		
		Hergün	-0,81	0,39	0,04	-1,57	-0,05		

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda çizgi film izleme süreli olarak haftada bir gün, haftada birkaç gün, her gün, hiç izlemem diyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Haftada bir gün izleyen 2,94 haftada birkaç gün izleyen 3,31 ,her gün izleyen 3,63 , Hiç izlemem diyen 2,82, Haftada bir gün çizgi film izleyen bir çocuktan çizgi filmi her gün izleyen çocuğun tutumunda şiddette doğru bir artış söz konusu olmuştur .Haftada bir gün izleyenler ile her gün çizgi film izleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$) (Ek 1 tablo 29)

Çocukların çizgi film izleme süreleri arttıkça şiddetten etkilenip şiddet tutumu takınmalarıyla ilgili ilişkiye bakıldığında Radyo Televizyon Üst Kurulu Kamuoyu ve Yayın Araştırmaları Dairesi Başkanlığınca Mayıs-Haziran 1997 yılında yapılan anket uygulaması çocukların uzmanların tüm uyarılarına rağmen günde ortalama 3 saat 10 dakika, ki hafta

içinde toplam 15 saat 51 dakika hafta sonlarında ise günde ortalama 3 saat 53 dakika bir haftada ise toplam 23 saat 37 dakika televizyon izlediklerini açıklamaktadır. Çocuğun televizyon izleme oranı fazlaştıkça karşılaştığı şiddet oranıda artmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda çocukların haftalık çizgi film izleme sıklıkları arttığında şiddet tutumunun artış göstermesi RTÜK'ün yaptığı araştırma sonucuyla örtüşmektedir denebilir.

7.4) Duygusal, komedi şiddet, bilgi ve şiddet içerikli çizgi film izleyen çocukların şiddete eğilimleri

Bu bölümde televizyonda gösterilen çizgi filmlerden gerçek şiddet içeren çizgi filmi izleyen çocukların şiddet tutumu takınmalarıyla ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 30

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

tanımlamalar	N	anlam	Std. sapma	Std. hata	95% anlam için güven aralığı		Mini	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Tom and Jerry	227	2,99	1,70	0,11	2,77	3,21	1	5
	Heidi	51	2,94	1,70	0,24	2,46	3,42	1	5
	Spiderman	94	3,64	1,66	0,17	3,30	3,98	1	5
	Neden neden ailesi	18	3,06	1,76	0,42	2,18	3,93	1	5
	Total	390	3,14	1,71	0,09	2,97	3,31	1	5
çoklu karşılaştırma		(J) Aşağıdaki çizgi filmlerden hangisini daha çok severek izlersin	anlam farklılığı (I-J)	Std. hata	anlamlılık	95% güven aralığı			
LSD	(I) Aşağıdaki çizgi filmlerden hangisini daha çok	alt sınır				üst sınır			
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Tom and Jerry	Heidi	0,05	0,26	0,85	-0,47	0,57		
		Spiderman	-0,65	0,21	0,00	-1,06	-0,24		
		Neden neden ailesi	-0,06	0,41	0,88	-0,88	0,75		
	Heidi	Tom and Jerry	-0,05	0,26	0,85	-0,57	0,47		
		Spiderman	-0,70	0,29	0,02	-1,28	-0,12		
		Neden neden ailesi	-0,11	0,46	0,81	-1,03	0,80		
	Spiderman	Tom and Jerry	0,65	0,21	0,00	0,24	1,06		
		Heidi	0,70	0,29	0,02	0,12	1,28		
		Neden neden ailesi	0,58	0,44	0,18	-0,27	1,44		
		Neden neden ailesi	Tom and Jerry	0,06	0,41	0,88	-0,75	0,88	
		Heidi	0,11	0,46	0,81	-0,80	1,03		
		Spiderman	-0,58	0,44	0,18	-1,44	0,27		

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 2,99 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 2,94 Şiddet içeren Spiderman 3,64 Bilgi içerikli Neden Neden ailesinde 3,06 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatistiksel açıdan bakıldığında ise

şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile spiderman izleyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 31

Birisi beni kızdırırsa ona bağırip kötü sözler söylerim tutumunda şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar	N	Anlam	Std. Sapma	Std.Hata	95%anlam için güven aralığı		Mini	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Birisi beni kızdırırsa ona bağırip kötü sözler	Tom and Jerry	227	1,75	1,06	0,07	1,61	1,89	1	5
	Heidi	51	1,51	0,95	0,13	1,24	1,78	1	5
	Spiderman	94	1,98	1,22	0,13	1,73	2,23	1	5
	Neden neden ailesi	17	1,82	1,33	0,32	1,14	2,51	1	5
	Total	389	1,78	1,10	0,06	1,67	1,89	1	5
çoklu karşılaştırma	(J) Aşağıdaki çizgi filmlerden								
LSD									
bağımlı değişken	(I) Aşağıdaki çizgi fi	hangisini daha çok severek izlersin	farklılı	Std.Hata	Anlamlılık	95%Güven aralığı			
			ğı(I-J)			alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa ona bağırip kötü sözler söylerim	Tom and Jerry	Heidi	0,24	0,17	0,15	-0,09	0,58		
		Spiderman	-0,23	0,13	0,10	-0,49	0,04		
		Neden neden ailesi	-0,07	0,28	0,80	-0,61	0,47		
	Heidi	Tom and Jerry	-0,24	0,17	0,15	-0,58	0,09		
		Spiderman	-0,47	0,19	0,01	-0,84	-0,09		
		Neden neden ailesi	-0,31	0,31	0,31	-0,92	0,29		
	Spiderman	Tom and Jerry	0,23	0,13	0,10	-0,04	0,49		
		Heidi	0,47	0,19	0,01	0,09	0,84		
	Neden neden ailesi	0,16	0,29	0,59	-0,41	0,72			
	Tom and Jerry	0,07	0,28	0,80	-0,47	0,61			
	Heidi	0,31	0,31	0,31	-0,29	0,92			
	Spiderman	-0,16	0,29	0,59	-0,72	0,41			

Birisi beni kızdırırsa ona bağırip kötü sözler söylerim tutumunda komedi şiddet, duygusal,bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır.Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 1,75 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 1,51 Şiddet içeren Spiderman 1,98 Bilgi içerikli Neden Neden aileside 1,78 dir.Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.İstatistiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile spiderman izleyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 32

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std.	Std.	95%Anlam için				
		N	anlam	Sapma	Hata	güven aralığı		Min	Maxi	
						alt sınır	üst sınır			
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Tom and Jerry	225	1,41	1,00	0,07	1,28	1,54	1	5	
	Heidi	51	1,24	0,74	0,10	1,03	1,44	1	5	
	Spiderman	93	1,73	1,40	0,15	1,44	2,02	1	5	
	Neden neden ailesi	18	1,22	0,65	0,15	0,90	1,54	1	5	
	Total	387	1,46	1,08	0,05	1,35	1,57	1	5	
	(I) Aşağıdaki çizgi filmelerden	(J) Aşağıdaki çizgi filmelerden								
Çoklu karşılaştırma	hangisini daha çok severek izlersin	hangisini daha çok severek izlersin	Anla							
LSD			m	Std.	Anlam					
bağımlı değişken			farklılı	Hata	lılık	95%Güven aralığı				
						alt sınır	üst sınır			
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Tom and Jerry	Heidi	0,18	0,17	0,28	-0,15	0,50			
		Spiderman	-0,32	0,13	0,02	-0,58	-0,06			
		Neden neden ailesi	0,19	0,26	0,47	-0,32	0,71			
	Heidi	Tom and Jerry	-0,18	0,17	0,28	-0,50	0,15			
		Spiderman	-0,50	0,19	0,01	-0,86	-0,13			
		Neden neden ailesi	0,01	0,29	0,96	-0,56	0,59			
	Spiderman	Tom and Jerry	0,32	0,13	0,02	0,06	0,58			
		Heidi	0,50	0,19	0,01	0,13	0,86			
		Neden neden ailesi	0,51	0,28	0,07	-0,03	1,05			
		Neden neden ailesi	Tom and Jerry	-0,19	0,26	0,47	-0,71	0,32		
			Heidi	-0,01	0,29	0,96	-0,59	0,56		
			Spiderman	-0,51	0,28	0,07	-1,05	0,03		

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 1,41 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 1,24 Şiddet içeren Spiderman 1,73 Bilgi içerikli Neden Neden ailesinde 1,22 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile spiderman izleyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Tablo 33

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std.	Std.	95%Anlam için				
		N	anlam	Sapma	Hata	güven aralığı		Min	Maxi	
						alt sınır	Üst sınır			
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Tom and Jerry	225	1,853	1,30	0,09	1,68	2,024	1	5	
	Heidi	50	1,42	1,05	0,15	1,12	1,719	1	5	
	Spiderman	91	2,176	1,43	0,15	1,88	2,475	1	5	
	Neden neden ailesi	18	1,722	1,07	0,25	1,19	2,256	1	5	
	Total	384	1,867	1,31	0,07	1,74	1,999	1	5	
Çoklu karşılaştırma LSD Bağımlı değişken	(I) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	Anla m farklılı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı				
						alt sınır	Üst sınır			
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Tom and Jerry	Heidi	0,43	0,20	0,03	0,04	0,83			
		Spiderman	-0,32	0,16	0,05	-0,64	-0,01			
		Neden neden ailesi	0,13	0,32	0,68	-0,49	0,75			
	Heidi	Tom and Jerry	-0,43	0,20	0,03	-0,83	-0,04			
		Spiderman	-0,76	0,23	0,00	-1,20	-0,31			
		Neden neden ailesi	-0,30	0,36	0,40	-1,00	0,40			
		Spiderman	Tom and Jerry	0,32	0,16	0,05	0,01	0,64		
		Heidi	0,76	0,23	0,00	0,31	1,20			
		Neden neden ailesi	0,45	0,33	0,18	-0,20	1,11			
		Neden neden ailesi	Tom and Jerry	-0,13	0,32	0,68	-0,75	0,49		
		Heidi	0,30	0,36	0,40	-0,40	1,00			
		Spiderman	-0,45	0,33	0,18	-1,11	0,20			

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 1,85 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 1,42 Şiddet içeren Spiderman 2,18 Bilgi içerikli Neden Neden aileside 1,72 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. (p<0,05)

Tablo 34

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
						alt sınır	üst sınır			
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Tom and Jerry	223	1,86	1,29	0,09	1,69	2,03	1	5	
	Heidi	48	1,63	1,18	0,17	1,28	1,97	1	5	
	Spiderman	91	2,32	1,55	0,16	2,00	2,64	1	5	
	Neden neden ailesi	17	1,59	1,12	0,27	1,01	2,16	1	5	
	Total	379	1,93	1,35	0,07	1,79	2,06	1	5	
çoklu karşılaştırma LSD bağımlı değişken	(I) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı				
						alt sınır	üst sınır			
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Tom and Jerry	Heidi	0,23	0,21	0,28	-0,19	0,65			
		Spiderman	-0,46	0,17	0,01	-0,79	-0,14			
		Neden neden ailesi	0,27	0,34	0,43	-0,39	0,93			
	Heidi	Tom and Jerry	-0,23	0,21	0,28	-0,65	0,19			
		Spiderman	-0,69	0,24	0,00	-1,16	-0,23			
		Neden neden ailesi	0,04	0,38	0,92	-0,70	0,78			
		Spiderman	Tom and Jerry	0,46	0,17	0,01	0,14	0,79		
			Heidi	0,69	0,24	0,00	0,23	1,16		
			Neden neden ailesi	0,73	0,35	0,04	0,04	1,42		
		Neden neden ailesi	Tom and Jerry	-0,27	0,34	0,43	-0,93	0,39		
		Heidi	-0,04	0,38	0,92	-0,78	0,70			
		Spiderman	-0,73	0,35	0,04	-1,42	-0,04			

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 1,86 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 1,63 Şiddet içeren Spiderman 2,32 Bilgi içerikli Neden Neden ailesi 1,59 dır. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatistiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Tablo 35

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. Sapm	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
		N	anlam			alt sınır	üst sınır			
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Tom and Jerry	227	1,41	1,06	0,07	1,28	1,55	1	5	
	Heidi	51	1,20	0,75	0,10	0,99	1,41	1	5	
	Spiderman	92	1,66	1,35	0,14	1,38	1,94	1	5	
	Neden neden ailesi	18	1,39	0,98	0,23	0,90	1,88	1	4	
	Total	388	1,44	1,11	0,06	1,33	1,55	1	5	
çoklu karşılaştırma LSD	(I) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelerden hangisini daha çok severek izlersin	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı				
bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır			
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Tom and Jerry	Heidi	0,22	0,17	0,20	-0,12	0,55			
		Spiderman	-0,25	0,14	0,07	-0,52	0,02			
		Neden neden ailesi	0,03	0,27	0,93	-0,51	0,56			
	Heidi	Tom and Jerry	-0,22	0,17	0,20	-0,55	0,12			
		Spiderman	-0,47	0,19	0,02	-0,85	-0,09			
		Neden neden ailesi	-0,19	0,30	0,52	-0,79	0,40			
		Spiderman	Tom and Jerry	0,25	0,14	0,07	-0,02	0,52		
			Heidi	0,47	0,19	0,02	0,09	0,85		
			Neden neden ailesi	0,27	0,28	0,33	-0,28	0,83		
		Neden neden ailesi	Tom and Jerry	-0,03	0,27	0,93	-0,56	0,51		
		Heidi	0,19	0,30	0,52	-0,40	0,79			
		Spiderman	-0,27	0,28	0,33	-0,83	0,28			

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 1,41 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 1,20 Şiddet içeren Spiderman 1,66 Bilgi içerikli Neden Neden ailesinde 1,39 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Tablo 36

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Tom and Jerry	224	2,50	1,54	0,10	2,30	2,70	1	5
	Heidi	51	2,27	1,52	0,21	1,85	2,70	1	5
	Spiderman	93	2,97	1,58	0,16	2,64	3,29	1	5
	Neden neden ailesi	18	2,17	1,34	0,32	1,50	2,83	1	5
	Total	386	2,57	1,55	0,08	2,41	2,72	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin							
Bağımlı değişken			Anlam fa	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Tom and Jerry	Heidi	0,23	0,24	0,35	-0,24	0,70		
		Spiderman	-0,47	0,19	0,01	-0,84	-0,09		
		Neden neden ailesi	0,33	0,38	0,38	-0,41	1,08		
	Heidi	Tom and Jerry	-0,23	0,24	0,35	-0,70	0,24		
		Spiderman	-0,69	0,27	0,01	-1,22	-0,17		
		Neden neden ailesi	0,11	0,42	0,80	-0,72	0,94		
	Spiderman	Tom and Jerry	0,47	0,19	0,01	0,09	0,84		
		Heidi	0,69	0,27	0,01	0,17	1,22		
		Neden neden ailesi	0,80	0,40	0,04	0,02	1,58		
	Neden neden ailesi	Tom and Jerry	-0,33	0,38	0,38	-1,08	0,41		
		Heidi	-0,11	0,42	0,80	-0,94	0,72		
		Spiderman	-0,80	0,40	0,04	-1,58	-0,02		

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 2,50 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 2,27 Şiddet içeren Spiderman 2,97 Bilgi içerikli Neden Neden ailesi 2,17 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Tablo 37

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

Tanımlamalar	N	Anlam	Std. sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Tom and Jerry	224	2,35	1,48	0,10	2,16	2,55	1	5
	Heidi	50	2,48	1,54	0,22	2,04	2,92	1	5
	Spiderman	93	3,22	1,56	0,16	2,89	3,54	1	5
	Neden neden ailesi	16	2,50	1,46	0,37	1,72	3,28	1	5
	Total	383	2,58	1,54	0,08	2,43	2,74	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlam	95% güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Tom and Jerry	Heidi	-0,13	0,24	0,59	-0,59	0,34		
		Spiderman	-0,86	0,19	0,00	-1,23	-0,50		
		Neden neden ailesi	-0,15	0,39	0,71	-0,91	0,62		
	Heidi	Tom and Jerry	0,13	0,24	0,59	-0,34	0,59		
		Spiderman	-0,74	0,26	0,01	-1,25	-0,22		
		Neden neden ailesi	-0,02	0,43	0,96	-0,87	0,83		
	Spiderman	Tom and Jerry	0,86	0,19	0,00	0,50	1,23		
		Heidi	0,74	0,26	0,01	0,22	1,25		
	Neden neden ailesi	0,72	0,41	0,08	-0,09	1,52			
	Neden neden ailesi	Tom and Jerry	0,15	0,39	0,71	-0,62	0,91		
		Heidi	0,02	0,43	0,96	-0,83	0,87		
		Spiderman	-0,72	0,41	0,08	-1,52	0,09		

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 2,35 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 2,48 Şiddet içeren Spiderman 3,22 Bilgi içerikli Neden Neden ailesi 2,50 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Tablo 38

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla şiddet içerikli ve duygusal içerikli çizgi filmi izleyenler arasındaki ilişki

tanımlamalar	N	anlam	Std. sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Tom and Jerry	225	3,05	1,62	0,11	2,84	3,27	1	5
	Heidi	51	2,98	1,67	0,23	2,51	3,45	1	5
	Spiderman	92	3,88	1,46	0,15	3,58	4,18	1	5
	Neden neden ailesi	18	3,67	1,50	0,35	2,92	4,41	1	5
	Total	386	3,27	1,62	0,08	3,11	3,43	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin	(J) Aşağıdaki çizgi filmelrden hangisini daha çok severek izlersin	Anlam farklılığı I(I-J)	Std. Hata	anlam lılık	95% güven aralığı		alt sınır	üst sınır
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Tom and Jerry	Heidi	0,07	0,25	0,77	-0,41	0,56		
		Spiderman	-0,83	0,20	0,00	-1,21	-0,44		
		Neden neden ailesi	-0,61	0,39	0,11	-1,38	0,15		
	Heidi	Tom and Jerry	-0,07	0,25	0,77	-0,56	0,41		
		Spiderman	-0,90	0,28	0,00	-1,44	-0,36		
		Neden neden ailesi	-0,69	0,43	0,11	-1,54	0,17		
	Spiderman	Tom and Jerry	0,83	0,20	0,00	0,44	1,21		
		Heidi	0,90	0,28	0,00	0,36	1,44		
		Neden neden ailesi	0,21	0,41	0,60	-0,59	1,02		
	Neden neden ailesi	Tom and Jerry	0,61	0,39	0,11	-0,15	1,38		
	Heidi	0,69	0,43	0,11	-0,17	1,54			
	Spiderman	-0,21	0,41	0,60	-1,02	0,59			

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda komedi şiddet, duygusal, bilgi ve şiddet içeren çizgi filmleri izleyen öğrencilerde şu ortalamalar çıkmıştır. Komedi şiddet olarak Tom ve Jerry 3,05 Duygusal çizgi film olarak Heidi'yi izleyerek 2,98 Şiddet içeren Spiderman 3,88 Bilgi içerikli Neden Neden aileside 3,67 dir. Duygusaldan şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. İstatiksel açıdan bakıldığında ise şu sonuç elde edilmiştir. Heidi ile Spiderman izleyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır. ($p < 0,05$)

Yapılan analizde çizgi filmler dört ana gruba ayrılmıştır. Komedi şiddet olarak Tom and Jerry, duygusal çizgi film olarak Heidi, Bilgi içerikli çizgi film olarak Neden Neden ailesi ve gerçek şiddet olarak da Spiderman seçilmiştir. Gerçek şiddet içeren çizgi film izleyen çocukların şiddet tutumlarına daha yatkın olduğu yapılan analizler sonucu ortaya çıkmıştır.

“Parke ve arkadaşlarını yaptıkları araştırmada doğal ortamda şiddet içeren filmler izleyen çocuklar, hem film sırasında hem de filmde sonra, hem sözel hem fiziksel saldırganlık içeren davranışlarda buldukları gözlemlenmiştir.”⁸¹ Bu durumda yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuçla Parke ve arkadaşlarının yaptıkları araştırmalarının sonucunun örtüştüğü söylenebilir.

⁸¹ Kağıtbaşı, a.g.k., s.352.

7.5)Şiddet içeren çizgi film izleyen çocukların şiddet eğilimlerinde çizgi film kahramanlarını model almaları

Bu bölümde çocukların izledikleri çizgi film kahramanlarını model almalarıyla şiddet tutumu takımları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 39

Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. sapma	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım	Evet	62	4,19	1,48	0,19	3,82	4,57	1	5
	Hayır	212	3,63	1,64	0,11	3,41	3,85	1	5
	Bazen	121	4,02	1,34	0,12	3,78	4,27	1	5
	Total	395	3,84	1,54	0,08	3,69	3,99	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD			Anlam farklılığı	Std. hata	anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I)	(J)	ı(I-J)			alt sınır	Üst sınır		
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi							
Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım	Evet	Hayır	0,56	0,22	0,01	0,13	1,00		
		Bazen	0,17	0,24	0,48	-0,30	0,64		
	Hayır	Evet	-0,56	0,22	0,01	-1,00	-0,13		
		Bazen	-0,39	0,17	0,02	-0,74	-0,05		
	Bazen	Evet	-0,17	0,24	0,48	-0,64	0,30		
	Hayır		0,39	0,17	0,02	0,05	0,74		

Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım tutumunda okulda, yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler4,19 ,hayır diyenler 3,63, bazen diyenler 4,02. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine

evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$) (Tablo 39)

Tablo 40
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürürüm tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	62	3,63	1,62	0,21	3,22	4,04	1	5
	Hayır	212	2,96	1,77	0,12	2,72	3,20	1	5
	Bazen	121	3,21	1,62	0,15	2,92	3,50	1	5
	Total	395	3,14	1,71	0,09	2,97	3,31	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD			Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I)	(J)	(I-J)			alt sınır	üst sınır		
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi							
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	Hayır	0,67	0,25	0,01	0,18	1,15		
		Bazen	0,42	0,27	0,11	-0,10	0,94		
	Hayır	Evet	-0,67	0,25	0,01	-1,15	-0,18		
		Bazen	-0,24	0,19	0,21	-0,63	0,14		
	Bazen	Evet	-0,42	0,27	0,11	-0,94	0,10		
		Hayır	0,24	0,19	0,21	-0,14	0,63		

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 3,63 ,hayır diyenler 2,96, bazen diyenler 3,21. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$) (Tablo 40)

Tablo 41

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Evet	61	2,21	1,56	0,20	1,81	2,61	1	5
	Hayır	210	1,74	1,27	0,09	1,56	1,91	1	5
	Bazen	118	1,87	1,18	0,11	1,66	2,09	1	5
	Total	389	1,85	1,30	0,07	1,72	1,98	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD			Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken	(I)	(J)				alt sınır	üst sınır		
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi							
			0,48	0,19	0,01	0,10	0,85		
			0,34	0,20	0,10	-0,06	0,74		
			-0,48	0,19	0,01	-0,85	-0,10		
			-0,13	0,15	0,37	-0,43	0,16		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım			-0,34	0,20	0,10	-0,74	0,06		
			0,13	0,15	0,37	-0,16	0,43		

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 2,21 ,hayır diyenler 1,74, bazen diyenler 1,87. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 42

**Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını
model almaları arasındaki ilişki**

Tanımlamalar				Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	59	2,19	1,57	0,20	1,78	2,60	1	5
	Hayır	207	1,79	1,35	0,09	1,60	1,97	1	5
	Bazen	118	2,01	1,19	0,11	1,79	2,22	1	5
	Total	384	1,92	1,35	0,07	1,78	2,05	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I)	(J)	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi				alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	Hayır	0,40	0,20	0,04	0,01	0,79		
		Bazen	0,18	0,21	0,41	-0,24	0,60		
	Hayır	Evet	-0,40	0,20	0,04	-0,79	-0,01		
		Bazen	-0,22	0,15	0,15	-0,53	0,08		
		Evet	-0,18	0,21	0,41	-0,60	0,24		
	Hayır		0,22	0,15	0,15	-0,08	0,53		

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 2,19 ,hayır diyenler 1,79, bazen diyenler 2,01. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 43

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

tanımlamalar		N	anlam	Std.	Std.	95%Anlam için		Mir	Maxi
				Sapma	Hata	güven aralığı	alt sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	61	1,79	1,45	0,19	1,42	2,16	1	5
	Hayır	211	1,36	1,04	0,07	1,22	1,50	1	5
	Bazen	121	1,40	0,97	0,09	1,22	1,57	1	5
	Total	393	1,44	1,10	0,06	1,33	1,55	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I) Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	(J) Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
						alt Sınır	Üst sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	Hayır	0,43	0,16	0,01	0,11	0,74		
		Bazen	0,39	0,17	0,02	0,05	0,73		
	Hayır	Evet	-0,43	0,16	0,01	-0,74	-0,11		
		Bazen	-0,04	0,12	0,77	-0,28	0,21		
	Bazen	Evet	-0,39	0,17	0,02	-0,73	-0,05		
	Hayır		0,04	0,12	0,77	-0,21	0,28		

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 1,79 ,hayır diyenler 1,36, bazen diyenler 1,40. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 44

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	Üst Sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Evet	62	3,06	1,76	0,22	2,62	3,51	1	5
	Hayır	210	2,34	1,47	0,10	2,14	2,54	1	5
	Bazen	119	2,67	1,48	0,14	2,40	2,94	1	5
	Total	391	2,55	1,54	0,08	2,40	2,71	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I)	(J)	Anlam farklılığı	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi				alt sınır	Üst Sınır		
	Evet	Hayır				0,29	1,16		
		Bazen				-0,08	0,86		
	Hayır	Evet				-1,16	-0,29		
		Bazen				-0,68	0,01		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir		Evet	-0,73	0,22	0,00	-1,16	-0,29		
		Bazen	-0,39	0,24	0,10	-0,86	0,08		
	Bazen	Evet	-0,39	0,24	0,10	-0,86	0,08		
		Hayır	0,33	0,17	0,06	-0,01	0,68		

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 3,06 ,hayır diyenler 2,34, bazen diyenler 2,67. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 45

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	Üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Evet	61	3,08	1,65	0,21	2,66	3,50	1	5
	Hayır	208	2,38	1,52	0,11	2,17	2,58	1	5
	Bazen	119	2,66	1,47	0,13	2,40	2,93	1	5
	Total	388	2,57	1,54	0,08	2,42	2,73	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I)	(J)	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi				alt sınır	Üst sınır		
	Evet	Hayır				0,27	1,14		
		Bazen				-0,05	0,89		
	Hayır	Evet				-1,14	-0,27		
	Bazen	-0,63	0,06						
	Bazen	Evet	-0,89	0,05					
	Hayır		-0,06	0,63					

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 3,08 ,hayır diyenler 2,38, bazen diyenler 2,66. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 46

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	Üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	62	3,13	1,69	0,22	2,70	3,56	1	5
	Hayır	205	2,75	1,65	0,12	2,52	2,97	1	5
	Bazen	120	2,67	1,45	0,13	2,40	2,93	1	5
	Total	387	2,78	1,60	0,08	2,62	2,94	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I)	(J)	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi				alt sınır	Üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	Hayır	0,38	0,23	0,10	-0,07	0,84		
		Bazen	0,46	0,25	0,07	-0,03	0,95		
	Hayır	Evet	-0,38	0,23	0,10	-0,84	0,07		
		Bazen	0,08	0,18	0,66	-0,28	0,44		
	Bazen	Evet	-0,46	0,25	0,07	-0,95	0,03		
		Hayır	-0,08	0,18	0,66	-0,44	0,28		

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 3,13 ,hayır diyenler 2,75, bazen diyenler 2,67. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 47

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla kavga ederken çizgi film kahramanlarını model almaları arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95%Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	Üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Evet	61	3,87	1,59	0,20	3,46	4,28	1	5
	Hayır	210	3,03	1,64	0,11	2,81	3,26	1	5
	Bazen	120	3,39	1,51	0,14	3,12	3,67	1	5
	Total	391	3,27	1,62	0,08	3,11	3,43	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD									
Bağımlı değişken	(I) Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	(J) Okulda,yolda,evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
						alt sınır	Üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Evet	Hayır	0,84	0,23	0,00	0,38	1,29		
		Bazen	0,48	0,25	0,06	-0,02	0,97		
	Hayır	Evet	-0,84	0,23	0,00	-1,29	-0,38		
		Bazen	-0,36	0,18	0,05	-0,72	0,00		
	Bazen	Evet	-0,48	0,25	0,06	-0,97	0,02		
		Hayır	0,36	0,18	0,05	0,00	0,72		

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanların akıllarına gelmelerinde şu ortalamalar evet diyenler 3,87 ,hayır diyenler 3,03, bazen diyenler 3,39. Arkadaşlarıyla kavga ederken izlediği çizgi film kahramanlarını akıllarına gelmesine evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Analizler sonucunda çocukların çizgi film kahramanlarını model olarak alarak şiddet içeren davranışları gösterdiği ortaya çıkmıştır. I.Bölüm 3.1.1. de değinildiği gibi Bandura ve arkadaşlarının yaptıkları araştırmada da saldırganlığın öğrenilebilir olduğu ve sadece izlemenin bile saldırganlığı arttırdığını tespit etmişlerdir. Bu durumda yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuçla bu iki araştırmanın sonucunun örtüştüğü söylenebilir.

7.6) Seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Bu bölümde çocukların çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmeleriyle şiddet tutumu takımları arasındaki ilişki incelenmiştir

Tablo 48

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. sapma	Std. Hata	Anlam için %95 güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	50	3,36	1,74	0,25	2,87	3,85	1	5
	Hayır	230	3,04	1,76	0,12	2,81	3,27	1	5
	Bazen	117	3,26	1,62	0,15	2,97	3,56	1	5
	Total	397	3,15	1,72	0,09	2,98	3,32	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	Hayır	0,32	0,27	0,23	-0,21	0,85		
		Bazen	0,10	0,29	0,74	-0,47	0,66		
	Hayır	Evet	-0,32	0,27	0,23	-0,85	0,21		
		Bazen	-0,23	0,19	0,25	-0,61	0,16		
	Bazen	Evet	-0,10	0,29	0,74	-0,66	0,47		
		Hayır	0,23	0,19	0,25	-0,16	0,61		

Tablo 48’de görüldüğü gibi “Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,36, hayır diyenler 3,04, bazen diyenler 3,26. Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır. (p<0,05)

Tablo 49

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar	N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üstsınır			
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Evet	49	1,61	1,20	0,17	1,27	1,96	1	5
	Hayır	230	1,45	1,12	0,07	1,30	1,59	1	5
	Bazen	115	1,39	0,91	0,09	1,22	1,56	1	5
	Total	394	1,45	1,07	0,05	1,35	1,56	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film	(J) Seyrettiğin çizgi film	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlam lılık	95%güven aralığı			
bağımlı değişken	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun				alt sınır	üstsınır		
Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim	Evet	Hayır	0,16	0,17	0,33	-0,17	0,50		
		Bazen	0,22	0,18	0,23	-0,14	0,58		
	Hayır	Evet	-0,16	0,17	0,33	-0,50	0,17		
		Bazen	0,06	0,12	0,65	-0,18	0,30		
	Bazen	Evet	-0,22	0,18	0,23	-0,58	0,14		
	Hayır	-0,06	0,12	0,65	-0,30	0,18			

Tablo 49 görüldüğü gibi “Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 1,61, hayır diyenler 1,45, bazen diyenler 1,39. Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 50

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	Anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Evet	50	2,02	1,45	0,21	1,61	2,43	1	5
	Hayır	225	1,80	1,29	0,09	1,63	1,97	1	5
	Bazen	116	1,90	1,26	0,12	1,66	2,13	1	5
	Total	391	1,86	1,30	0,07	1,73	1,99	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film	(J) Seyrettiğin çizgi film							
Bağımlı değişken	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Evet	Hayır	0,22	0,20	0,29	-0,19	0,62		
		Bazen	0,12	0,22	0,58	-0,31	0,56		
	Hayır	Evet	-0,22	0,20	0,29	-0,62	0,19		
		Bazen	-0,09	0,15	0,54	-0,39	0,20		
	Bazen	Evet	-0,12	0,22	0,58	-0,56	0,31		
	Hayır		0,09	0,15	0,54	-0,20	0,39		

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 2,02, hayır diyenler 1,80, bazen diyenler 1,90. Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 51

**Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını
rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki**

Tanımlamalar	N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	%95 anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	50	2,14	1,48	0,21	1,72	2,56	1	5
	Hayır	221	1,95	1,38	0,09	1,77	2,14	1	5
	Bazen	115	1,75	1,20	0,11	1,53	1,97	1	5
	Total	386	1,92	1,34	0,07	1,78	2,05	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film	(J) Seyrettiğin çizgi film							
Bağımlı değişken	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	Hayır	0,19	0,21	0,38	-0,23	0,60		
		Bazen	0,39	0,23	0,09	-0,05	0,84		
	Hayır	Evet	-0,19	0,21	0,38	-0,60	0,23		
		Bazen	0,21	0,15	0,18	-0,10	0,51		
	Bazen	Evet	-0,39	0,23	0,09	-0,84	0,05		
	Hayır	-0,21	0,15	0,18	-0,51	0,10			

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 2,14, hayır diyenler 1,95, bazen diyenler 1,75. Birisi beni kızdırırsa onu döverim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p < 0,05$)

Tablo 52

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. Sapm	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	50	1,88	1,49	0,21	1,46	2,30	1	5
	Hayır	228	1,44	1,07	0,07	1,30	1,58	1	5
	Bazen	117	1,26	0,94	0,09	1,09	1,44	1	5
	Total	395	1,45	1,11	0,06	1,34	1,56	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun							
Bağımlı değişken			Anlam farklılığı I(I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	Hayır	0,44	0,17	0,01	0,10	0,77		
		Bazen	0,62	0,19	0,00	0,25	0,98		
	Hayır	Evet	-0,44	0,17	0,01	-0,77	-0,10		
		Bazen	0,18	0,13	0,16	-0,07	0,42		
	Bazen	Evet	-0,62	0,19	0,00	-0,98	-0,25		
		Hayır	-0,18	0,13	0,16	-0,42	0,07		

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 1,88, hayır diyenler 1,44, bazen diyenler 1,26. Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 53

**Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını
rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki**

Tanımlamalar	N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	%95 anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Evet	50	3,14	1,58	0,22	2,69	3,59	1	5
	Hayır	227	2,46	1,52	0,10	2,26	2,66	1	5
	Bazen	116	2,49	1,51	0,14	2,21	2,77	1	5
	Total	393	2,55	1,54	0,08	2,40	2,71	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Evet	Hayır	0,68	0,24	0,00	0,21	1,15		
		Bazen	0,65	0,26	0,01	0,14	1,16		
	Hayır	Evet	-0,68	0,24	0,00	-1,15	-0,21		
		Bazen	-0,03	0,17	0,85	-0,38	0,31		
	Bazen	Evet	-0,65	0,26	0,01	-1,16	-0,14		
	Hayır		0,03	0,17	0,85	-0,31	0,38		

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,14, hayır diyenler 2,46, bazen diyenler 2,49. Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p < 0,05$)

Tablo 54

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. Sapm	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Evet	50	3,16	1,66	0,23	2,69	3,63	1	5
	Hayır	226	2,44	1,47	0,10	2,25	2,63	1	5
	Bazen	114	2,58	1,56	0,15	2,29	2,87	1	5
	Total	390	2,57	1,53	0,08	2,42	2,72	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlam lılık	95% güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Evet	Hayır	0,72	0,24	0,00	0,26	1,19		
		Bazen	0,58	0,26	0,02	0,07	1,09		
	Hayır	Evet	-0,72	0,24	0,00	-1,19	-0,26		
		Bazen	-0,14	0,17	0,42	-0,48	0,20		
	Bazen	Evet	-0,58	0,26	0,02	-1,09	-0,07		
	Hayır		0,14	0,17	0,42	-0,20	0,48		

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,16, hayır diyenler 2,44, bazen diyenler 2,58. Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 55

**Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını
rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki**

Tanımlamalar		N	anlam	Std.	Std.	95% anlam için		Min	Maxi
				Sapm	Hata	güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	50	3,24	1,68	0,24	2,76	3,72	1	5
	Hayır	226	2,63	1,62	0,11	2,42	2,85	1	5
	Bazen	113	2,88	1,50	0,14	2,60	3,16	1	5
	Total	389	2,78	1,61	0,08	2,62	2,94	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam farklılığı (I-J)	Std. hata	Sig.	95% güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	Hayır	0,61	0,25	0,02	0,12	1,10		
		Bazen	0,36	0,27	0,18	-0,17	0,90		
	Hayır	Evet	-0,61	0,25	0,02	-1,10	-0,12		
		Bazen	-0,24	0,18	0,19	-0,61	0,12		
	Bazen	Evet	-0,36	0,27	0,18	-0,90	0,17		
		Hayır	0,24	0,18	0,19	-0,12	0,61		

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,24, hayır diyenler 2,63, bazen diyenler 2,88. Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 56

Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

tanımlamalar	N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Min	Maxi	
					alt sınır	üst sınır			
Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm	Evet	48	3,56	1,62	0,23	3,09	4,03	1	5
	Hayır	229	2,41	1,62	0,11	2,20	2,63	1	5
	Bazen	115	2,49	1,51	0,14	2,21	2,77	1	5
	Total	392	2,58	1,63	0,08	2,41	2,74	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm	Evet	Hayır	1,15	0,25	0,00	0,65	1,64		
		Bazen	1,08	0,27	0,00	0,54	1,61		
	Hayır	Evet	-1,15	0,25	0,00	-1,64	-0,65		
		Bazen	-0,07	0,18	0,69	-0,43	0,29		
	Bazen	Evet	-1,08	0,27	0,00	-1,61	-0,54		
		Hayır	0,07	0,18	0,69	-0,29	0,43		

Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,56, hayır diyenler 2,41, bazen diyenler 2,49. Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p < 0,05$)

Tablo 57

Sihirli şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar				Std. Sapm	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Min	Maxi
		N	anlam			alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	50	3,24	1,68	0,24	2,76	3,72	1	5
	Hayır	226	2,63	1,62	0,11	2,42	2,85	1	5
	Bazen	113	2,88	1,50	0,14	2,60	3,16	1	5
	Total	389	2,78	1,61	0,08	2,62	2,94	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film	(J) Seyrettiğin çizgi film							
Bağımlı değişken	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% güven aralığı			
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	Hayır	0,61	0,25	0,02	0,12	1,10		
		Bazen	0,36	0,27	0,18	-0,17	0,90		
	Hayır	Evet	-0,61	0,25	0,02	-1,10	-0,12		
		Bazen	-0,24	0,18	0,19	-0,61	0,12		
	Bazen	Evet	-0,36	0,27	0,18	-0,90	0,17		
		Hayır	0,24	0,18	0,19	-0,12	0,61		

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,24, hayır diyenler 2,63, bazen diyenler 2,88. Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 58

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumuyla seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapm	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Evet	48	3,73	1,65	0,24	3,25	4,21	1	5
	Hayır	229	3,16	1,61	0,11	2,95	3,37	1	5
	Bazen	116	3,32	1,61	0,15	3,02	3,61	1	5
	Total	393	3,28	1,62	0,08	3,12	3,44	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	(J) Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam Farklılığı	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim	Evet	Hayır	0,57	0,26	0,03	0,06	1,07		
		Bazen	0,41	0,28	0,14	-0,13	0,95		
	Hayır	Evet	-0,57	0,26	0,03	-1,07	-0,06		
		Bazen	-0,16	0,18	0,39	-0,52	0,20		
	Bazen	Evet	-0,41	0,28	0,14	-0,95	0,13		
		Hayır	0,16	0,18	0,39	-0,20	0,52		

Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim tutumunda seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görenler için şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,73, hayır diyenler 3,16, bazen diyenler 3,32. Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim diyenlerin seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında görmelerinde evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Yaptığım araştırmamın sonucunda çizgi filmlerden etkilenecek rüyalarında gören çocukların yaşantılarında da bu rüyalarında gördükleri kahramanları taklit ederek şiddeti gündelik yaşamlarına taşıdıkları ortaya çıkmıştır.

7.7)Oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunlarına katan çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi

Bu bölümde çizgi film kahramanlarını günlük oyunlarına katan çocukların şiddet tutumuna yönelmesiyle ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 59

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% anlam için		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	66	3,77	1,62	0,20	3,37	4,17	1	5
	Hayır	233	2,95	1,73	0,11	2,73	3,17	1	5
	Bazen	98	3,16	1,65	0,17	2,83	3,49	1	5
	Total	397	3,14	1,72	0,09	2,97	3,31	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95%Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm	Evet	Hayır	0,82	0,24	0,00	0,36	1,29		
		Bazen	0,61	0,27	0,02	0,08	1,14		
	Hayır	Evet	-0,82	0,24	0,00	-1,29	-0,36		
		Bazen	-0,21	0,20	0,29	-0,62	0,19		
	Bazen	Evet	-0,61	0,27	0,02	-1,14	-0,08		
	Hayır		0,21	0,20	0,29	-0,19	0,62		

Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,77 ,hayır diyenler 2,95, bazen diyenler 2,16,. Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05) (Tablo 59)

Tablo 60

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% anlam için güven aralığı		Mini	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Evet	65	2,23	1,55	0,19	1,85	2,61	1	5
	Hayır	229	1,79	1,28	0,08	1,63	1,96	1	5
	Bazen	97	1,76	1,13	0,12	1,53	1,99	1	5
	Total	391	1,86	1,30	0,07	1,73	1,99	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam Farklılığı	95%güven aralığı			
bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım	Evet	Hayır	0,44	0,18	0,02	0,08	0,79		
		Bazen	0,47	0,21	0,02	0,06	0,88		
	Hayır	Evet	-0,44	0,18	0,02	-0,79	-0,08		
		Bazen	0,03	0,16	0,84	-0,28	0,34		
	Bazen	Evet	-0,47	0,21	0,02	-0,88	-0,06		
	Hayır		-0,03	0,16	0,84	-0,34	0,28		

Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 2,23 ,hayır diyenler 1,79, bazen diyenler 1,76,. Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p < 0,05$) (Tablo 60)

Tablo 61

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar						95% Anlam için güven aralığı			
		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	alt sınır	üst sınır	Min	Maxi
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	63	2,30	1,56	0,20	1,91	2,69	1	5
	Hayır	227	1,87	1,35	0,09	1,69	2,04	1	5
	Bazen	96	1,79	1,12	0,11	1,56	2,02	1	5
	Total	386	1,92	1,34	0,07	1,79	2,05	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam lılık	95% güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Birisi beni kızdırırsa onu döverim	Evet	Hayır	0,43	0,19	0,02	0,06	0,81		
		Bazen	0,51	0,22	0,02	0,08	0,94		
	Hayır	Evet	-0,43	0,19	0,02	-0,81	-0,06		
		Bazen	0,08	0,16	0,64	-0,24	0,40		
	Bazen	Evet	-0,51	0,22	0,02	-0,94	-0,08		
		Hayır	-0,08	0,16	0,64	-0,40	0,24		

Birisi beni kızdırırsa onu döverim tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 2,30 ,hayır diyenler 1,87, bazen diyenler 1,79,. Birisi beni kızdırırsa onu döverim diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 62

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	65	1,88	1,57	0,19	1,49	2,27	1	5
	Hayır	233	1,38	1,01	0,07	1,25	1,51	1	5
	Bazen	97	1,31	0,89	0,09	1,13	1,49	1	5
	Total	395	1,45	1,11	0,06	1,34	1,56	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam Farklılığı (I-J)	Std. Hata	Anlam Hata	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider	Evet	Hayır	0,49	0,15	0,00	0,19	0,80		
		Bazen	0,57	0,18	0,00	0,22	0,91		
	Hayır	Evet	-0,49	0,15	0,00	-0,80	-0,19		
		Bazen	0,07	0,13	0,58	-0,19	0,33		
	Bazen	Evet	-0,57	0,18	0,00	-0,91	-0,22		
	Hayır		-0,07	0,13	0,58	-0,33	0,19		

Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 1,88 ,hayır diyenler 1,38, bazen diyenler 1,31,. Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarım evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Tablo 63

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Evet	66	3,20	1,66	0,20	2,79	3,60	1	5
	Hayır	229	2,44	1,52	0,10	2,24	2,64	1	5
	Bazen	98	2,43	1,42	0,14	2,14	2,71	1	5
	Total	393	2,56	1,54	0,08	2,41	2,72	1	5
Çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlamlilik	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir	Evet	Hayır	0,76	0,21	0,00	0,34	1,17		
		Bazen	0,77	0,24	0,00	0,29	1,24		
	Hayır	Evet	-0,76	0,21	0,00	-1,17	-0,34		
		Bazen	0,01	0,18	0,95	-0,35	0,37		
	Bazen	Evet	-0,77	0,24	0,00	-1,24	-0,29		
	Hayır		-0,01	0,18	0,95	-0,37	0,35		

Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,20 ,hayır diyenler 2,44, bazen diyenler 2,43,. Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatikselsel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 64

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumuyla oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	95% Anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Evet	66	3,23	1,68	0,21	2,81	3,64	1	5
	Hayır	228	2,47	1,50	0,10	2,28	2,67	1	5
	Bazen	96	2,39	1,41	0,14	2,10	2,67	1	5
	Total	390	2,58	1,54	0,08	2,43	2,73	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlamlilik	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim	Evet	Hayır	0,75	0,21	0,00	0,34	1,17		
		Bazen	0,84	0,24	0,00	0,37	1,32		
	Hayır	Evet	-0,75	0,21	0,00	-1,17	-0,34		
		Bazen	0,09	0,18	0,63	-0,27	0,45		
	Bazen	Evet	-0,84	0,24	0,00	-1,32	-0,37		
		Hayır	-0,09	0,18	0,63	-0,45	0,27		

Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,23 ,hayır diyenler 2,47, bazen diyenler 2,39,. Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur.Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.(p<0,05)

Tablo 65

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumuyla oyun oynarken sevdiği çizgi film kahramanlarını oyununa katanlar arasındaki ilişki

Tanımlamalar		N	anlam	Std. Sapma	Std. Hata	%95 anlam için güven aralığı		Min	Maxi
						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	65	3,29	1,66	0,21	2,88	3,70	1	5
	Hayır	226	2,61	1,59	0,11	2,40	2,82	1	5
	Bazen	98	2,85	1,55	0,16	2,54	3,16	1	5
	Total	389	2,78	1,61	0,08	2,62	2,94	1	5
çoklu karşılaştırma									
LSD	(I) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	(J) Oyun oynarken sevdiğim çizgi film kahramanlarını da oyuna katar mısın	Anlam farklılığı (I-J)	Std. Hata	anlamlilik	95% Güven aralığı			
Bağımlı değişken						alt sınır	üst sınır		
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim	Evet	Hayır	0,68	0,22	0,00	0,24	1,12		
		Bazen	0,45	0,25	0,08	-0,05	0,95		
	Hayır	Evet	-0,68	0,22	0,00	-1,12	-0,24		
		Bazen	-0,24	0,19	0,22	-0,61	0,14		
	Bazen	Evet	-0,45	0,25	0,08	-0,95	0,05		
		Hayır	0,24	0,19	0,22	-0,14	0,61		

Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim tutumunda oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunuma katarım diyenlerde şu ortalamalar çıkmıştır evet diyenler 3,29 ,hayır diyenler 2,61, bazen diyenler 2,85,. Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim diyenlerde oyun oynarken çizgi film kahramanını oyunuma katarıma evet diyenlerde şiddete doğru bir artış söz konusu olmuştur. Evet diyenlerle ile hayır diyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmıştır.($p<0,05$)

Yapılan analizler sonucunda oyunlarına çizgi film kahramanlarını katan çocuklarla şiddet eğilimi ilişkisine bakıldığında Dr. Ayketin Can'ın yapmış olduğu araştırma⁸² sonucuna

⁸²Can, a.g.k., s.117.

göre çocukların oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunlarına kattıklarını ortaya koymuştur. Bu da çocukların çizgi filmlerden çok fazla etkilendiklerini göstermektedir. Bu etkilenme sonucu şiddet tutumuna yatkınlık göstermektedirler. Bu iki çalışma sonucuna bakıldığında sonuçların birbirini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Görsel medyadaki çizgi filmlerde şiddet mesajlarından yoğun olarak çocukların etkilendiklerini ortaya koymayı amaçlayan çalışmamızın birinci bölümünde kitle iletişim araçları, kitle iletişim araçlarının toplumsal işlevleri, şiddet kavramı ve televizyonun şiddete yönlendirmesiyle ilgili teorilerini ikinci bölümde ise çocuğun gelişimi, televizyon ve çocuk ilişkisi, çizgi filmin gelişim süreci, çizgi filmlerdeki şiddet ve çocuklar ele alınarak incelendi.

Televizyonun keşfiyle ve bu alıcı aygıtın evlere girmesiyle aile fertlerinin özellikle çocukların vazgeçemedikleri bir unsur olmuştur. Ve zamanla televizyon gerek çocuklar gerekse büyükler için adeta bir tutku haline gelmiştir. Annelerin evlerde çocuk bakımında en büyük yardımcıları televizyonlar olmaya başlamıştır. Kontrolsüz şekilde saatlerce televizyonun karşısında oturtulan çocuklar yemek yemeleri, susmaları için çocuklara verilen bir nevi oyuncak görevini yerine getirerek çocukları oyalamıştır. 3 yaşından sonra çocuklar ise artık kontrolü ele alarak ebeveynlerinden bağımsız olarak televizyon izlemeye başlarlar. Görsel medyadaki teknolojik gelişmeler, kanal sayılarının artması ve özel çizgi film kanallarının çoğalması ile çizgi film artık saatlerle sınırlı kalmamakta çocuklar tatil dönemlerinde tüm gün boyunca çizgi film izleme olanağına sahip olmaktadır.

Bu kadar yoğun televizyon izleyen çocukların televizyondan izlediklerinden etkilenmeleri gayet normaldir. Yapılan deneysel araştırmalarda televizyonda şiddet gösteriminin çocuktaki şiddet eğilimi artırdığını ispatlamaktadır. Televizyon izleyen çocuklarda şiddete karşı duyarsızlaşma ve şiddetle sorunları çözmenin doğal olduğunu kabul etmelerine neden olmaktadır.

Çocuk televizyon izlerken problemlerini kaba kuvvetle çözen saldırgan kişileri görmekte ve bu kahramanları örnek alarak kendi hayatındaki sorunlarını da çözerken bağırma ve şiddete yönelerek kendisine, başkalarına zarar vermeye başlamaktadır. Çizgi filmlerde mesajların nasıl verildiği önem taşımaktadır. Çünkü çocuk doğruluk adına şiddet kullanan kahramanları model almaktadır ve çocukta kendi doğruları için güç, şiddet kullanmaktan kendi hayatında kaçınmamaktadır.

Televizyon programcılarını rating endişeleri yüzünden eğitici, duygusal çizgi filmler yerine şiddet mesajlarını içeren çizgi filmlere yer vererek ticari karlarının peşine düşmüşlerdir. Bu yüzden şiddet içeren çizgi filmler televizyon ekranlarında çok fazla yer kaplamaya başlamışlardır. Ve bu tür çizgi filmlerde verilen mesaj hep aynıdır doğru bir amaç için şiddet kullanılması ve sorunun bu şekilde çözülmesi haklı bir davranıştır.

Ana teması şiddet olan çizgi filmlere içerik bakımından bakıldığında kötülerin güçsüzler üzerinde eziyeti vardır. Kötü karakterler genelde vücut ve yüz olarak kötü olduklarını yansıtacak şekilde çirkin, iri yapılı ve aptallardır. İyiler ve kötüler arasındaki çatışmaya gelince ise bu çatışmayı başlatan hep kötüler olmaktadır ve kazanan ise daima iyilerdir. Bu savaşın kazanılması için yapılan her türlü şiddet meşru bir yöntem olarak izleyiciye mesaj halinde verilmektedir.

Çizgi film kahramanları ise genellikle erkektir. Ancak son dönemde artık kız çocuklarına yönelik şiddet içeren çizgi filmlerde yapılmaya başlanmıştır ama bu çizgi filmler henüz çok fazla değildir. Çizgi filmlerde kahramanlar şiddet kullandıkları sırada tüm mesajlarını bağırma eşliğinde vermeleridir. Çocuklar bu kadar yüksek sesle verilen mesajlar nedeniyle çizgi filmleri daha çok ilgiyle izlemekte ve kendilerde oyunlarında komut verirken bağırarak hareket etmektedirler. Bir anlamda bağırarak güç gösterisi yapılmaktadır.

Şiddet içeren çizgi film dünyasında çocuklara verilen en temel mesaj kendini, dünyanı ve düzeni korumak için kötülerini öldür, yok et ve bunun için her türlü şiddeti uygulayabilirsin. Eron ve Huesmann'ın yaptığı boylamsal bir araştırmada 8 yaşında şiddet dolu program izleyen çocukların izlemeyen çocuklara göre fazla saldırgan davranışlarda bulunduğu ve aynı çocukların 11 yıl sonra 19 yaşına geldiklerinde de, şiddet programlarını izlemeyenlere oranla daha fazla saldırgan oldukları görülmüştür. Bu araştırmanın sonucundan çıkararak son yıllarda okullardaki şiddet olaylarının artmasının nedenlerinden biri olarak küçükken izlenen şiddet içerikli yapımlar olabileceği söylenebilir. Çünkü çocukluktan beri sorun çözümü olarak şiddet ve şiddet içerikli davranışlar ön plana çıkarılmıştır.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Birinci hipotezde cinsiyetin şiddete yönelmeyle ilişkisi incelenmiş ve ankete katılan erkek öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda kız öğrencilere oranla daha fazla şiddet

tutumuna yakın olduğu bulunmuştur. Yani şiddete yönelmede cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre birinci hipotez doğrulanmaktadır.

İkinci hipotezin test edilmesinde, televizyonda çizgi film izleme sürelerinin şiddet tutumuyla ilişkisi incelenmiş ve ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda her gün çizgi film izleyenlerle haftada bir gün çizgi film izleyenler arasında şiddet tutumuna yakın cevap verenlerde bariz bir fark ortaya çıkmıştır. Her gün çizgi film izleyenlerde şiddet tutumu oranı daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuca göre ikinci hipotez doğrulanmaktadır.

Üçüncü hipotezde ise çizgi filmlerin içerikleriyle şiddet tutumuna yatkınlıkları incelendi ve bilgi içerikli çizgi filmlerle şiddet içeren çizgi filmleri izleyenlerin davranışlarına bakıldığında şiddet dolu çizgi filmi izleyenlerde şiddet tutumunda artış olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre üçüncü hipotez doğrulanmaktadır.

Dördüncü hipotezde şiddet içeren çizgi filmleri izleyen çocukların şiddet eğilimlerinde çizgi film kahramanlarını model almaları incelenmiş ve ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda kavga ederken çizgi film kahramanlarını model aldıkları ortaya çıkmış ve saldırganlığın sadece izleyerek bile öğrenilebilir olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuca göre dördüncü hipotezde doğrulanmaktadır.

Beşinci hipotezde seyrettiği çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi incelenmiş ve ankete verilen cevaplar doğrultusunda çizgi film kahramanlarını rüyalarında gören çocukların şiddet dolu çizgi filmlerden daha fazla etkilendiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre beşinci hipotezde doğrulanmaktadır.

Altıncı hipotezde oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunlarına katan çocukların şiddet tutumuna yönelmeyle ilişkisi incelenmiş ve ankete verilen cevaplar doğrultusunda çocukların oyun oynarken çizgi film kahramanlarını oyunlarına kattıkları bu da çocukların izledikleri çizgi filmlerden hayatlarına katacak kadar çok etkilendiklerini göstermektedir. Bu etkilenme sonucu oyunlarında şiddet tutumuna yatkın davranışlar kullandıkları ortaya konmuştur. Altıncı hipotez olan çizgi film kahramanlarını oyunlarına katan çocukların şiddet eğilimi gösterdikleri doğrulanmaktadır.

Bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Televizyondaki çizgi filmlerin seçimi uzman-programcılar tarafından dikkatli bir şekilde seçilmeli. Uzman eğitimcilerden ve pedagoğlardan yararlanılmalı.

2. Çoğunlukla yurt dışından alınan çizgi filmlerin dikkatli seçilmesi gerekir. Çocuğun gelişimini olumsuz etkileyen şiddet içerikli çizgi filmlerden uzak durulmalı.

3. Çizgi filmler de çocuğun sadece eğlenmesi düşünülmemeli, eğitimle ilgili çizgi filmlere televizyonlarda ağırlık verilmeli ve çocukların hem eğlenmeli hem de aynı zamanda eğitimi sağlanmalıdır.

4. Çizgi filmleri izleme süreleri çocuğa bırakılmamalı anne ve babalar programları seçerek izlettirmelidir.

5. Yerli çizgi film yapımları teşvik edilerek uzman pedagoğların yardımıyla şiddetten uzak çizgi filmler üretilmeli.

6. Çocuk program kuşağını sadece çizgi filmler oluşturmamalı çizgi filmler dışında eğitici ve eğlendirici programlar hazırlanıp televizyonda gösterilmeli.

7. Anne ve babalar televizyonu bebek bakıcısı olmaktan çıkarmalıdır.

8. Çizgi film yapımcıları rating endişesi taşımadan çocukların gelişimine önem vererek şiddetten uzak çizgi film yapmalıdırlar.

KAYNAKÇA

Alsaç, Ü., Türkiye’de Karikatür Çizgi Roman ve Çizgi Film, İstanbul,1994.

Ana Britanica, cilt.7.

Ay, O.-Karahan, İ., ”Şiddetin Kaynağı”,Radikal 2,09 Nisan 2006.

Balcı, S., İletişim Bilimleri Açısından Kitle İletişim Araçları ve Şiddet,
Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans
Tezi, İstanbul, 1998.

Baldini, M., İletişim Tarihi (Çev.G. Batuş), İstanbul, 1996.

Bertrand, C.J., Medya Etiği, Ankara, 2004.

Bilgin, N.,Sosyal Psikolojiye Giriş, İzmir, 2003.

Binbaşıoğlu, C., Gelişim Psikolojisi, Ankara, 1990.

Can, A., Çocuk ve Çizgi Film, Konya, 1997.

Cesur, S., Çocuk,Ergen ve Anne-Baba, İstanbul, 2003.

Çakır, H., ”Televizyonun Zararlı Yayınları Karşısında Çocukların Korunmalarına Yönelik
Yasal Düzenlemeler”, İletişim Fakültesi Dergisi, S.19, İstanbul, 2004.

Çelenk, E., Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerine
Etkileri, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, İzmir,1995.

Daban, M., Uygulamalı Karikatür Çizim Tekniği, İstanbul, 1992.

Ekşi, A., Çocuk,Genç, Ana Babalar, Ankara, 1990.

Gombrich, E.H., Sanatın Öyküsü (Çev.B. Cömert), İstanbul, 1979.

Gökçe, O., İletişim Bilimine Giriş, Ankara, 2002.

Gönenç, Ö., "İletişimin Tarihi" İletişim Fakültesi Dergisi, S.18, İstanbul, 2003.

Gönenç, Ö., "Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri", İletişim Fakültesi Dergisi, S.21, İstanbul, 2005.

Ilgaz, S., Çizgi Filmin Temel İlkeleri Yapım Tekniği, İstanbul, 1997.

İnce, M., Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991.

Jacques, J.,Medya ve İletişim Teknolojileri (Çev.M. Çamdereli), İstanbul, 2004.

Jeanneney, J.N., Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi (Çev.E. Atak), İstanbul, 2006.

Kaba, F., "Çizgi Film", Anadolu Sanat,Süreli Sanat ve Kültür Dergisi Yayınları, S. 2, Eskişehir, 1994.

Kağıtçıbaşı, Ç., Yeni İnsan ve İnsanlar, İstanbul, 2005.

Kaypakoğlu, S., Toplumsal Yaşam ve Birey, İstanbul, 2006.

Kocadaş, B., Görsel Medya ve Şiddet Kültürü, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 2002.

Mangır, M.-Haktanır, G.-Bostan, S., Dokuz Yaş Çocuklarının Televizyon Reklamlarını Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma, Ankara, 1993.

McLuhan, M.-Fiore, Q., Yaradığımız Medya (Çev.Ü. Oskay), İstanbul, 2005.

Mcquail, D.-Windahl, S., İletişim Modelleri (Çev.M. Küçük Kurt), Ankara, 1993.

Menekşe, Ö., "Çocuk ve Şiddet" Diyanet Aylık Dergisi, S.170, Ankara, 2005.

Milliyet, "Oyun Bağımlılığı", 31 Temmuz 2007.

Mutlu, E., Televizyon ve Toplum, İstanbul, 1999.

Odabaşı, A., "Televizyon Nedir? Aracın Diyalektiği" Bilim ve Ütopya Dergisi, S. 77, İstanbul, 2000.

Orhon, E.N., Değişim Değeri Açısından Televizyon Haberi, Eskişehir, 2004.

Oskay, Ü., XIX.Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri, İstanbul, 2000.

Özalp, A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2005.

Özer, Ö., Medya Şiddet Toplum, Eskişehir, 2007.

Özkök, E., Kitlelerin Çözülüşü, Ankara, 1985.

Pazarbaşı, B., Görsel Medyada Şiddet, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1998.

Radikal, "Çocuklar TV'den Uzaklaştırılmıyor", 09 Mayıs 2007.

Rigel, N., Haber, Çocuk ve Şiddet, İstanbul, 1995.

Rigel, N.-Batuş, G.- Yücedoğan, G.-Çoban, B., Kadife Karanlık, İstanbul, 2005.

Rigel, N., Medya Ninnileri, İstanbul, 1993.

Selek, T., Çizgi Filmde Şiddet Ve Televizyonda Çizgi Filmlerin Türk Çocukları Üzerindeki Etkisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1996.

Sezgin, K., “Canlandırma, Kurgu”, Açıköğretim Fakültesi İletişim Bilimleri Dergisi, S.7, Eskişehir, 1990.

Sözen, E., ”Medya ve Şiddet”, Diyanet Aylık Dergisi, S.170, Ankara, 2005.

Stuber, R.-Bradley, J., Çocukları Kötülükten Korumak (Çev.Y. Karakılıç), İstanbul , 1998.

Turan, E., 2000’li Yıllara Doğru Türkiye’de TV, İstanbul, 1996.

Turner, S.J-Helms, B.D., Lifespan Development, Florida, 1990.

Vural, S., Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkisi, III. Aile Şurası Bildirileri, Ankara, 1998.

Yavuzer, H., Çocuk Psikolojisi, İstanbul, 2001.

Yavuzer, H., Çocuk ve Suç, İstanbul, 2001.

Yörükoğlu, A., Aile ve Çocuk, İstanbul, 1997.

Yörükoğlu, A., Gençlik Çağı, İstanbul, 1996.

Yörükoğlu, A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2006.

www.nurhakegitim.com/modules.php?name=Content&pa=print_pdf&pid=4(30.07.2007)

www.public.asu.edu/zeyno217/365/notes1.html(29.11.2007)

[www.http://people.artcenter.edu/chuh/SP03web/WRITING/effects%20of%20mass%20media.html](http://people.artcenter.edu/chuh/SP03web/WRITING/effects%20of%20mass%20media.html)(30.11.2007)

www.Rtük.org.tr.Şiddet,Müstehcenlik,Mahremiyet(05 Haziran 2007)

ÖZGEÇMİŞ

15 Aralık 1968 tarihi Adana doğumluyum. İlk, orta, lise öğrenimimi İstanbul'da tamamladıktan sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümüne girdim. Bu bölümden 1995 yılında mezun oldum. 1995-2008 yılları arasında ilköğretim okullarında sınıf öğretmeni olarak görev yaptım. Halen bir ilköğretim okulunda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım. 2006 yılında Beykent Üniversitesi işletme anabilim dalında yüksek lisans eğitimime başladım

Melike Seher İŞSEVER

EKLER

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 2129
KONU: Anket (Melike Seher İŞSEVER)

31 Temmuz 07

VALİLİK MAKAMINA

- İLGİ : a-)Beykent Üniversitesi Rektörlüğü' nün 14.06.2007 tarih ve 200/2072 sayılı yazısı.
b-)Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma,Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 18.08.2003 tarih ve B.0.0.APK.0.03.05.02/2430 sayılı emri.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Melike Seher İŞSEVER, İlimiz Üsküdar İlçesindeki ilköğretim okullarında 5.Sınıf öğrencilerine “Çizgi Filmlerdeki Şiddetin İlkokul Çocukları İle İlişkisi” konusunda anket uygulaması yapma hakkında ilgi(a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Adı geçenin yukarıda belirtilen konuda, eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile ve okul Müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla, (EK: 5-5/1-5/2-5/3-5/4-5/5)' de belirtilen anket çalışmasını ilimiz Üsküdar İlçesindeki ilköğretim okullarında 5.Sınıf öğrencilerine uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Saadettin PİRCİOĞLU
Milli Eğitim Müdürü V.

EKLER :

Ek-1. İLGİ (a)yazı ve ekleri

OLUR

31/07/2007

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİME
%100
DESTEK

NOT :Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres :İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526
13 82

4440632

Sınıfınız:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: Kız(1) Erkek(2)

1)Anne ve Babanın eğitim düzeyi

	ANNE	BABA
a)Okuma yazma bilmiyor	()	()
b)Okur-yazar	()	()
c)İlkokul mezunu	()	()
d)Orta okul mezunu	()	()
e)Lise mezunu	()	()
f)Üniversite mezunu	()	()

2)Anne ve babanın mesleği

	ANNE	BABA
a)Ev hanımı	()	()
b)Emekli işçi	()	()
c)Emekli memur	()	()
d)Memur	()	()
e)İşçi	()	()
f)Ticaret(esnaf,iş adamı)	()	()
g)İşsiz	()	()

4)Aile yapınız aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Çekirdek aile(anne-baba-çocuklar)
- b)Geleneksel aile(anne-baba-çocuklar ve aile büyükleri)
- c)Boşanma ile dağılmış aile
- d)Anne vefat etmiş aile
- e)Baba vefat etmiş aile
- f)Anne-baba yurt dışında
- g)Diğer

5)Kaç kardeşsiniz?

- a)1
- b)2
- c)3
- d)4
- e)5 ve yukarı

6)Ailede kaçınıcı çocuksunuz?

- a)1.
- b)2.
- c)3.
- d)4.
- e)5.
- f)6.

7)Kendinize ait bir odanız var mı?

- a)Evet
- b)Hayır

8)Odanızda sadece sizin kullanabileceğiniz televizyonunuz var mı?

- a) Evet
- b)Hayır

9)Televizyonda sevdiğin bir çizgi film olduğunda ne yapmayı tercih edersiniz?

- a)Oyun oynarım çizgi film seyretmem
- b)Sevdiğim çizgi film olursa oyunu bırakır seyrederim
- c)Hangi çizgi film olursa olsun oyunu bırakır seyrederim
- d)Oyun oynar ara sıra çizgi filme bakarım
- e)Diğer.....

10)Haftada kaç gün çizgi film izlersin?

- a)Haftada bir gün
- b)Haftada birkaç gün
- c)Hergün
- d)Hiç izlemem

11)Günde ortalama kaç saat çizgi film izlersin?

- a)1 saat
- b)2-3 saat
- c)4-6 saat
- d)7 saatten fazla

12)Hafta sonları ne zaman çizgi film izlersin?

- a)Sabah
- b)Öğleden sonra
- c)Akşam
- d)Tüm gün
- e)Hiç izlemem

13)Çizgi film izleyeceğin saatleri kim belirler?

- a)Ben
- b)Annem
- c)Babam
- d)Diğer aile büyüklerim

14)Aşağıdaki çizgi filmlerden en çok hangisini severek seyredersin?(Sadece bir grubu işaretleyiniz)

A GRUBU ()

Tom ve Jerry
Ninja kaplumbağalar
Batman
Winx
Witch
Spiderman
Temel Reis
Red Kit
Taş devri
Scooby Doo
Oban yıldız yarışçıları

B GRUBU ()

Benjamin
Heidi
Afacan Dennis
Sungur Bob
Andy'nin nesi var
Bir varmış bir yokmuş
Boby'nin hayal dünyası
Tatlı Cadı
Louie
Neden neden ailesi
Traktör Tom

15)En çok hangi çizgi filmi severek seyredersin?

.....

16)Aşağıdaki çizgi filmlerden hangisini daha çok severek izlersin?

- a)Tom and Jerry
- b)Heidi
- c)Spiderman
- d)Neden neden ailesi

17)Aşağıdaki çizgi film gruplarından hangisini izlemekten daha çok zevk alırsın?

A GRUBU ()

Tom and Jerry
Temel Reis
Red Kit

B GRUBU ()

Spiderman
Witch
Ninja Kaplumbağalar

18)Severek seyrettiğin çizgi filmleri nasıl izlersin?

- a)Hiçbir programını kaçırmadan seyrederim
- b)Bazen seyrederim
- c)Ödevlerimden arta kalan zamanlarda seyrederim
- d)Aile büyüklerimin haberi olmadan gizlice seyrederim
- e)Diğer

19)Okulda, yolda, evde veya arkadaşlarıyla kavga ederken çizgi filmlerdeki kahramanlar aklına gelir mi?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

20)Arkadaşların teneffüste veya sokakta kavga ettiklerinde(çizgi filmlerdeki kahramanlar gibi) ne yaparsın?

- a)Onları ayırmaya çalışırım
- b)Bende onlara katılıp kavga ederim
- c)Kavga etmelerine karışmam onları seyrederim
- d)Öğretmenlerinden veya başka büyüklerimden yardım isterim
- e)Oradan uzaklaşırım

21)İzlediğiniz çizgi filmlerin etkisinde kalıyor musunuz?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

22)Televizyonda izlediğiniz çizgi film kahramanlarını taklit eder misin?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

23)Niçin çizgi film izlersin?

- a)Hayal dünyamı zenginleştirdiği için
- b)Beni rahatlattığı için
- c)Beni güldürdüğü için
- d)Boş vakitlerimi dolduruyorum

24)Seyrettiğin çizgi film kahramanlarını rüyalarında görüyor musun?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

25)Sevdiğin çizgi film kahramanlarına ait dergi,kitap, poster(resim),etiket,kap kağıdı,çanta,oyuncak,kalem,silgi ve benzeri şeyleri alıyor musun?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

26)Oyuncaklarına çizgi film kahramanlarının adlarını veriyor musun?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

27)Oyun oynarken çizgi film kahramanlarını da oyununa katar mısın?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

28)Resim yaparken sevdiğin çizgi film kahramanlarını da yaptığın resme katar mısın?

- a)Evet
- b)Hayır
- c)Bazen

	HER ZAMAN	SIK SIK	BAZEN	NADİREN	HÇBİR ZAMAN
Eğer farklı güçlerim olsaydı onları kötülerini yok etmek için kullanırdım					
Dünyayı yok etmek isteyenleri öldürmeyi düşünürüm					
Birisi beni kızdırırsa ona bağırıp kötü sözler söylerim					
Sihirle şakalar yapıp insanları birbirine düşürmeyi isterdim					
Bana kötü şaka yapan birisinin canını yakarım					
Birisi beni kızdırırsa onu döverim					
Güçlerim olsaydı adaleti sağlamak için kullanmaktan çekinmezdim					
Arkadaşlarıma lakap takıp onları incitmek hoşuma gider					
Suçlu olan birisi dövülmeyi hak etmiştir					
Sevdiğim insanlara zarar verenleri döverim					
Ülkeme zarar verecek kişiler yok edilmelidir					
Suçlu olan birisini yok etmeyi isterim					
İnsanların hayatını kurtarabilmek için süper güçlerim olsun isterdim					
Ülkemi korumak için ona zarar verecek olanları öldürmeyi düşünürüm					
Kötü olanları yakalayıp haddini bildirmeyi isterim					
Görünmez olsaydım başka evlere girer onların eşyalarını alırdım					
Bütün kötülükleri yok edip dünyayı mutlu bir yer haline getirmeyi hayal ediyorum					
Dünyayı yok etmek isteyenlere karşı güçlü ve yenilmez olmak hoşuma gider					
Başkalarını mutlu etmek için eğlenceli şeyler yaparım					
Güçlü olsaydım hırsızları yakalar polise teslim ederdim					
Düşmanları yenmek için çok sinsi ve akıllıca planlar kurmak isterdim					
Ülkemin bayrağını korumak için kötülerini polise teslim ederim					
Güçsüzleri eğitip onlarla birlikte dünyayı kurtarmayı düşünürüm					
İyilik yapmak için sihir gerekli					
Sorunları çözmek için mantıklı çözümler üretip herkesin beni sevmesini isterdim					